STUDII ȘI CERCETĂRI DE ANTROPOLOGIE

TOMUL 23
1986

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

CONSILIUL DE CONDUCERE

Redactor şef: prof. dr. doc. OLGA NECRASOV, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

Redactor şef adjunct: dr. V. V. CARAMELEA

Membri:

acad. PETRE JITARIU
prof. dr. GHEORGHE IVĂNESCU, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România
dr. MARIA CRISTESCU
dr. TATIANA DRĂGHICESCU
DAN BOTEZATU

Secretar responsabil de redacţie: dr. ELENA RADU

În ţară, abonamentele se primesc la oficiile poştale.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ROMPRESFILATELIA, Sectorul export-import presă, P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfi r, 78104, Bucureşti, România, Calea Griviţei nr. 64—66, sau la reprezentanţii săi din străinătate.

La revue „Studii şi cercetări de antropologie" paraît une fois par an.

Toute commande de l'étranger sera adressée à ROMPRESFILATELIA, Sectorul export-import presă, P.O. Box 12 — 201, télex 10376 prsfi r, 78104, Bucureşti, România, Calea Griviţei nr. 64—66, ou à ses représentants à l'étranger.

En Roumanie vous pourrez vous abonner par les bureaux de poste. Le prix d'un abonnement est de $ 38 par an.

ADRESA REDACŢIEI:
ACADEMIA R. S. ROMÂNIA
Secţia de ştiinţe biologice
Calea Victoriei nr. 125
79170 Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

STUDII ŞI CERCETĂRI
DE
ANTRCPOLOGIE

Tomul 23 1986

SUMAR

PALEOANTROPOLOGIE

MIHAELA PERIANU, Studiul antropologic al materialului osteologic de la Bujoru (jud. Teleorman) 3

ANTROPOLOGIE CONTEMPORANĂ

MARIA-ELENA ROŞCA, MARIA ŞTIRBU, ANA ŢARCĂ şi SILVIA GHIGEA, Aspecte ale fenomenului de accelerare a creşterii şi dezvoltării fizice a copiilor şi adolescenţilor din municipiul Iaşi 7

MARIA ISTRATE, ANA-CEZARINA BĂLŢEANU şi ADRIANA TUDOSIE, Aspecte ale fenomenului de accelerare a creşterii şi dezvoltării fizice a copiilor şi adolescenţilor din mediul rural al judeţului Iaşi 14

PETRU CANTEMIR, DAN BOTEZATU şi GEORGETA MIU, Aspecte ale fenomenului de accelerare a creşterii şi dezvoltării fizice a copiilor şi adolescenţilor din Ţara Dornelor 21

CRISTIANA GLAVCE, ECATERINA MORAR şi GABRIELA ROIBU, Creşterea şi dezvoltarea fizică şi psihică a copiilor de 4 şi 5 ani 28

ELENA RADU şi DAN CIOTARU, Modificări fenotipice legate de vîrstă la populaţiile urbane româneşti 40

MARIA VLĂDESCU, Cercetări de antropologie în zona Bistriţa-Năsăud 52

ANA ŢARCĂ, Dermatoglifele digito-palmare şi anomaliile dento-maxilare la un lot de copii din şcolile ajutătoare din municipiul Iaşi 60

CORNELIU VULPE şi CECILIA-GABRIELA TOMA, Variabilitatea dermatoglifelor la o populaţie din zona subcarpatică a Munţilor Vrancei 70

MIHAIL ADAM, Cercetări comparative privind structura corporală a înotătorilor şi atleţilor alergători 77

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

STUDIUL ANTROPOLOGIC AL MATERIALULUI OSTEOLOGIC DE LA BUJORU (JUD. TELEORMAN)

MIHAELA PERIANU

Descoperit fortuit în anul 1974, în cursul unor lucrări agricole, mormîntul de la Bujoru (lîngă Zimnicea, jud. Teleorman) constituie un important document arheologic în elucidarea unor probleme legate de prima vîrstă a fierului în Muntenia. Arheologul Emil Moscalu, căruia îi datorăm acest material, atribuie mormîntul culturii Basarabi (Hallstatt mijlociu, sec. VII î.e.n.).

Inclus într-o movilă funerară, înaltă de 1,50 m, cu diametrul de 20 m, mormîntul conţine ca ofrandă un bogat depozit de obiecte din bronz, dintre care deosebit de interesant este un car votiv din bronz cu protome de păsări acvatice, foarte bine conservat. (Aria de răspîndire a carelor miniaturale din bronz dedicate cultului solar cuprinde în special zonele centrale ale Europei, carul de la Bujoru fiind cel mai răsăritean.)

Din nefericire, materialul osteologic, foarte util în adăugarea de noi date antropologice la această epocă frămîntată, cu mari mişcări umane şi încă prea puţin cunoscută, a fost aproape în întregime distrus. Piesele osoase pe care le-am primit sînt foarte fragmentate, fiind rupte atît în vechime în stratul de pămînt, cît şi în cursul manevrelor de degajare.

Numărul mare de fragmente, marginile osoase erodate şi deformările post-mortem în masa de pămînt ale fragmentelor mai mari nu au permis adaptarea foarte corectă a pieselor în poziţia lor naturală, operaţia de reîntregire fiind extrem de dificilă. Întreg materialul este reprezentat prin calota craniană incompletă, temporalul drept, zigomaticul drept, care nu a putut fi asamblat, procesul frontal al zigomaticului stîng, nazalul stîng, un fragment de maxilar (partea stîngă cu alveole $I_1 - P_2$), patru dinţi (un canin şi trei molari — M_2 dreapta, M_2 stînga, M_3 dreapta), un fragment de diafiză femurală, un fragment de diafiză tibială (parte distală).

Materialul atît de redus ne-a impus următoarea ordine de studiu: analiza cranioscopică cu consideraţii asupra caracterelor morfologice; cîteva date craniometrice; determinarea sexului; determinarea vîrstei; deducţii asupra tipului antropologic.

ANALIZA CRANIOSCOPICĂ

Neurocraniul. Calota craniană, care constituie obiectul acestui studiu, ne furnizează următoarele date morfologice: craniul masiv, forma neurocraniului în norma verticală ovoidă, lungimea craniului mijlocie la limita superioară, lărgimea medie, frontalul mult înclinat, cu bosele foarte

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

slab dezvoltate, parietalele cu bosele mediu dezvoltate, liniile temporale foarte puțin marcate, cu *sulci arteriosi* adînci pe fața endocraniană. Referitor la proporțiile dintre oasele craniene, frontalul pare dominant în raport cu parietalele; osul temporal este mijlociu.

Linia sagitală a craniului merge aproape orizontal de-a lungul bolții craniene. Suturile, cu grad de complicare (Broca) mediu, sînt deschise.

Relieful osos al neurocraniului prezintă relief glabelar proeminent gradul 3 — 4, fosetă supraglabelară, relief supraciliar moderat dezvoltat, boltirea lui mergînd spre mijlocul orbitei, iar median la nivelul glabelei, gradul 2, temporalul cu relief bine dezvoltat, relevînd inserții musculare destul de puternice — relief supramastoidian relativ puternic, mastoida gradul 3, puțin oblică înainte.

Craniul facial, prin lipsa materialului, ne oferă puține date : malare mijlocii, gracile, cu procesul frontal îngust, inserții musculare slabe, poziție intermediară, orbitele joase cu unghiurile rotunjite, marginea supraorbitară rotunjită, nazalele unite în forma literei A, formînd o carenă, profilul nazal cu relief puternic, fosa canină, atît cît se poate vedea din fragmentul maxilar, pare a fi medie, spina nazală 3, apertura piriformă antropină.

Tabelul nr. 1

Principalele date descriptive și metrice ale craniului de la Bujoru (jud. Telecrman) și mediile seriei masculine de la Zimnicea

Caracterul descriptiv, metric	Bujoru	Zimnicea
Norma verticală	ovoid	ovoid
Relieful glabelar	3—4	—
Relieful supraciliar	2—3	—
Malar : lărgime, poziție	mijlocie, gracil, intermediară	intermediară
Spina nazală	3	—
Apertura piriformă	antropină	antropină
Fosa canină	medie	medie
Mastoida	3	—
(8) Eu-Eu	142 mm	141,5 mm
(9) Ft-Ft	100	99,0
(10) Co-Co	122	121,3
(9 : 10) Indicele frontal transversal	81,96	81,50
(9 : 8) Indicele frontoparietal transversal	70,42	69,40

Dinții (un canin și trei molari) sînt mijlocii, fără urme de carii, cu grad de erodare destul de avansat.

DATE CRANIOMETRICE

— Grosimea parietalului la nivelul tuberozității = 6 mm.
— Lărgimea maximă a craniului (8) Eu—Eu = 142 mm.
— Lărgimea minimă a frunții (9) Ft—Ft = 100 mm.
— Lărgimea maximă a frunții (10) Co—Co = 122 mm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

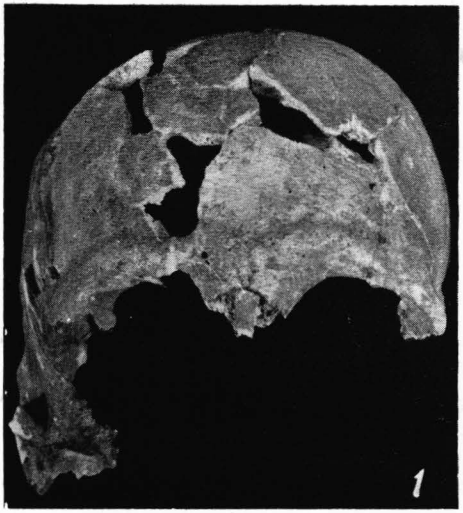

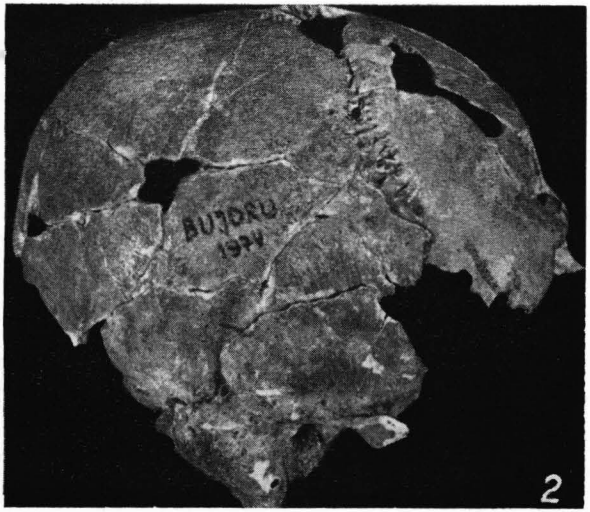

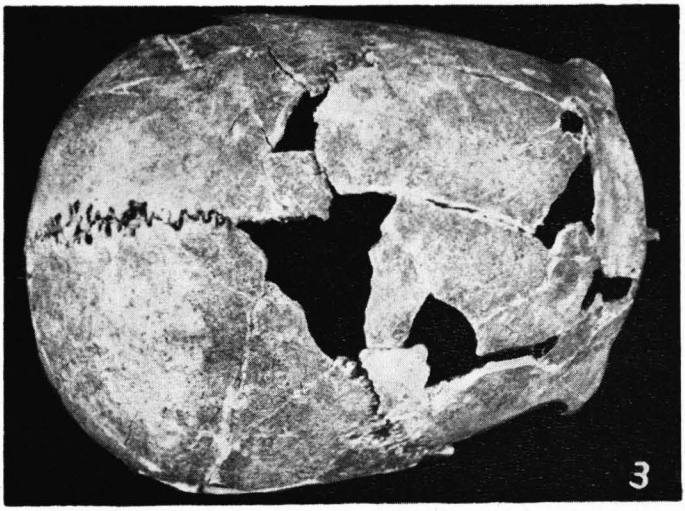

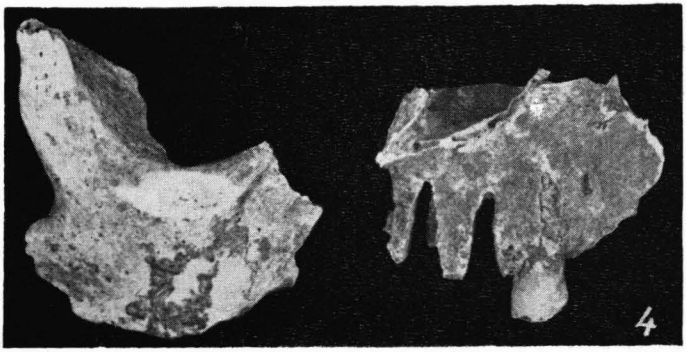

PLANȘA I. Craniul de la Bujoru (jud. Teleorman) (foto M. Rodean): *1*, norma facială; *2*, norma laterală; *3*, norma verticală; 4, malar, maxilar 1/1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

— Indicele frontal transversal (9 : 10) = 81,96 (traduce aspectul divergent sau paralel al crestelor temporale).

— Indicele frontoparietal transversal (9 : 8) = 70,42.

Aceste sumare date metrice indică un craniu de lărgime medie, cu forma frunții în norma facială intermediară, un raport între lărgimea neurocraniului și cea a frunții eurimetop (fruntea largă).

Scheletul postcefalic. Cele două fragmente de diafiză sînt insuficiente pentru a spune ceva (par gracile cu reliefuri slabe).

DETERMINAREA SEXULUI

Este dificilă determinarea sexului pe un material atît de sărac. Considerînd grosimea oaselor craniene, masivitatea craniului, relieful osos (glabela, relieful supraciliar, relieful supramastoidian), forma patrulateră a orbitelor, înclinarea frontalului, lipsa boselor frontale, analizate anterior, atribuim acest craniu unui individ de sex masculin.

DETERMINAREA VÎRSTEI

Bizuindu-ne pe elementele pe care le avem la dispoziție, vîrsta este foarte greu de determinat. Cele două suturi, coronala și sagitala — pe care nu le avem integral —, sînt deschise, cu un început de sinostozare în regiunea pterică. Din păcate, gradul de sinostozare a suturilor craniene (vîrsta suturală) nu corespunde întotdeauna vîrstei reale a individului, variabilitatea individuală fiind foarte mare, iar în cazul unui singur individ erorile care apar în aprecierea vîrstei pot fi foarte mari (O. Necrasov și colab., 1966).

Din punctul de vedere al gradului de uzură a dinților, considerăm pentru cei doi molari M_2 gradul de uzură 2—3, pentru caninul superior gradul 2, iar pentru molarul M_3 o uzură mai mică, la nivelul tuberculilor.

Ținînd seama și în acest caz de variabilitatea individuală și mai ales de felul hranei, încadrăm acest individ (în tabelul Gherasimov) în categoria de vîrstă 30—35 de ani.

Din lipsa unor elemente mai sigure și mai numeroase, coroborînd datele furnizate de caracterele enunțate, considerăm că resturile osoase aparțin unui individ matur, în vîrstă de 30—35 de ani.

DEDUCȚII ASUPRA TIPULUI ANTROPOLOGIC

O încadrare tipologică corectă implică în primul rînd prezența masivului facial și a scheletului postcefalic. Totuși, cele cîteva date de care dispunem ne îngăduie o sumară caracterizare antropologică : craniul masiv, mezocran, la limita superioară a mezocraniei, cu reliefurile osoase pronunțate, nasul înalt, orbitele joase, s-ar încadra tipologic în grupa protoeuropoizilor. În același timp, malarele, mijlocii, gracile, dispuse intermediar, intră în categoria caracterelor mediteranoide.

CONCLUZII

1. Resturile osoase de la Bujoru (jud. Teleorman) aparțin unui individ matur (30—35 ani), de sex masculin, cu craniu masiv, reliefuri osoase accentuate combinate cu elemente gracile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

2. Puținele date antropologice extrase din acest material relevă caractere protoeuropoide cu elemente mediteranoide.

3. Comparînd aceste date cu cele furnizate de micile serii osteologice sau de mormintele izolate din aceeași perioadă, am încerca includerea acestui individ în seria masculină de la Zimnicea (O. Necrasov și S. Antoniu, 1978) și o apropiere de mormintele de la Stoicani-Cetățuie (M34, M47b).

Étude anthropologique des restes osseux de Bujoru (district de Teleorman)

RÉSUMÉ

Les restes osseux trouvés dans la tombe princière à char votif de Bujoru, appartenant au complexe culturel Basarabi (VIIème siècle a.n.è.), fournissent de nouvelles informations sur la structure anthropologique de la population valaque à cette époque. Vu les circonstances de la découverte, l'analyse anthropologique a été très difficile.

Les conclusions de l'étude sont les suivantes :

Le crâne appartient à un homme âgé de 30—35 ans, méso-céphalique, au relief glabellaire et supraciliaire accentué, os malaires graciles, bosses frontales absentes, fosse canine moyenne.

Il présente certains caractères proto-europoïdes et aussi des composantes méditerranoïdes.

BIBLIOGRAFIE

1. ACSADI G., NEMESKERI J., *History of human life span and mortality*, Budapesta, 1970.
2. ALEXEEV V. P., DEBETZ G. P., *Kraniometria*, Moscova, 1964.
3. FEREMBACH D., SCHWIDETZKY I., STLOUKAL M., *Recommandations pour déterminer l'âge et le sexe sur le squelette*, Bull. Mém. Soc. Anthrop. Paris, 1979, **6**, 7—45.
4. HARASIM N., *Cercetări asupra caracterelor morfologice ale craniilor din cimitirele hallstattiene de la Gogoșu și Balta Verde*, Probleme de antropologie, 1957, **III**, 47—73.
5. MAXIMILIAN C., *Observații asupra unor populații din epoca fierului din țara noastră*, Probleme de antropologie, 1960, **V**, 113—129.
6. NECRASOV O., *Structure anthropologique des populations anciennes et récentes de la R. S. de Roumanie*, Rassengeschichte der Menschheit, 1979, **6**, 51—96.
7. NECRASOV O., BOTEZATU D., *Studiul antropologic al scheletului de la Brătei, datînd din epoca I a fierului (Hallstatt)*, Probleme de antropologie, 1960, **V**, 19—45.
8. NECRASOV O., VLĂDESCU M., RUDESCU A., SCHMIDT H., VULPE C., *Sur l'évolution de la synostose des sutures crâniennes et son application à l'estimation de l'âge*, Ann. Roum. Anthrop., 1966, **3**, 23—35.
9. NECRASOV O., ANTONIU S., *Contribution à l'étude de la structure anthropologique de la population du 1er âge du fer (Hallstatt)*, Ann. Roum. Anthrop., 1978, **15**, 3—13.

Institutul „Dr. V. Babeș", București,
Laboratorul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

ASPECTE ALE FENOMENULUI DE ACCELERARE A CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII FIZICE A COPIILOR ȘI ADOLESCENȚILOR DIN MUNICIPIUL IAȘI

MARIA-ELENA ROȘCA, MARIA ȘTIRBU, ANA ȚARCĂ și SILVIA GHIGEA

Lucrarea de față aduce contribuții la cunoașterea unor aspecte ale fenomenului de accelerare a creșterii și dezvoltării fizice a copiilor și adolescenților, fenomen care, așa cum este cunoscut, prezintă unele particularități cu determinism ecologic.

Eșantioanele ce fac obiectul lucrării provin din municipiul Iași și au fost studiate în 1985. Dat fiind că dispunem de date de referință din 1965 rezultate din cercetările efectuate de M. Cristescu (1), s-au putut surprinde modificările apărute în dinamica proceselor de creștere și dezvoltare pe parcursul a două decenii.

MATERIAL ȘI METODĂ

Eșantioanele luate în studiu sînt reprezentate de 653 de băieți și 680 de fete, în vîrstă de 11—16 ani. Prelucrarea statistică a datelor s-a realizat pe sexe și clase de vîrstă. Pentru asigurarea comparabilității cu seriile din 1965, clasele de vîrstă variază între limita inferioară și cea superioară a clasei nominale (ex. : 11,0 ani — 11 ani și 11 luni). De asemenea, ca și în 1965, seriile actuale provin din zona centrală a municipiului Iași. Repartiția numerică a subiecților pe clase de vîrstă, precum și valorile medii și abaterile standard ale parametrilor luați în studiu sînt prezentate în tabelele nr. 1 și 2.

REZULTATELE OBȚINUTE

Analiza comparativă a valorilor înscrise în tabelele nr. 1, 2 și 3 pune în evidență procesul complex de accelerare a creșterii și dezvoltării fizice a copiilor și adolescenților care a avut loc pe parcursul a două decenii și care prezintă următoarele particularități pentru diversele caractere luate în studiu :

Statura înregistrează valori medii semnificativ superioare la toate etapele de vîrstă la seriile actuale față de cele din 1965 ; diferențele se atenuează la fete la ultimele două etape de vîrstă, la care procesul de creștere este probabil spre finalizare (mai aproape de acest moment în 1985 decît în 1965), în timp ce la băieți, la care creșterea pare să continue după vîrsta de 16 ani, și în prezent diferențele se mențin ridicate.

Din analiza ratelor de creștere anuale și a variabilității cu vîrsta ai valorilor medii, rezultă că accelerarea se manifestă și în instalarea puseului prepubertar cu un an mai devreme la seriile actuale : la etapa de 10—11 ani

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Parametrii de poziție și dispersie ai caracterelor antropologice la seria de băieți din municipiul Iași (1985)

Caracterul \ Vîrsta	11 ani (N = 110)		12 ani (N = 101)		13 ani (N = 102)		14 ani (N = 105)		15 ani (N = 135)		16 ani (N = 100)	
	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ
Greutatea	37,50	7,21	40,57	8,27	47,20	9,20	53,85	10,54	58,64	7,88	63,32	9,30
Statura	1460,49	67,80	1512,49	80,27	1587,04	95,07	1657,84	86,80	1707,51	71,05	1740,80	64,39
Statura șezînd	759,50	35,56	785,61	40,22	816,43	48,98	855,90	45,83	886,21	42,41	906,28	31,22
A — a	314,46	16,81	323,69	18,33	340,04	24,72	359,06	23,96	370,19	22,93	384,69	21,03
Ic — ic	234,52	18,17	238,45	21,00	249,90	19,60	263,52	21,61	274,03	18,58	278,58	19,75
Per. tor. subax.	703,41	58,43	732,49	57,96	767,50	60,02	816,33	66,74	846,81	59,92	885,90	65,27
Per. braț	216,98	25,28	228,71	24,82	238,04	24,45	251,34	29,77	264,59	26,50	279,80	28,69
Per. coapsă	417,51	42,63	431,52	46,25	447,15	40,12	476,12	50,91	489,72	39,35	512,53	44,70
Capacit. vitală	2417	394	2704	518	3138	712	3786	746	4084	719	4516	608
Ind. Rohrer	11,95	1,32	11,63	1,40	11,69	0,99	11,75	1,61	11,76	1,18	12,00	1,54
Ind. skelic	92,34	4,16	92,55	4,12	94,45	4,82	93,78	5,21	92,79	5,05	92,16	5,29
Ind. ic—ic/a—a	74,58	4,46	73,67	5,83	73,50	4,65	73,39	4,96	74,03	4,86	72,41	4,67
Ind. a—a/statură	21,54	0,80	21,41	0,82	21,42	0,77	21,66	0,94	21,68	1,04	22,11	1,06
Ind. ic—ic/statură	16,05	0,94	15,77	1,14	15,74	0,85	15,89	0,99	16,04	0,88	15,99	0,93
Ind. per.tor./statură	48,14	2,91	48,44	2,95	48,37	2,66	49,25	3,28	49,60	2,96	50,91	3,49
Ind. per. braț/statură	14,84	1,34	15,12	1,38	14,99	1,11	15,15	1,47	15,50	1,44	16,08	1,60
Ind. per. coapsă/statură	28,60	2,40	28,50	2,60	28,20	1,80	28,70	2,60	28,70	2,10	29,40	2,40
Ind. cap. vit./statură	16,54		17,87		19,77		22,83		23,91		25,94	

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 2

Parametrii de poziție și dispersie ai caracterelor antropologice la seria de fete din municipiul Iași (1985)

Caracterul \ Vîrsta	11 ani (N = 85)		12 ani (N = 106)		13 ani (N = 100)		14 ani (N = 135)		15 ani (N = 119)		16 ani (N = 105)	
	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ
Greutatea	38,64	5,68	43,04	10,27	48,88	7,76	51,85	6,87	53,07	7,37	54,30	7,49
Statura	1489,31	63,98	1522,44	77,18	1577,05	53,94	1600,50	58,34	1613,11	54,09	1615,33	59,35
Statura șezînd	781,69	35,86	801,29	41,13	837,36	30,15	852,89	30,89	859,50	28,90	863,89	30,35
A — a	319,00	15,46	328,39	23,00	340,80	16,64	346,73	14,27	348,50	15,92	349,24	14,72
Ic—ic	238,62	16,11	247,05	22,86	260,15	20,35	265,73	19,02	270,97	18,23	272,81	17,95
Per. tor. subax.	713,41	46,46	736,18	74,91	773,95	55,63	796,96	44,14	799,52	45,81	808,76	45,73
Per. braț	222,53	20,65	233,77	28,53	244,10	27,24	252,30	21,73	251,66	22,18	256,86	22,24
Per. coapsă	444,92	36,63	470,31	62,05	500,53	46,57	504,22	38,91	510,73	44,28	521,83	45,42
Capacit. vitală	2391	463	2697	537	3003	417	3245	464	3285	446	3256	462
Ind. Rohrer	11,66	1,20	12,05	1,86	12,44	1,64	12,66	1,60	12,64	1,57	12,88	1,55
Ind. skelic	90,59	3,98	90,10	4,63	88,40	4,38	87,70	3,92	87,74	4,67	87,04	5,10
Ind. ic—ic/a—a	74,79	3,87	75,23	4,39	76,32	4,92	76,63	5,21	77,73	5,05	78,12	5,42
Ind. a—a/statură	21,43	0,81	21,57	0,95	21,62	0,94	21,68	0,86	21,61	0,85	21,63	0,82
Ind. ic—ic/statură	16,02	0,78	16,22	1,08	16,49	1,11	16,60	1,07	16,79	1,09	16,88	1,12
Ind. per. tor./statură	47,91	2,55	48,30	3,54	49,09	3,21	49,83	2,78	49,59	2,85	50,10	2,81
Ind. per. braț/statură	14,95	1,32	15,34	1,54	15,49	1,71	15,78	1,38	15,80	1,37	15,91	1,40
Ind. per. coapsă/statură	29,00	2,20	30,80	3,30	31,80	2,90	31,50	2,40	31,70	2,70	32,30	2,80
Ind. cap. vit./statură	16,05		17,71		19,04		20,27		20,36		20,15	

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 3

Valorile medii pe clase de vîrstă la seriile de băieți și fete din municipiul Iași (după Maria Cristescu, 1965)

Caractere	Băieți						Fete					
	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
Greutatea	33,7	38,2	43,2	50,1	54,5	58,2	36,0	41,8	46,5	51,6	53,7	55,9
Statura	141,2	147,4	153,0	160,0	165,2	167,9	143,0	149,8	153,8	157,2	158,2	159,4
Statura șezînd	74,2	76,1	79,5	82,9	85,6	87,2	75,4	78,9	84,5	83,4	84,2	85,0
A—a	30,7	31,9	33,1	34,5	35,2	36,9	31,0	32,6	33,4	33,9	34,4	34,6
Ic—ic	22,9	23,8	24,1	25,9	26,9	27,4	23,4	24,7	25,8	25,8	26,2	26,9
Per. tor. subax.	65,9	67,7	71,0	74,8	78,1	80,8	65,3	68,1	69,6	74,4	76,5	75,7
Per. braț	20,6	21,1	22,3	23,8	25,1	25,9	20,9	21,9	23,0	24,0	24,2	25,2
Per. coapsă	40,2	41,7	43,6	45,4	47,3	48,4	41,6	44,2	47,0	49,9	50,4	51,9
Capacit. vitală	2131	2368	2778	3257	3740	4105	1955	2291	2472	2762	2889	2957
Ind. Rohrer	12,7	12,6	12,4	12,4	12,5	12,9	12,5	12,8	13,2	14,6	13,6	14,0
Ind. skelic	90,9	92,9	93,5	94,2	93,8	93,6	90,4	91,1	89,6	89,5	89,2	88,2
Ind. ic—ic/a—a	74,9	75,0	75,0	75,4	75,4	74,7	75,9	76,0	77,4	76,2	76,9	77,8
Ind. a—a/statură	21,7	21,7	21,6	21,6	21,8	22,1	20,9	21,7	21,7	21,7	22,4	22,2
Ind. ic—ic/statură	16,2	16,4	16,2	16,1	16,3	16,4	16,8	16,4	16,6	16,5	16,9	16,5
Ind. per. tor./statură	47,0	46,6	46,7	46,8	47,8	48,4	45,8	45,8	46,9	47,7	48,9	47,7
Ind. per. braț/statură	14,0	14,3	14,3	14,3	14,9	15,2	14,2	14,2	15,0	15,1	15,5	14,1
Ind. per. coapsă/statură	28,1	28,1	28,4	28,4	28,3	28,9	28,7	29,1	30,0	31,4	31,7	32,3
Ind. cap. vit./statură	15,1	16,0	18,1	20,3	22,6	24,4	13,6	15,2	16,0	17,5	18,2	18,5

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

la fete (la seria actuală, depășirea nivelului statural al băieților este puternic marcată la vîrsta de 11 ani) față de 11—12 ani în trecut și la 12—13 ani la băieți, cu rate practic egale și la etapa următoare de vîrstă, față de 13—14 ani în 1965.

Indicele skelic are valori medii maxime, care denotă o creștere preponderentă prin membrul inferior, de asemenea cu un an mai devreme la seriile actuale : la fete la 11 ani și la băieți la 13 ani față de 12 și, respectiv, 14 ani în 1965.

Deținerea de către fete în mod constant a unor valori medii mai coborîte la seriile actuale s-ar putea datora faptului că în 1965 ele urmau să mai crească prin trunchi cu o rată destul de importantă.

Lărgimea umerilor la fete prezintă rate de accelerare coborîte, la băieți fiind ceva mai accentuate pe intervalul 14—16 ani.

Lărgimea bazinului se accelerează cu rate de asemenea coborîte, ceva mai ample la ultimele etape de vîrstă, în special la fete.

Indicele acromio-iliac prezintă valori medii mai mari la fete începînd cu vîrsta de 14 ani, ceea ce ilustrează o dimorfizare mai precoce la seria actuală, fenomen ce apare și la băieți, prin înregistrarea unor valori medii inferioare în prezent la toate etapele de vîrstă, reflectînd o tendință de apariție mai devreme a formelor de trunchi trapezoidale.

Caracterele de troficitate sînt în valoare absolută superioare la seriile actuale.

Greutatea are rate de accelerare mai ample la băieți decît la fete, la acestea din urmă la ultimele două clase de vîrstă greutatea fiind chiar ușor inferioară în seria actuală.

Raportul staturo-ponderal, exprimat de indicele Rohrer, prezintă valori mai mici la ambele sexe în seriile actuale, dat fiind că ratele de accelerare ale staturii sînt mai mari decît cele ale greutății.

Perimetrul brațului, considerat cel mai edificator parametru al stării de troficitate, deține, atît în valoare absolută cît și relativă, valori medii mai mari la seriile actuale, ceea ce denotă optimizarea troficității în accelerație.

Perimetrul coapsei, atît în valoare absolută cît și în valoare relativă, oferă rate de accelerare mai mari la fete decît la băieți, în special în primele clase de vîrstă.

Perimetrul toracic, așa cum se vede din tabele, atît în valoare absolută cît și relativă, prezintă rate ample de accelerare la ambele sexe.

Capacitatea vitală deține valori medii semnificativ superioare la ambele sexe la seriile actuale față de cele din trecut. Diferențe în același sens se înregistrează și în valoare relativă.

ACCELERAREA VÎRSTEI PUBERTARE

Vîrsta medie pubertară a fetelor studiate în 1985 este de 12 ani și 11 luni, în timp ce la fetele studiate în 1965 se înregistra o vîrstă medie de 13 ani și două săptămîni. Rezultă deci că vîrsta medie pubertară s-a accelerat relativ puțin pe parcursul celor două decenii.

Analizînd însă tabelul cu frecvența fetelor pubere pe clase de vîrstă (tabelul nr. 4), se constată diferențe mai ample, în sensul unei pubertăți mai timpurii în prezent. Astfel, referindu-ne, de exemplu, la vîrsta de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

13 ani, în prezent 81% din fete sînt pubere, în timp ce în 1965 erau doar 51,63%.

La aceeași constatare conduce și analiza medianelor de vîrstă : 13 ani și 6 luni în 1985 ; 13 ani și 11 luni în 1965.

În ceea ce privește pubertatea băieților, din analiza tabelului nr. 5, în care sînt înscrise frecvențele băieților puberi pe clase de vîrstă, reiese că a avut loc o accelerare și a pubertății lor, diferențele fiind semnificative la toate etapele de vîrstă.

Tabelul nr. 4

Repartiția procentuală a fetelor pubere la fiecare clasă de vîrstă în 1965 și 1985

Clasa de vîrstă / Anul de studiu	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
1965	5,00	19,86	51,63	84,93	93,10	99,24
1985	9,41	23,58	81,00	95,56	98,66	100,00

Tabelul nr. 5

Repartiția procentuală a băieților puberi la fiecare clasă de vîrstă în 1965 și 1985

Clasa de vîrstă / Anul de studiu	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
1965	0,85	4,92	31,58	51,30	78,64
1985	2,04	8,82	40,62	77,58	98,93

Medianele de vîrstă sînt de 15 ani și 3 luni în prezent și de 15 ani și 11 luni în seria de referință.

Reiese deci că accelerarea vîrstei pubertare este relativ mai amplă la băieți decît la fete.

CONCLUZII

Dezvoltarea impetuoasă, din punct de vedere economic și social, pe care a cunoscut-o municipiul Iași în ultimele decenii se reflectă și în accelerarea proceselor de creștere și dezvoltare fizică a copiilor și adolescenților, așa cum o demonstrează prezentul studiu.

Copiii și adolescenții examinați în 1985, comparativ cu cei studiați în 1965, prezintă nivele medii superioare pentru toți parametrii analizați, rate mai ample de accelerare înregistrînd statura, caracterele de troficitate și capacitatea vitală.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Corelativ cu accelerarea creșterii și dezvoltării fizice are loc și o accelerare a vîrstei pubertare, ceva mai amplă la băieți, fenomen evidențiat mai pregnant prin analiza frecvențelor de subiecți puberi pe clase de vîrstă și prin medianele de vîrstă.

Aspects du phénomène d'accélération de la croissance et du développement physique des enfants et des adolescents de la ville de Iași

RÉSUMÉ

Les auteurs étudient des aspects du phénomène d'accélération de la croissance et du développement physique des enfants et des adolescents de la ville de Iași, comparant les résultats obtenus sur des échantillons de 653 garçons et 680 filles âgés de 11 à 16 ans et examinés en 1985, aux données fournies par des séries similaires, étudiées en 1965 par Maria Cristescu.

On constate un ample processus d'accélération qui se manifeste par des taux différents pour les diverses caractères analysés.

On peut constater des taux plus élevés d'accélération pour la stature, les caractères de trophicité et la capacité vitale.

On enregistre aussi une accélération de l'âge pubertaire.

BIBLIOGRAFIE

1. CRISTESCU M., *Aspecte ale creșterii și dezvoltării adolescenților din Republica Socialistă România*, Edit. Academiei, București, 1969.
2. CRISTESCU M., BULAI-ȘTIRBU M., FEDOROVICI C., *L'influence des facteurs géographiques et sociaux sur le développement des enfants*, Ann. Roum. Anthrop., 1964, **1**, 65—80.
3. CRISTESCU M., ANTONIU S., BOTEZATU D., GHEORGHIU G., IACOB M., *Quelques aspects de la croissance et du développement des enfants de la ville de Iassy*, Analele științ. Univ. „Al. I. Cuza" Iași, 1965, **XI** (2), 283—294.
4. TANNER J. M., *Growth at adolescence*, Oxford, 1962.

Centrul de cercetări biologice Iași,
Colectivul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

ASPECTE ALE FENOMENULUI DE ACCELERARE A CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII FIZICE A COPIILOR ȘI ADOLESCENȚILOR DIN MEDIUL RURAL AL JUDEȚULUI IAȘI

MARIA ISTRATE, ANA-CEZARINA BĂLTEANU și ADRIANA TUDOSIE

În cadrul studiului privind variabilitatea ritmurilor de creștere la populații cu același potențial ereditar sau cu potențiale diferite, precum și a fenomenului de accelerare, s-au efectuat cercetări privind creșterea și dezvoltarea copiilor și adolescenților în zona rurală a județului Iași.

MATERIAL ȘI METODĂ

Pentru lucrarea de față au fost cercetați în 1985 un număr de 1 211 subiecți între 11 și 16 ani (605 băieți și 606 fete) din localitățile Popricani, Probota, Bălteni, Vînători, Tomești, Chicerea, Osoi, Comarna. Menționăm că în aceleași localități, învecinate municipiului Iași, au fost efectuate de către Maria Cristescu și colaboratorii cercetări privind creșterea și dezvoltarea copiilor și adolescenților acum 20 de ani, rezultatele obținute atunci fiind folosite ca date de referință pentru studiul fenomenului de accelerare.

Din fișa de studiu, mult mai cuprinzătoare pentru această lucrare, s-au folosit doar acei parametri pentru care am avut date comparative rezultate din cercetările efectuate cu 20 de ani în urmă.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Datele obținute de noi în anul 1985 ilustrează pentru toți parametrii analizați o accelerare a nivelelor de dezvoltare fizică a copiilor.

Astfel, analizînd datele tabelelor nr. 1, 2 și 3, rezultă o statură semnificativ superioară la seriile actuale față de cele studiate în 1965 la ambele sexe, începînd chiar de la prima clasă de vîrstă (cu 4,4 cm la băieți și cu 4,8 cm la fete). Diferențele (fără a fi constante valoric) se mențin pînă la ultima clasă de vîrstă analizată (cu 3,7 cm la băieți și 2,9 cm la fete).

Ratele maxime de creștere a staturii se realizează la fete de la 11 la 12 ani atît la seriile actuale cît și la cele de referință. În următoarele clase de vîrstă, ratele de creștere a staturii scad progresiv, ajungîndu-se ca în intervalul de la 15 la 16 ani să fie sub 1 cm la ambele serii. Deci, am putea trage concluzia că la 16 ani fetele și-au terminat practic creșterea, rezultînd că accelerarea dinamicii creșterii în copilărie se repercutează asupra staturii finale.

La băieți, ratele maxime de creștere a staturii se situează în intervalul de la 13 la 14 ani la ambele serii. În continuare, deși ratele de creștere diminuează, totuși procesul de creștere a staturii se menține destul de intens în intervalul de la 15 la 16 ani, seria actuală crescînd cu 5,5 cm, iar cea de referință cu 3,8 cm.

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 14—20

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Parametrii de poziție și dispersie la seria de băieți din județul Iași

Caracterul \ Vîrsta	11 ani (N = 119)		12 ani (N = 121)		13 ani (N = 113)		14 ani (N = 77)		15 ani (N = 87)		16 ani (N = 88)	
	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ
Greutatea	31,90	4,33	35,38	5,48	38,89	5,57	44,87	7,75	48,45	9,03	54,92	8,08
Statura	1394,08	60,56	1450,97	72,59	1487,86	73,67	1558,56	89,21	1603,61	91,91	1638,43	72,92
Șezinda	731,98	29,61	753,26	35,32	773,03	35,89	807,51	45,74	834,39	53,41	868,05	42,74
Sy—sol	662,13	41,17	697,71	51,12	714,83	47,48	751,05	52,74	769,22	46,32	790,39	43,62
Ac—ac	298,51	14,85	308,10	16,99	318,14	18,28	332,00	22,23	345,53	25,72	362,05	22,81
Ic—ic	220,69	12,92	228,46	15,27	237,25	14,54	246,86	17,86	254,60	18,80	266,84	17,62
Per. tor. subax.	671,60	33,59	692,85	38,97	715,53	36,54	758,64	49,67	787,59	61,63	825,17	58,82
Capacit. vitală	2143	346	2465	418	2655	452	3095	585	3329	810	3802	746
Ind. Rohrer	11,74	1,00	11,53	0,83	11,78	1,01	11,78	1,01	11,63	0,80	12,01	1,29
Ind. skelic	90,51	5,07	92,71	6,48	92,52	5,30	93,07	5,19	92,32	4,42	91,17	5,14
Ind. ic/ac	73,97	3,37	74,20	3,90	74,63	3,36	74,41	3,66	73,77	3,59	73,77	3,41
Ind. ac/statură	21,42	0,80	21,24	0,79	21,39	0,75	21,31	0,87	21,51	0,81	21,83	0,97
Ind. ic/statură	15,84	0,73	15,75	0,80	15,95	0,66	15,84	0,66	15,87	0,68	16,08	0,68
Ind. per. tor./statură	48,21	2,11	47,77	1,88	48,13	2,13	48,70	2,14	49,09	2,22	49,76	2,88
Ind. sy—sol/statură	47,47	1,44	48,05	1,65	48,02	1,41	48,17	1,38	47,98	1,20	47,65	1,38
Ind. cap. vit./statură	15,37		17,00		17,85		19,86		20,76		22,93	

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 2

Parametrii de poziție și dispersie la seria de fete din județul Iași

Caracterul \ Vîrsta	11 ani (N = 123)		12 ani (N = 126)		13 ani (N = 101)		14 ani (N = 102)		15 ani (N = 81)		16 ani (N = 73)	
	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ
Greutatea	32,88	6,13	37,04	6,95	40,23	6,20	46,59	6,73	51,53	5,85	53,01	2,36
Statura	1408,41	75,03	1465,34	74,10	1513,32	64,98	1554,84	53,05	1580,80	48,04	1587,01	60,22
Șezinda	742,54	35,45	770,63	42,28	796,21	36,13	826,63	29,82	847,35	27,43	849,38	25,95
Sy—sol	665,87	46,78	694,71	43,79	717,11	40,20	728,22	31,28	733,46	34,72	737,73	43,54
Ac—ac	303,04	17,84	315,90	17,77	327,68	18,46	335,89	19,70	347,12	16,16	348,64	18,27
Ic—ic	229,98	17,20	239,93	17,20	250,70	16,75	260,73	14,76	270,10	13,08	275,29	18,70
Per. tor. subax.	674,96	43,43	709,05	50,74	737,03	42,44	768,28	45,14	810,89	35,30	818,12	53,09
Capacit. vitală	1935	390	2254	444	2497	430	2808	484	2995	428	3071	490
Ind. Rohrer	11,68	1,11	11,68	1,29	11,56	1,23	12,37	1,46	13,03	1,16	13,26	1,82
Ind. skelic	89,68	4,70	90,27	5,51	90,15	4,90	88,16	4,36	86,63	4,56	86,85	4,52
Ind. ic—ic/ac—ac	75,90	3,75	75,97	3,66	76,57	4,12	77,76	4,67	77,93	4,40	79,10	5,88
Ind. ac—ac/statură	21,52	0,75	21,57	0,82	21,66	0,84	21,64	1,13	21,96	0,93	21,98	1,13
Ind. ic—ic/statură	16,32	0,75	16,37	0,75	16,56	0,79	16,77	0,74	17,09	0,73	17,35	1,07
Ind. per. tor./statură	47,94	2,22	48,40	2,56	48,72	2,34	49,42	2,51	51,33	2,48	51,52	3,24
Ind. sy—sol/statură	47,20	1,30	47,40	1,48	47,37	1,34	46,83	1,24	46,39	1,31	46,45	1,29
Ind. cap. vit./statură	13,74		15,38		16,50		18,06		18,95		19,35	

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 3

Valorile medii pe clase de vîrstă la seriile de băieți și fete din anul 1965 din zona rurală a județului Iași

Caractere	Băieți						Fete					
	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
Greutatea	30,9	35,2	36,9	43,6	49,6	51,7	30,5	35,7	38,2	45,8	50,2	52,2
Statura	145,0	141,6	143,9	152,6	158,3	162,1	136,0	142,8	147,5	152,9	155,2	155,8
Șezînda	71,5	74,7	75,6	79,0	81,9	83,9	72,9	75,2	77,1	80,8	82,8	83,4
Statura-șezînda	63,5	66,9	68,3	73,6	76,4	78,2	63,1	67,6	70,4	72,1	72,4	72,4
Ac—ac	38,6	30,5	31,6	33,0	34,2	35,6	28,6	31,1	32,3	33,5	34,5	34,7
Ic—ic	22,0	23,1	23,8	24,6	26,2	26,7	23,1	24,5	25,0	26,8	27,4	28,0
Per. toracic subax.	66,4	68,7	70,1	74,3	77,3	80,5	64,5	68,0	71,2	78,8	79,9	80,1
Capacitatea vitală	2127	2184	2267	2757	3183	3389	1766	2028	2256	2575	2683	2683
Ind. Rohrer	12,4	12,2	12,1	12,1	12,2	12,5	11,9	12,0	12,7	12,7	13,2	13,4
Ind. skelic	88,7	89,5	90,7	93,0	93,7	93,3	88,6	89,5	89,5	89,4	87,2	86,6
Ind. ic—ic/ac—ac	77,2	75,6	75,2	75,2	76,3	74,6	77,6	78,4	77,3	79,7	79,6	80,4
Ind. ac—ac/statură	21,0	21,1	21,2	21,2	21,4	22,1	21,6	21,6	21,7	21,8	22,1	22,1
Ind. ic—ic/statură	16,0	16,1	15,7	15,6	16,2	16,2	16,8	16,9	16,7	17,3	17,5	17,8
Ind. per. tor./statură	49,1	48,2	48,2	48,4	48,5	48,8	47,2	47,4	48,2	50,3	50,7	51,2
Ind. sy—sol/statură	47,0	47,2	47,4	48,2	48,2	48,2	46,3	47,3	47,7	47,1	46,6	46,4
Ind. cap. vit./statură	15,7	15,4	15,7	18,0	20,1	20,9	12,9	14,2	15,2	16,8	17,2	17,2

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Analiza valorilor medii ale principalelor segmente corporale (trunchiul şi membrul inferior) indică pentru ambele o creştere mai rapidă la seriile actuale decît la cele de referinţă la toate clasele de vîrstă. Analiza diferenţiată a vitezelor de creştere a celor două segmente corporale indică o creştere mai accelerată a membrului inferior decît a trunchiului la seriile actuale, deci apariţia unor modele noi de creştere. Acest fenomen este bine ilustrat de valorile indicelui skelic, care la primele trei clase de vîrstă sînt mai crescute la seriile actuale decît la cele de referinţă. În următoarele trei clase de vîrstă, valorile indicelui skelic sînt inferioare la seriile actuale şi foarte rar egale cu cele ale seriilor din 1965. Această inferioritate valorică se datoreazăă faptului că la fete scăderea indicelui skelic începe la seria din 1965 la vîrsta de 15 ani, iar la seria actuală la vîrsta de 14 ani. Deci, creşterea de tip postpubertar se instalează cu aproximativ un an mai devreme la fetele din seria actuală. La băieţi, seria din 1965 prezintă o scădere foarte uşoară a indicelui skelic doar la 16 ani. Seria actuală atinge valoarea maximă a acestui indice la vîrsta de 14 ani, după care scade, ajungînd la vîrsta de 16 ani la o valoare mai mică cu 2 u.i.

Dimensiunile transversale ale trunchiului suferă modificări mai slabe în acceleraţie, generaţiile actuale prezentînd totuşi bazine uşor mai înguste (foarte rar egale) la ambele sexe şi la toate categoriile de vîrstă, iar lărgimea umerilor uşor mai crescută.

Ca rezultat, indicele acromio-iliac prezintă valori mai mici la seriile actuale comparativ cu cele de acum 20 de ani; ca atare, adolescenţii de azi de ambele sexe prezintă trunchiuri relativ mai trapezoidale.

Indicii de lărgime—înălţime (a—a/statură şi ic—ic/statură), prezentînd la seriile actuale valori inferioare sau practic egale cu seriile de referinţă, arată o oarecare longilinizare a adolescenţilor de azi, fenomenul fiind mai accelerat la fete.

Greutatea este în general mai mare la seriile actuale. Prin raportarea greutăţii la statură, indicele Rohrer deţine la toate clasele de vîrstă valori medii inferioare la seriile actuale, ceea ce pledează tot în sensul unei longilinizări în acceleraţie, diferenţele fiind mai ample de această dată între seriile de băieţi.

Perimetrul toracic prezintă valori medii superioare la seriile actuale (exceptînd fetele de 14 ani) faţă de cele din 1965. În valoare relativă însă, la primele trei clase de vîrstă, băieţii din trecut prezintă valori ale indicelui perimetru toracic/statură superioare seriilor actuale, după care situaţia se inversează. La fete, acest indice prezintă valori superioare în prezent, excepţie făcînd şi de această dată vîrsta de 14 ani.

Capacitatea vitală prezintă valori medii superioare la seriile actuale la toate clasele de vîrstă. Raportînd capacitatea vitală la statură, obţinem de asemenea valori superioare, deci copiii accelerati prezintă o capacitate vitală superioară.

ACCELERAREA VÎRSTEI PUBERTARE

Comparativ cu seriile de fete din 1965, fetele actuale prezintă un complex proces de accelerare şi în ceea ce priveşte pubertatea. Astfel, vîrsta medie la menarhă scade în decursul a 20 de ani cu 7 luni.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Repartiția procentuală a fetelor pubere pe clase de vîrstă (tabelul nr. 4) arată că accelerarea începe chiar de la vîrstele de 12 și 13 ani, ajungînd ca la vîrsta de 14 ani fetele actuale să depășească cu 23,80% pe cele din 1965, iar la vîrsta de 15 ani să apară în mod excepțional un procent de 4,96% fete impubere în prezent, procent aproximativ egal cu cel întîlnit acum 20 de ani la fetele de 16 ani (5,56%).

Tabelul nr. 4

Repartiția procentuală a puberilor în fiecare clasă de vîrstă în anii 1965 și 1985

Anul de studiu \ Clasa de vîrstă	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
			Fete			
1965	—	0,90	12,14	37,96	74,54	94,44
1985.	0,81	8,73	21,78	61,76	95,06	100,00
			Băieți			
1965	—	—	—	1,94	17,43	40,74
1985	0,84	2,47	6,19	16,88	32,44	61,50

La băieți se semnalează de asemenea o accelerare sexuală, frecvența puberilor fiind mult mai ridicată acum decît în 1965, începînd chiar cu vîrsta de 14 ani. În intervalul de vîrstă studiat de noi, cea mai amplă rată de accelerare o întîlnim la vîrsta de 16 ani, cînd seria actuală a atins maturitatea sexuală în proporție de 61,50%, cea din 1965 înregistrînd doar 40,74% băieți puberi.

CONCLUZII

Rezultatele cercetărilor noastre efectuate în 1985, comparativ cu cele de acum două decenii (Maria Cristescu și colab.), demonstrează o accelerare a creșterii și dezvoltării copiilor și adolescenților actuali, ca urmare a intensei dezvoltări social-economice cunoscute în ultimele două decenii de țara noastră.

Procesul de accelerare surprinde toți parametrii analizați.

Ratele cele mai ample de accelerare le înregistrează statura la ambele sexe. Analiza diferențiată a vitezelor de creștere a celor două segmente corporale indică o creștere accelerată a membrului inferior față de cea a trunchiului la seriile actuale.

Valorile maxime ale indicelui skelic se deplasează la seriile din 1985, comparativ cu cele de referință, de la 14 la 13 ani la fete și de la 15 la 14 ani la băieți, după care diminuează, procesul de macroskelizare debutînd deci cu un an mai devreme la seriile actuale.

Dimensiunile transversale prezintă rate de accelerare mai mici, indicele acromio-iliac înregistrînd valori inferioare la seriile actuale; ca atare, adolescenții de azi au trunchiuri relativ mai trapezoidale.

Deși seriile actuale prezintă valori medii ale greutății ușor superioare seriilor din 1965, datorită ratelor mari de creștere a staturii, indicele Rohrer deține la toate clasele de vîrstă valori medii inferioare, rezultînd o tendință spre longilinizare a generațiilor actuale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Capacitatea vitală, atît în valoare absolută cît şi în valoare relativă, este superioară la seriile actuale.

Accelerarea creşterii şi dezvoltării fizice este corelată şi cu o accelerare a vîrstei pubertare, fenomen evidenţiat atît prin vîrsta medie la menarhă (cu 7 luni mai mică decît acum două decenii), cît şi prin analiza frecvenţei de subiecţi puberi pe clase de vîrstă.

Aspects du phénomène d'accélération de l'accroissement et du développement physique des enfants et des adolescents du milieu rural du département de Iassy

RÉSUMÉ

Les données de nos recherches effectuées en 1985, concernant l'accroissement et le développement des enfants et des adolescents du milieu rural du département de Iassy, sont comparées à celles obtenues par Maria Cristescu et collab. en 1965.

On a constaté, chez les enfants et les adolescents étudiés, en les comparant aux séries de référence, des niveaux moyens supérieurs pour tous les paramètres analysés.

Les taux les plus élevés d'accélération sont enregistrés pour la taille (particulièrement par l'accélération d'accroissement du membre inférieur) et pour la capacité vitale.

Le poids et les dimensions horizontales présentent des taux plus réduits d'accélération, ce qui détermine que leur rapport à la taille donne des valeurs relativement inférieures pour les séries actuelles.

Les sujets étudiés sont d'une constitution longiligne, avec des troncs relativement trapézoïdaux (indice acromio-iliaque plus réduit chez les deux sexes de la série 1985).

On constate aussi une accélération de l'âge pubertaire chez les deux sexes, phénomène mis en évidence par l'âge moyen à la menarche et par l'analyse de la distribution en pourcentages des sujets pubères par classes d'âge.

BIBLIOGRAFIE

1. CRISTESCU MARIA, *Aspecte ale creşterii şi dezvoltării adolescenţilor din Republica Socialistă România*, Edit. Academiei, Bucureşti, 1965.
2. CRISTESCU MARIA, BULAI-ŞTIRBU MARIA, FEDOROVICI C., *L'influence des facteurs géographiques et sociaux sur le développement des enfants*, Ann. Roum. Anthrop., 1964, **1**, 65—80.
3. CRISTESCU MARIA, BOTEZATU D., BĂLTEANU ANA-CEZARINA, GHIGEA SILVIA, FEDOROVICI C., *Sur la variabilité écologique des biotypes au cours de la croissance*, Ann. Roum. Anthrop., 1975, **12**, 47—51.
4. CRISTESCU MARIA, ENE-LAZĂR GABRIELA-VIVIANA, *Aspecte ale dimorfismului sexual în accelerație*, St. cerc. antropol., 1983, **20**, 5—9.
5. NEGRASOV OLGA, BULAI-ŞTIRBU MARIA, KLÜGER RACHEL, *Asupra fenomenului de accelerație a ritmului creşterii şi dezvoltării la copiii din Iaşi*, St. cerc. antropol., 1966, **3**, 43—49.
6. TANNER J. M., *Growth at adolescence*, Oxford, 1962.

Centrul de cercetări biologice Iaşi,
Colectivul de antropologie

Primit în redacţie la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

ASPECTE ALE FENOMENULUI DE ACCELERARE A CREȘTERII ȘI DEZVOLTĂRII FIZICE A COPIILOR ȘI ADOLESCENȚILOR DIN ȚARA DORNELOR

PETRU CANTEMIR, DAN BOTEZATU și GEORGETA MIU

Accelerarea creșterii și dezvoltării fizice a copiilor și adolescenților, remarcată în ultimii ani, a fost urmărită de noi și la copiii din zona Țării Dornelor.

MATERIAL ȘI METODĂ DE LUCRU

Lucrarea de față are ca material de studiu un lot de 1 265 de copii din zona rurală a Țării Dornelor (614 băieți și 651 de fete), de sexe diferite și de vîrste cuprinse între 11 și 16 ani, măsurați în anul 1985. Dat fiind că prezentul studiu se referă la accelerarea creșterii copiilor față de cei de acum două decenii, eșantioanele noastre provin din aceleași localități ca și în trecut (Panaci, Șarul Dornei, Neagra Șarului, Dorna-Cîndreni, Iacobeni, Mestecăniș, Cîrlibaba și Ciocănești), respectînd și aceeași grupare pe clase de vîrstă a subiecților.

Gradul de dezvoltare somatică a fost stabilit prin mai multe metrii corporale, iar cel pubertar prin caracterele sexuale secundare, vîrsta la menarhă a fetelor și dezvoltarea organelor genitale externe la băieți.

REZULTATELE OBȚINUTE

Analizînd comparativ tabelele nr. 1, 2 și 3, constatăm diferențe ample la nivelul dezvoltării fizice a copiilor și adolescenților actuali față de cei studiați acum 20 de ani, arătînd o accelerare a dezvoltării celor actuali.

Astfel, dacă ne referim la statură, procesul de accelerare se reflectă prin valori medii semnificative mai mari atît la fetele cît și la băieții actuali. Diferențele dintre seria de fete actuale și cea de acum 20 de ani merg progresiv cu clasele de vîrstă pînă la 13 și 14 ani, unde se înregistrează și valorile cele mai mari, după care încep să diminueze, ajungînd ca la 16 ani diferența să fie cea mai scăzută. Din aceasta se poate conchide că, în jurul vîrstei de 16 ani, procesul de creștere se finalizează.

La băieți, cu excepția primei clase de vîrstă, diferențele sînt mai ample decît la fete și cresc progresiv cu vîrsta, ajungînd cu o diferență maximă la clasa de vîrstă de 14 ani. La următoarele două clase de vîrstă, diferențele se mențin la băieți, spre deosebire de fete, procesul de creștere continuîndu-se și după 16 ani.

Principalele segmente corporale, bustul și membrul inferior, prezintă în general o dinamică de creștere mai accentuată la seriile actuale decît la cele din trecut. Diferențele înregistrate în dinamică sînt mai ample la băieți decît la fete.

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 21—27

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Parametrii de poziție și dispersie la seria de băieți din Țara Dornelor

Caracterul \ Vîrsta	11 ani(N = 111)		12 ani(N = 100)		13 ani (N = 99)		14 ani(N = 108)		15 ani(N = 121)		16 ani(N = 75)	
	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ
Greutatea	32,11	4,69	35,87	4,28	40,38	6,54	45,25	7,66	50,97	7,47	56,57	6,85
Statura	1400,21	66,48	1460,69	67,55	1523,47	77,16	1588,03	80,19	1636,14	7,57	1678,87	95,18
Șezinda	732,44	33,19	756,82	32,85	781,91	41,14	811,51	51,03	840,69	44,96	875,51	41,18
Sy—sol	667,77	41,47	703,87	46,75	741,57	44,30	776,52	43,32	795,45	41,80	803,47	47,35
Ac—ac	303,41	20,57	314,30	15,58	325,52	21,87	340,22	22,30	355,83	23,13	371,55	21,48
Ic—ic	223,41	14,90	232,24	15,36	239,05	16,71	249,31	15,21	260,51	14,81	269,19	16,15
Per. tor. subax.	678,56	38,88	701,30	39,90	730,81	46,99	766,11	53,50	807,44	55,06	859,00	49,32
Per. braț	202,52	15,94	213,40	16,98	220,35	18,73	233,33	21,92	245,41	23,17	265,60	23,93
Per. coapsă	38,52	3,12	40,10	2,68	41,47	3,49	42,90	3,73	45,17	3,77	47,27	3,86
Capacit. vitală	2163	365	2410	368	2702	492	3103	674	3177	708	4101	790
Ind. Rohrer	11,66	0,98	11,52	1,13	11,35	0,91	11,23	1,01	11,59	1,04	12,45	3,68
Ind. skelic	91,21	4,68	93,07	5,93	94,91	4,62	95,92	6,22	94,75	5,00	90,51	9,33
Ind. ic—ic/ac—ac	73,98	5,54	73,93	4,06	73,52	3,67	73,40	3,93	73,37	4,27	72,64	4,06
Ind. ac—ac/statură	21,67	1,09	21,53	0,83	21,37	0,97	21,43	0,92	21,75	1,09	22,35	1,71
Ind. ic—ic/statură	15,99	0,77	15,91	0,88	15,69	0,71	15,70	0,65	15,93	0,66	16,21	1,24
Ind. per. tor./statură	48,48	2,13	48,05	2,43	47,98	2,17	48,25	2,35	49,36	2,66	51,68	4,19
Ind. per. braț/statură	14,46	0,83	14,62	1,13	14,46	0,93	14,69	1,12	15,00	1,20	15,98	1,66
Ind. per. coapsă/statură	27,50	1,90	27,50	1,90	27,20	1,90	27,00	1,80	27,66	2,00	28,50	2,90
Ind. sy—sol/statură	47,67	1,27	48,16	1,54	48,67	1,21	48,90	1,57	48,62	1,31	47,35	3,52

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 2

Parametrii de poziție și dispersie la seria de fete din Țara Dornelor

Caracterul \ Vîrsta	11 ani (N = 127)		12 ani (N = 120)		13 ani (N = 134)		14 ani (N = 107)		15 ani (N = 97)		16 ani (N = 66)	
	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ	M	σ
Greutatea	31,85	4,34	36,94	6,73	42,14	6,73	46,61	7,20	50,51	6,55	53,50	6,57
Statura	1414,31	62,85	1471,77	72,33	1532,75	68,95	1571,91	60,99	1588,76	59,75	1584,48	49,88
Șezinda	739,56	35,99	767,81	40,59	800,98	39,20	824,50	38,26	833,90	32,61	839,83	28,10
Sy—sol	674,75	46,44	703,96	41,21	731,77	41,91	747,40	37,11	754,87	43,37	744,65	34,38
Ac—ac	299,25	15,17	314,75	19,02	327,09	17,16	337,90	16,59	344,10	16,05	352,76	26,76
Ic—ic	244,82	13,53	237,04	18,04	248,33	15,89	261,26	15,41	266,35	13,66	272,77	14,84
Per. tor. subax.	661,97	36,33	701,71	52,24	739,22	51,06	772,83	48,07	797,42	44,36	827,65	42,47
Per. braț	201,33	15,75	214,84	20,56	226,81	20,99	236,88	20,05	244,69	21,10	257,12	20,30
Per. coapsă	39,46	3,41	42,61	4,48	45,22	4,32	47,58	4,55	49,91	4,23	52,36	3,64
Capacit. vitală	2053	336	2305	400	2568	444	2524	448	3114	471	3171	529
Ind. Rohrer	11,24	1,07	11,51	1,23	11,66	1,34	11,97	1,49	12,62	1,73	13,46	1,56
Ind. skelic	91,39	6,62	91,78	4,85	91,47	5,23	90,78	5,11	90,61	5,60	88,73	4,40
Ind. ic—ic/a—a	75,18	3,67	75,37	4,55	75,97	3,86	77,37	3,70	77,50	4,14	77,62	5,55
Ind. ac—ac/statură	21,17	0,80	21,40	1,00	21,35	0,86	21,50	0,79	21,68	1,07	22,27	1,65
Ind. ic—ic/statură	15,90	0,65	16,11	0,99	16,20	0,75	16,63	0,84	16,78	0,86	17,22	0,86
Ind. per. tor./statură	46,86	2,25	47,68	2,75	48,25	2,92	49,19	2,79	50,24	2,99	52,27	2,81
Ind. per. braț/statură	14,24	1,03	14,60	1,16	14,88	1,32	15,08	1,22	15,42	1,43	16,24	1,31
Ind. per. coapsă/statură	27,90	2,00	28,90	2,40	29,50	2,40	30,30	2,80	31,40	2,70	33,10	2,40
Ind. sy—sol/statură	47,68	2,02	47,82	1,32	47,73	1,40	47,55	1,40	47,40	1,57	46,99	1,23

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 3

Valorile medii pe clase de vîrstă la seriile de băieți și fete din anul 1965 din zona rurală a Țării Dornelor

Caractere	Băieți						Fete					
	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
Greutatea	34,6	36,8	40,6	43,9	48,4	53,8	33,8	38,0	43,1	48,1	54,0	55,2
Statura	139,3	142,8	148,2	152,5	158,1	162,3	138,5	144,0	149,4	154,2	157,4	157,8
Șezinda	73,5	74,9	76,8	79,0	81,1	83,4	73,1	75,5	78,3	80,8	83,1	83,8
Statura șezînd	65,8	67,9	71,4	73,5	77,0	78,9	65,4	68,5	70,1	73,4	71,3	74,0
A—a	30,2	31,0	32,1	33,2	34,0	35,7	29,9	31,1	32,4	33,5	34,4	34,8
Ic—ic	22,4	22,8	23,5	24,1	25,1	25,9	22,2	23,1	24,2	25,3	26,6	27,1
Per. tor. subax.	67,7	69,3	71,7	74,1	76,7	81,4	66,4	70,2	72,9	76,5	81,0	82,0
Per. braț	19,0	19,4	20,4	20,9	22,1	23,8	19,0	20,0	21,0	23,4	24,3	24,4
Per. coapsă	38,9	40,3	42,4	43,9	46,4	47,4	38,9	41,9	43,9	46,4	50,7	51,3
Capacitatea vitală	2120	2297	2592	2829	3101	3605	1927	2228	2390	2711	2986	3023
Ind. Rohrer	12,6	12,5	12,2	12,2	12,2	12,3	12,5	12,6	12,5	12,9	13,7	14,0
Ind. skelic	89,6	90,7	92,9	93,2	94,8	95,1	89,5	90,5	90,8	90,7	89,5	88,3
Ic—ic/a—a	73,5	73,3	73,1	72,8	73,8	73,5	73,8	74,1	74,5	75,2	76,4	77,6
Ind. a—a/statură	21,6	21,4	21,4	21,4	21,3	21,7	21,4	21,3	21,4	21,6	21,7	21,9
Ind. ic—ic/statură	15,8	15,6	15,6	15,5	15,7	15,8	15,8	15,8	16,0	16,1	16,8	16,9
Ind. per. tor./statură	48,2	48,2	48,0	48,3	48,1	49,2	47,6	48,3	48,3	49,3	51,6	51,3
Ind. per. braț/statură	13,4	13,4	13,4	13,5	13,6	14,3	13,5	13,6	13,9	14,2	15,2	15,3
Ind. per. coapsă/statură	28,3	28,4	28,4	28,4	29,1	28,9	28,5	28,7	29,1	29,9	31,9	32,2

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

În același timp, în ritmul de creștere a celor două segmente se remarcă și diferențe de ordin calitativ, ceea ce imprimă modele de creștere diferite la seria actuală față de cea de acum 20 de ani.

Ilustrativ în acest sens este indicele skelic, care la fete atinge valoarea maximă la clasa de vîrstă de 13 ani pentru seria din 1965, în timp ce la seria actuală la clasa de vîrstă de 12 ani. La băieți, diferențele sînt mai ample decît la fete, indicele skelic crescînd cu vîrsta pînă la 14 ani, după care diminuează progresiv. Aceste modele de creștere reflectă creșterea staturii prin picior pînă la pubertate, după care aceasta se realizează mai ales prin creșterea trunchiului.

Dimensiunile orizontale sînt și ele mai ridicate în medie la seriile actuale decît la cele din trecut.

În ceea ce privește lărgimea umerilor, diferențele înregistrate la fete sînt mai mici în general decît la băieți, la care se înregistrează diferențe mai ample pentru ultimele două clase de vîrstă.

Raportul dintre lărgimea bazinului și lărgimea umerilor reflectă la fete o sexualizare mai timpurie, valorile sale fiind mai mari la fetele actuale pînă la vîrsta de 15 ani, după care se egalează la ultima clasă de vîrstă. La băieți însă, acest raport diminuează cu vîrsta, reflectînd o sexualizare mai timpurie cînd trunchiurile devin mai trapezoidale, specific sexului masculin.

Caracterele de troficitate nu merg toate în consens cu accelerația. Astfel, greutatea la fetele actuale este la toate clasele de vîrstă ușor mai coborîtă decît la cele din trecut, iar la băieți este mai ridicată începînd cu clasa de vîrstă de 14 ani. Indicele Rohrer este și el, în general, mai scăzut la copiii accelerați.

Perimetrul brațului, considerat de OMS cel mai fidel indicator de troficitate, este atît în valoare absolută cît și în valoare relativă mai mare la seriile actuale decît la cele din trecut.

În privința perimetrului coapsei, acesta este mai mare la fetele actuale, pe cînd la băieți nu întîlnim aceeași situație.

Perimetrul toracic oferă diferențe oscilante la fetele accelerate, pe cînd la băieți diferențele sînt mai semnificative și cresc progresiv cu vîrsta.

Capacitatea vitală este la ambele sexe și la toate clasele de vîrstă mai mare la copiii accelerați.

ACCELERAREA VÎRSTEI PUBERALE

Vîrsta medie pubertală la fete scade la seria actuală față de cea de acum 20 de ani în medie cu 4 luni. Realizarea maturității sexuale se concentrează la clasa de vîrstă de 13—14 ani, unde diferențele procentuale între seria actuală și cea de referință pot ajunge la 20%, finalizîndu-se practic la 16 ani.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 4

Repartiţia procentuală a puberilor în fiecare clasă de vîrstă în anii 1965 şi 1985 în Ţara Dornelor

Anul de studiu / Clasa de vîrstă	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani	15 ani	16 ani
			Fete			
1965	—	6,00	13,49	40,19	80,89	89,10
1985	0,79	5,00	38,81	64,49	85,57	98,48
			Băieţi			
1965	—	—	0,85	6,36	15,10	31,80
1985	—	—	1,01	12,03	35,53	64,00

CONCLUZII

Dezvoltarea economică şi socială petrecută în ultimii 20 de ani în ţara noastră se reflectă în mod firesc şi în accelerarea proceselor de creştere şi dezvoltare fizică a copiilor şi adolescenţilor din mediul rural, aşa cum rezultă şi din această lucrare.

Eşantioanele de copii şi adolescenţi studiate în 1985, comparativ cu cele studiate acum 20 de ani, prezintă nivele medii superioare pentru toţi parametrii analizaţi, rate mai ample înregistrînd statura, caracterele de troficitate, capacitatea vitală.

Concomitent cu accelerarea creşterii şi dezvoltării fizice are loc şi o accelerare a vîrstei pubertare, care înregistrează rate asemănătoare la fetele şi băieţii din Ţara Dornelor.

Aspects du phénomène d'accélération de la croissance et du développement physique des enfants et des adolescents de Ţara Dornelor

RÉSUMÉ

Les auteurs étudient les aspects du phénomène d'accélération de la croissance et du développement physique des enfants et des adolescents de Ţara Dornelor, en comparant les résultats obtenus sur des échantillons comprenant 614 garçons et 651 filles âgés de 11 à 16 ans et examinés en 1985, aux données fournies par des séries similaires étudiées en 1965 par Maria Cristescu.

On constate un ample processus d'accélération qui se manifeste par des taux différents pour les divers caractères analysés.

On enregistre aussi une accélération de l'âge pubertaire.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

BIBLIOGRAFIE

1. CRISTESCU M., *Aspecte ale creșterii și dezvoltării adolescenților din Republica Socialistă România*, Edit. Academiei, București, 1969.
2. CRISTESCU M., BULAI-ȘTIRBU M., FEDOROVICI C., *L'influence des facteurs géographiques et sociaux sur le développement des enfants*, Ann. Roum. Anthrop., 1964, **1**, 65—80.
3. CRISTESCU M., ANTONIU S., KLÜGER R., GRAMATOPOL-ROȘCA M., *Influența factorului „altitudine" și a factorilor sociali asupra creșterii și dezvoltării copiilor*, St. cerc. antropol., 1966, **III**, 171—188.
4. CRISTESCU M., BOTEZATU D., BĂLTEANU A.-C., GHIGEA S., FEDOROVICI C., *Sur la variabilité écologique des biotypes au cours de la croissance*, Ann. Roum. Anthrop., 1975, **12**, 47—51.
5. TANNER J. M., *Growth at adolescence*, Oxford, 1962.

Centrul de cercetări biologice Iași,
Colectivul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1976

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

CREȘTEREA ȘI DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI PSIHICĂ A COPIILOR DE 4 ȘI 5 ANI

CRISTIANA GLAVCE, ECATERINA MORAR și GABRIELA ROIBU

Cunoscut fiind faptul că în primii ani ai copilăriei sînt puse bazele sănătății și calității vieții adultului, în lucrarea de față ne-am propus abordarea normelor de dezvoltare normală a copiilor de 4 și 5 ani.

Orientarea cu prioritate a urmăririi dezvoltării segmentului cefalo-facial se datorește faptului că incidența afecțiunilor buco-dento-maxilare la copii a crescut în ultimele decenii îngrijorător, influențînd starea de sănătate a populației.

Cunoașterea valorilor de normalitate ale dimensiunilor cefalice și corporale în funcție de vîrstă și sex constituie un mijloc de depistare a anomaliilor de dezvoltare și permite stabilirea unor terapii curative sau restauratoare adecvate în clinicile de specialitate. Astfel, somatogramele construite pe baza datelor antropometrice ale copiilor începînd cu vîrsta de 7 ani sînt folosite de peste 20 de ani în Clinica de stomatologie infantilă din București (prof. dr. doc. P. Firu).

Datele din lucrarea de față completează seria acestor instrumente de diagnostic individual pentru vîrstele de 4 și 5 ani.

MATERIAL ȘI METODĂ

Au fost cercetați un număr de 228 de copii din București, împărțiți în opt eșantioane, în funcție de vîrstă, sex și profilul unităților preșcolare (sistem deschis — grădinița — și sistem închis — casa de copii). Studiul antropologic s-a bazat pe metoda antropometrică. S-au prelevat 18 parametri cefalo-faciali și patru corporali, necesari construirii somatogramei și determinării specificului de dezvoltare.

Dezvoltarea psihică a copiilor măsurați s-a determinat pe baza probelor ce se referă la patru domenii de comportament, și anume motor, cognitiv, verbal și socio-afectiv, elaborate de Institutul de igienă și sănătate publică din București (QR), și pe baza testului Goodnough (QI).

Pentru stabilirea normalității de dezvoltare fizică și psihică și pentru construirea somatogramelor, s-au calculat intervalele de încredere pentru media și dispersia teoretică, pe baza cărora au fost determinate intervalele de avertizare și intervalul de normalitate. Dimorfismul sexual a fost pus în evidență folosindu-se testul Student, testul F (Bravais-Pearson) și coeficientul de corelație Pearson.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Datele obținute ne-au permis caracterizarea normalității de dezvoltare a parametrilor urmăriți pentru vîrstele de 4 și 5 ani, în funcție de sex (tabelele nr. 1 și 2), și construirea somatogramelor caracteristice acestor vîrste, care lipsesc din practica examenului stomatologic (fig. 1—4).

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 28—39

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Valorile medii și variabilitatea caracterelor antropometrice la 4 ani, în funcție de sex

Dimensiuni	Băieți				Fete				Test „t"
	$\bar{X}$	σ	± m	CV%	$\bar{X}$	σ	± m	CV%	
V—sol	1023,56	84,84	16,32	8,29	1019,42	67,39	13,21	6,61	0,37
V—șez	589,78	38,31	7,37	6,50	585,23	48,99	9,61	8,37	0,57
Greutate	16,37	3,11	0,60	19,00	15,74	2,13	0,42	12,53	1,33
Circ. coapsă	308,70	31,07	5,98	10,06	315,23	25,08	4,92	7,96	1,28
Eu—Eu	139,00	7,04	1,35	2,06	136,92	5,08	0,99	3,67	1,91
Ft—Ft	95,78	4,71	0,91	4,96	94,88	3,69	0,72	3,89	1,64
t—t	108,11	5,19	1,06	5,06	106,46	5,22	1,02	4,90	2,03*
Zy—Zy	111,98	5,55	1,07	4,96	111,23	4,01	0,79	3,63	0,87
Go—Go	81,41	3,72	0,72	4,57	80,04	3,89	0,76	4,86	2,00*
EKm—EKm	48,81	2,13	0,41	4,36	48,36	3,30	0,66	6,82	0,89
ekm—ekm	46,93	2,00	0,38	4,26	46,32	2,69	0,54	5,81	1,42
ls—li	15,93	2,02	0,39	12,68	15,65	2,71	0,53	17,32	0,65
ch—ch	37,04	3,12	0,60	8,42	36,31	2,87	0,56	7,90	1,36
tr—gn	147,93	7,03	1,35	4,75	146,85	7,35	1,44	5,01	0,84
n—gn	95,04	4,28	0,82	4,50	92,46	4,47	0,88	4,83	3,29*
n—sto	60,67	3,95	0,76	6,51	59,08	3,55	0,70	6,01	2,37*
n—sn	42,52	5,83	1,12	13,71	40,15	3,76	0,74	9,36	2,73*
t—n—t	62,81	7,83	1,51	12,47	61,04	6,08	1,19	9,96	1,42
t—hy—t	65,96	8,20	1,58	12,45	64,73	6,52	1,28	10,07	0,93
t—sn—t	59,89	8,05	1,55	13,44	59,42	6,56	1,29	11,04	0,36
t—gn—t	68,52	7,83	1,51	11,43	67,38	8,30	1,63	12,32	0,78
go—gn—go	37,44	7,41	1,43	19,79	38,81	8,83	1,73	23,05	0,93

* Diferență semnificativă între medii.

Tabelul nr. 2

Valorile medii și variabilitatea caracterelor antropometrice la 5 ani, în funcție de sex

Dimensiuni	Băieți				Fete				Test „t"
	$\bar{X}$	σ	± m	CV%	$\bar{X}$	σ	± m	CV%	
V—sol	1086,50	71,88	9,61	6,62	1088,54	81,78	11,68	7,51	0,15
V—șez	617,27	35,90	4,80	5,82	609,77	31,38	4,48	5,15	1,22
Greutate	18,35	3,06	0,41	16,67	17,58	2,25	0,32	12,50	1,56
Circ. coapsă	324,09	28,92	3,87	8,92	326,82	21,07	3,01	6,45	0,58
Eu—Eu	142,64	6,04	0,81	4,23	137,59	5,26	0,75	3,82	4,90*
Ft—Ft	97,93	4,37	0,58	4,46	95,96	5,18	0,74	5,40	2,31*
t—t	111,05	5,86	0,78	5,28	108,38	5,14	0,73	4,74	2,67*
Zy—Zy	115,57	5,19	0,69	4,49	112,38	5,06	0,74	4,50	3,14*
Go—Go	83,93	4,22	0,56	5,03	81,80	4,56	0,67	5,70	2,70*
EKm—EKm	49,89	2,79	0,37	5,59	48,22	2,99	0,43	6,20	3,22*
ekm—ekm	48,55	3,09	0,41	6,36	47,45	3,55	0,51	7,48	1,85
ls—li	14,96	2,31	0,31	15,44	14,16	2,36	0,34	16,67	1,90
ch—ch	38,14	2,75	0,36	7,21	37,12	3,01	0,43	8,11	1,97
tr—gn	151,88	10,38	1,39	6,83	146,88	6,68	0,95	4,55	3,10*
n—gn	97,54	6,64	0,89	6,81	93,96	5,05	0,72	5,37	3,31*
n—sto	62,07	5,24	0,70	8,44	60,16	4,14	0,59	6,88	2,21*
n—sn	43,39	3,56	0,48	8,20	42,39	2,84	0,41	6,70	1,70
t—n—t	63,79	7,47	0,99	11,71	61,49	5,33	0,76	8,67	1,93
t—hy—t	68,11	7,41	0,99	10,88	65,39	5,65	0,81	8,64	2,25*
t—sn—t	62,43	7,91	1,06	12,67	59,35	5,09	0,73	8,58	2,51*
t—gn—t	71,84	8,19	1,09	11,40	69,20	6,94	0,99	10,03	1,91
go—gn—go	40,96	8,11	1,08	19,80	39,53	6,66	0,95	16,85	1,06

* Diferență semnificativă între medii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

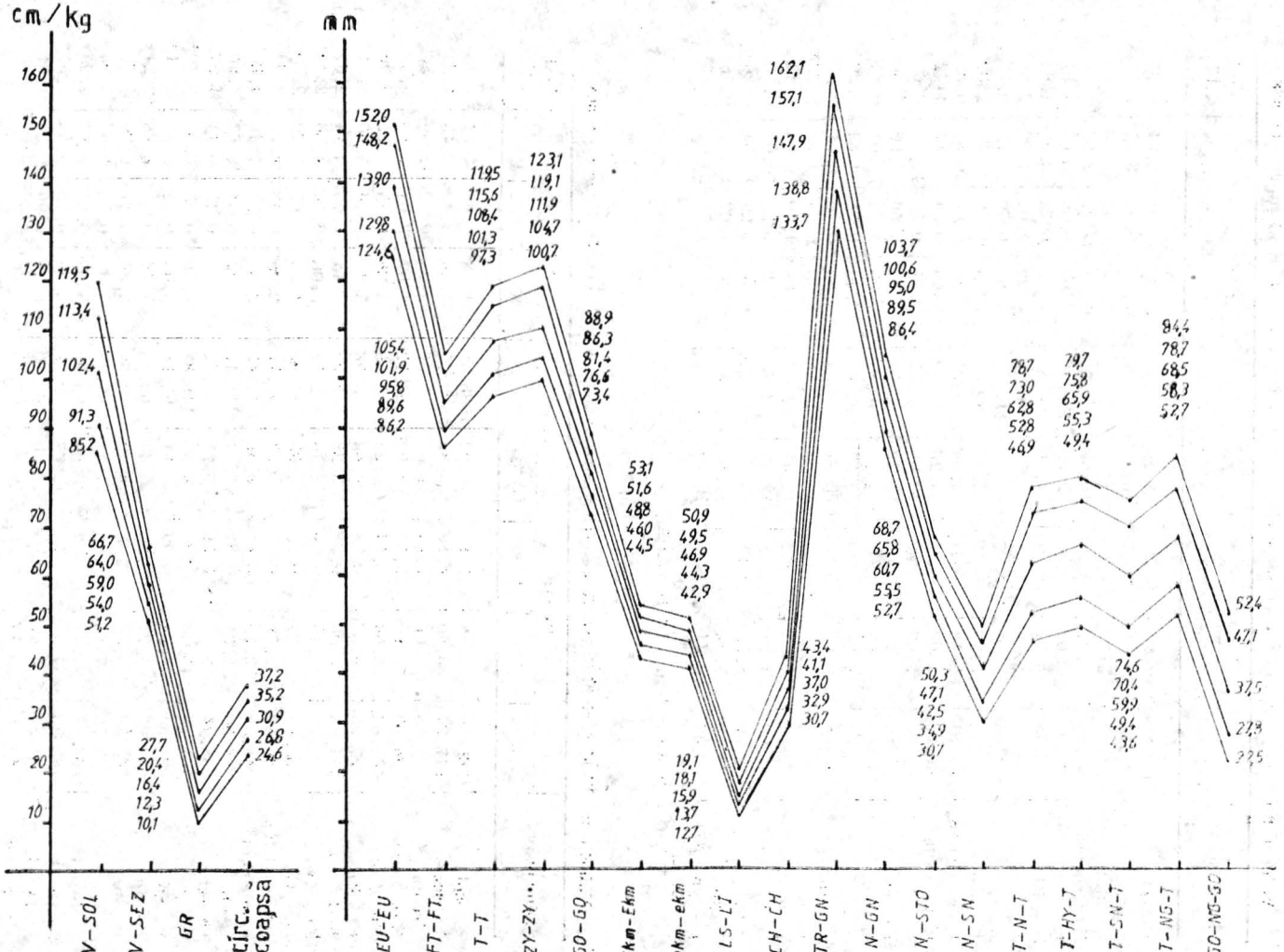

Fig. 1. Somatograma bărbăției de 20 ani.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

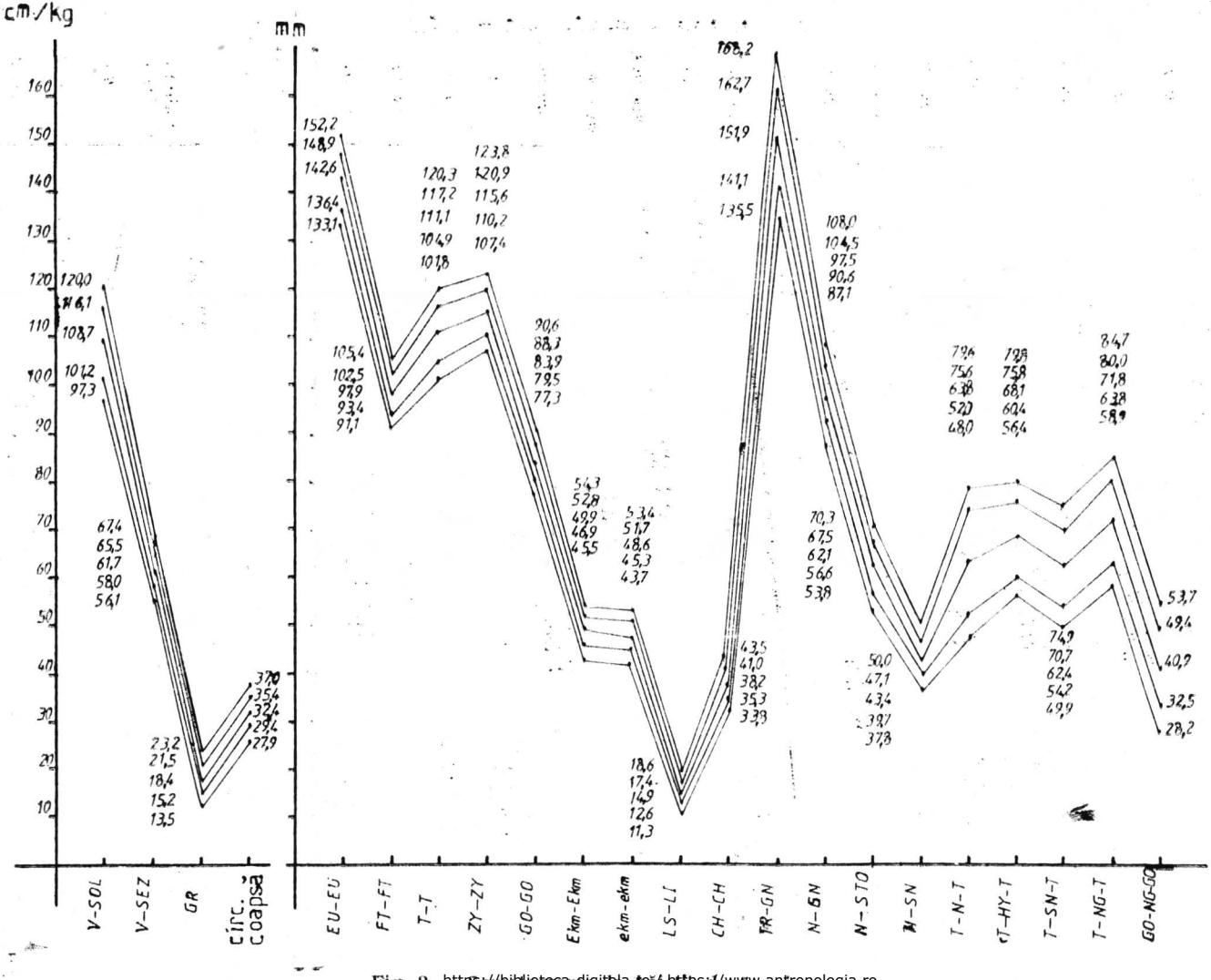

Fig. 2. Somatograma la bărbați de 9 ani

https://biblioteca-digitala.ro/ https://www.antropologia.ro

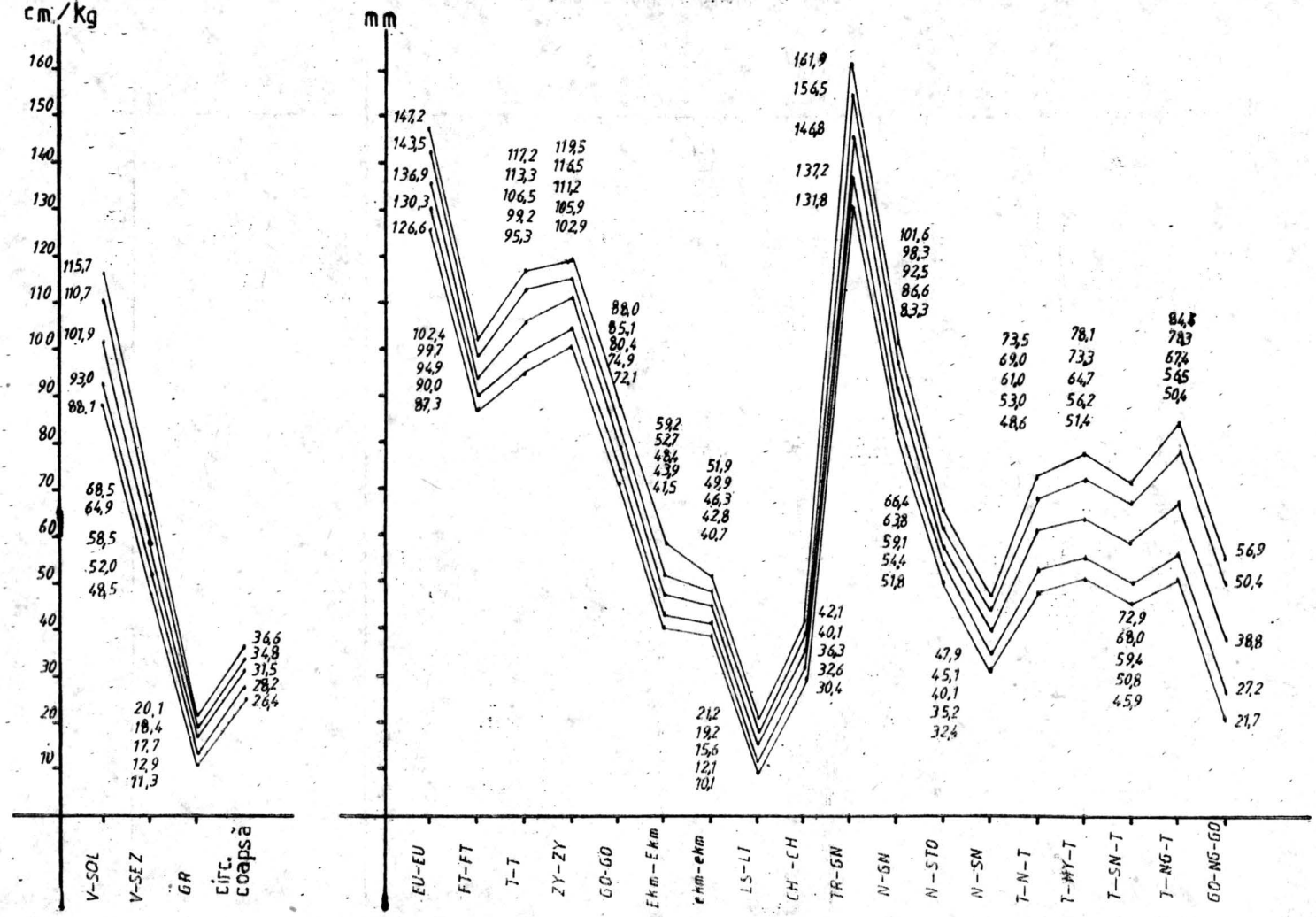

Fig. 3 - Somatogramma la fetele de 4 ani.

https://biblioteca-digitala.ro / http://www.dacoromanica.ro

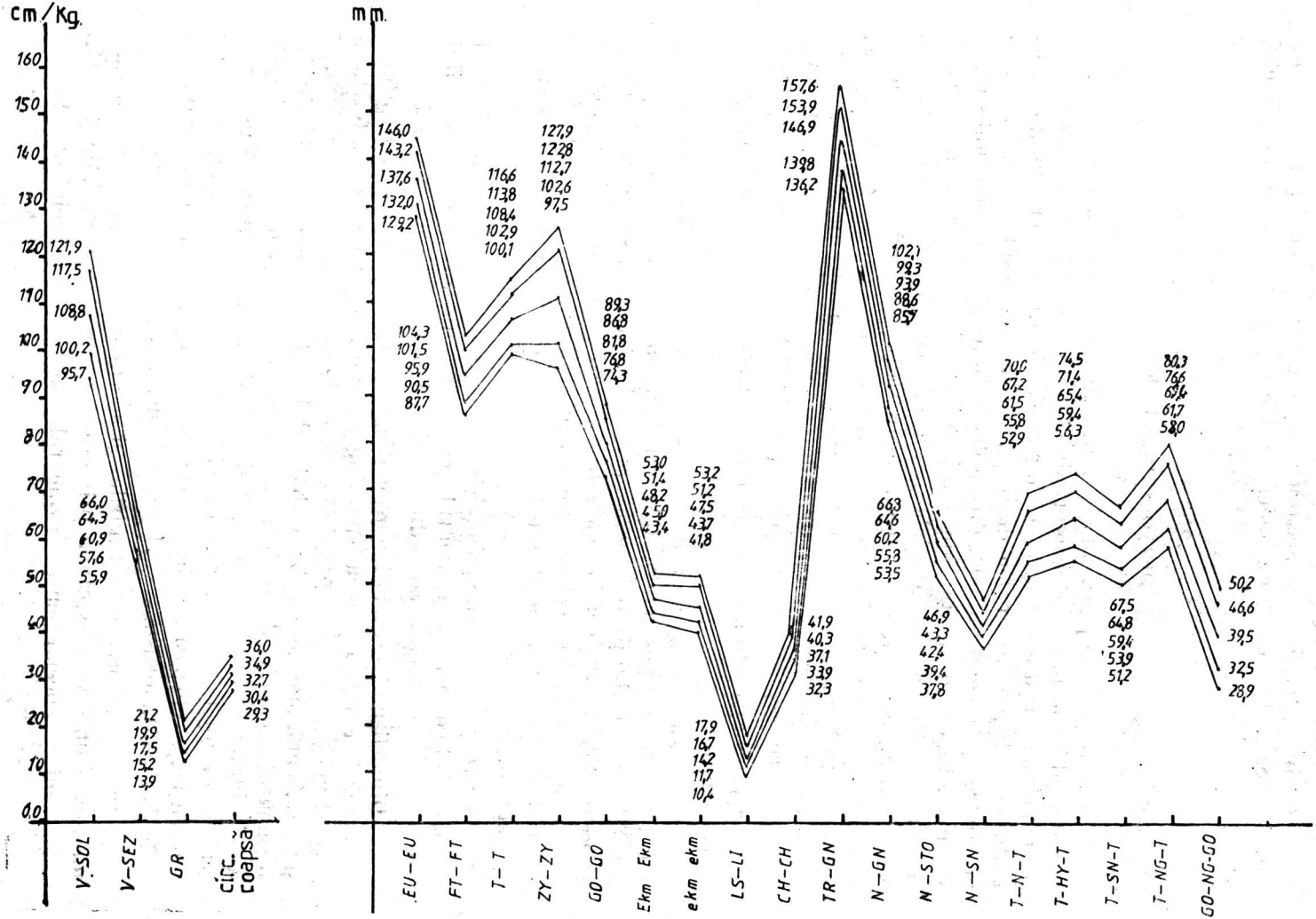

Fig. 4 – Somatograma la fetele de 6 ani.

https://biblioteca-digitala.ro/ https://www.antropologia.ro

Studiul psihologic al aceloraşi copii urmăriţi morfologic permite caracterizarea din punct de vedere psihic a vîrstelor cercetate (tabelul nr. 4).

DEZVOLTAREA FIZICĂ

Somatogramele pentru 4 şi 5 ani, diferenţiate în funcţie de sex, au un interval de normalitate ce cuprinde 71% din populaţia de vîrsta şi sexul pentru care au fost construite. De o parte şi de alta a intervalului de normalitate se dispun intervalele de alarmă (foarte mare şi foarte mic). Toate aceste trei nivele cuprind 90% din subiecţi. Indivizii cu dimensiuni situate în intervalul de normalitate nu pun probleme medicale. În schimb, cei cu dimensiuni situate în intervalele de alarmă trebuie urmăriţi pentru a se vedea dacă aceste dimensiuni au încărcătură morbidă sau sînt numai retardări sau accelerări de moment. Important într-o astfel de analiză este a se ţine seama de patternul ereditar al subiectului şi de tipul său antropologic, pentru a se evita erorile. Dimensiunile ce ies şi din intervalele de alarmă constituie obiectivul principal de diagnostic.

Sporurile şi ritmurile de creştere realizate între 4 şi 5 ani se caracterizează prin :

Seriile masculine prezintă o creştere diferenţiată în funcţie de segmentele cefalic şi postcefalic. Ritmuri şi sporuri mai mari sînt realizate la nivelul segmentului postcefalic, pe primul loc situîndu-se cele realizate de pondere. Segmentul cefalic, cu sporuri şi ritmuri mai mici, prezintă la băieţii de 5 ani faţă de cei de 4 ani dimensiunile calotei şi ale lăţimii feţei semnificativ mai mari decît dimensiunile de lungime şi cele sagitale (tabelul nr. 3).

Seriile feminine au sporuri şi ritmuri de creştere aproximativ egale cu băieţii doar pentru segmentul postcefalic, pentru segmentul cefalic prezentînd o creştere mai redusă (tabelul nr. 3).

Dimorfismul sexual dimensional în această etapă este slab exprimat. Testul „t" ne indică însă că băiatul de 4 ani este mai mare decît fetiţa de aceeaşi vîrstă, fără ca aceste diferenţe să fie semnificative (tabelele nr. 1 şi 2). La 5 ani, macrosomatizarea băiatului devine mai evidentă. La nivelul segmentului cefalic, deosebirile sînt semnificativ mai mari, cu excepţia dimensiunii maxilarelor, a buzelor şi a nasului, care nu prezintă încă diferenţieri în funcţie de sex. Nici dimensiunile sagitale (relieful feţei) nu sînt diferenţiate. Cele patru dimensiuni corporale cuprinse în somatogramă nu reflectă încă dimorfism sexual (tabelele nr. 1 şi 2).

În ceea ce priveşte ritmurile şi sporurile de creştere, se constată un dimorfism sexual exprimat prin creşterea mai intensă a băieţilor între 4 şi 5 ani, în special pentru segmentul cefalo-facial (tabelul nr. 3).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 3

Sporurile și ritmurile de creștere realizate între 4 și 5 ani, în funcție de sex.

Dimensiuni	Băieți			Fete		
	spor	ritm	dif_t	spor	ritm	dif_t
V—sol	62,94	0,06	4,56*	69,12	0,06	5,09*
V—șez	27,48	0,05	4,20*	24,54	0,04	3,90*
Greutate	1,98	0,12	3,63*	1,84	0,12	4,61*
Circ. coapsă	15,39	0,05	2,91*	11,59	0,04	2,72*
Eu—Eu	3,64	0,03	3,16*	0,67	0,01	0,71
Ft—Ft	2,15	0,02	2,69*	1,01	0,01	1,34
t—t	2,54	0,02	2,58*	1,92	0,02	2,02
Zy—Zy	3,68	0,03	3,16*	1,48	0,01	1,15
Go—Go	2,52	0,03	3,56*	1,76	0,02	2,29
tr—gn	3,95	0,03	2,48	0,03	0,00	0,02
n—gn	2,50	0,03	2,48	1,50	0,02	1,73
n—sto	1,40	0,02	1,69	1,12	0,02	1,52
n—sn	0,87	0,02	1,04	2,24	0,06	3,63*
li—ls	0,97	0,06	2,51	0,00	0,00	0,00
ch—ch	1,10	0,03	2,12	0,81	0,02	1,51
EKm—EKm	1,08	0,02	2,43	0,00	0,00	0,00
ekm—ekm	1,62	0,04	3,46*	1,13	0,02	1,99
t—n—t	0,98	0,02	0,72	0,45	0,01	0,43
t—hy—t	2,15	0,03	1,56	0,66	0,01	0,59
t—sn—t	2,54	0,04	1,80	0,00	0,00	0,00
t—gn—t	3,32	0,05	2,34	1,82	0,03	1,29
go—ng—go	3,32	0,09	2,41	0,72	0,02	0,51

* Diferența semnificativă a sporurilor ($t > 2,57$).

DEZVOLTAREA PSIHICĂ

Coeficientul QR la subiecții cuprinși în lot a pus în evidență următoarele aspecte legate de analiza valorilor situate sub limita de normalitate (realizări sub 75%) :

— La subiecții din grădinițe, frecvența valorilor subliminare este mai mare la vîrsta de 3,6 — 4,5 ani decît la 4,6 — 5,5 ani. Frecvența valorilor subliminare ale QR este mai crescută la băieți decît la fete.

— La subiecții din casele de copii se constată un retard accentuat față de cei din grădinițe, mai accentuat la băieți, în special la 5 ani (fig. 5). Acest retard se manifestă mai ales la nivelul comportamentului cognitiv, băieții realizînd la 4 ani un QR în medie de 54,29 %, iar fetele rămînînd în limita de jos a normalității (tabelul nr. 4).

Analizînd valoarea frecvențelor subliminare în intervalul de vîrstă 3,6 — 5,5, ani se pot semnala următoarele :

— Frecvența dublă a acestor valori la subiecții caselor de copii.

— Frecvența dublă a acestor valori la băieți față de fete, atît în grădinițe cît și în casele de copii, ceea ce ar putea fi interpretat ca o mai puternică marcare de privarea condițiilor favorabile de viață a băieților față de fete (tabelul nr. 5).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

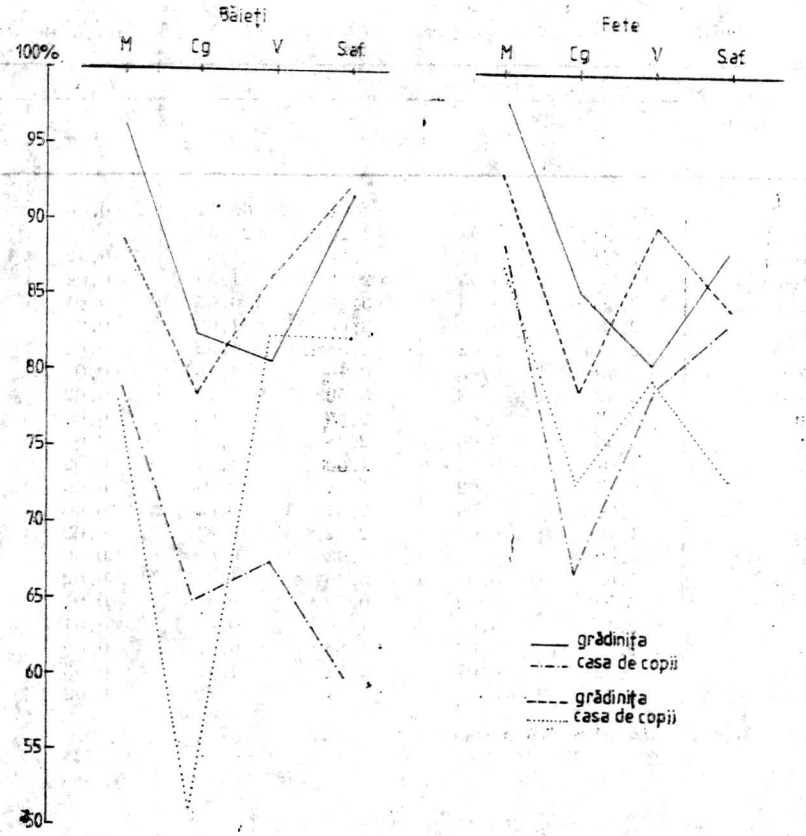

Fig. 5. — Gradul de realizare QR pe nivele comportamentale la copiii preşcolari din grădiniţe şi case de copii.

Tabelul nr. 4

Gradul de realizare pe cele patru domenii de comportament la copilul preşcolar (%)

Nivel/virstă	Motor	Cognitiv	Verbal	Socio-afectiv
3,6 — 4,5 ani				
Băieţi grădiniţă	90,56	80,43	86,95	92,39
Băieţi casă copii	80,55	54,29	83,33	83,33
Fete grădiniţă	93,84	80,26	92,10	85,52
Fete casă copii	88,89	75,00	83,33	75,00
4,6 — 5,5 ani				
Băieţi grădiniţă	97,87	83,82	81,91	92,55
Băieţi casă copii	81,25	67,50	68,75	62,50
Fete grădiniţă	98,80	87,14	82,28	89,28
Fete casă copii	90,00	68,00	80,00	85,00

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 5

Frecvența relativă a valorilor anormale ale QR la copilul preșcolar (%)

Clasa de vîrstă	Sex	Grădiniță	Casă de copii
3,6 — 4,5 ani	Băieți	17,64	25,00
	Fete	16,66	13,66
4,6 — 5,5 ani	Băieți	12,50	66,66
	Fete	11,62	40,00
Total	Băieți	25,71	53,80
	Fete	13,11	25,00

— Pentru toată această perioadă de viață, retardul fiind în special de natură cognitivă, rezultatele cercetării indică necesitatea unei intervenții psihoeducative mai puternice în special la casele de copii (tabelul nr. 4).

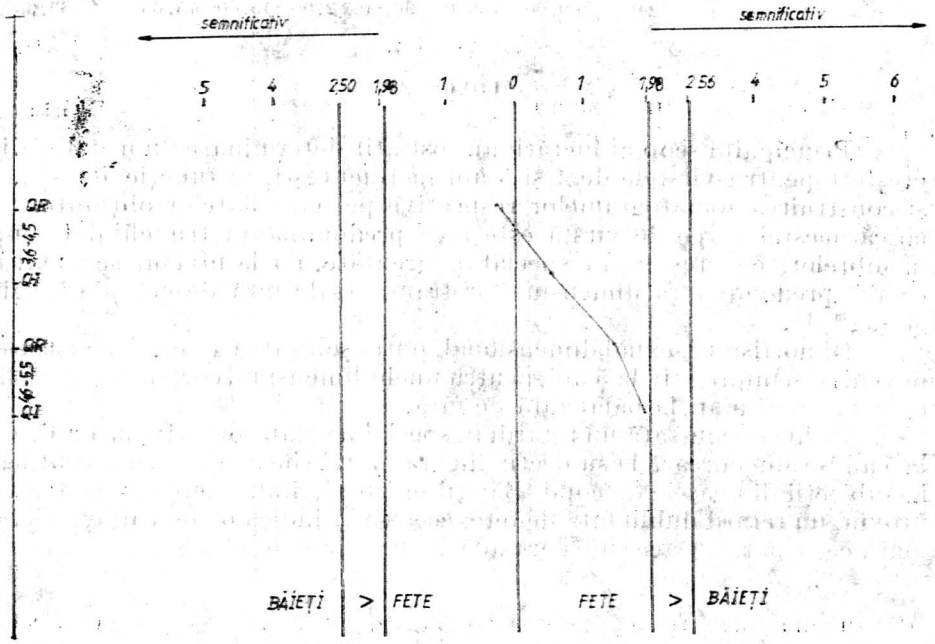

Fig. 6. — Grafic cumulativ al testului „t" de semnificație a diferențelor psihice între băieți și fete.

— Graficul testului „t", cumulativ, de semnificație a diferențelor dintre băieți și fete (fig. 6), evidențiază valori ale QR mai ridicate pentru fete, dar nesemnificative statistic. Deci, în această perioadă se conturează dimorfic un avans de realizare psihică a fetelor față de băieți.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

— Rezultatele coeficientului QI confirmă cele puse în evidenţă de coeficientul QR (tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6

Variabilitatea QR şi QI la copilul preşcolar din grădiniţa şi casa de copii

CLASA DE VÎRSTĂ	SEX	N	COEFICIENT	GRĂDINIŢĂ				CASĂ DE COPII
				Valori extreme	$\bar{X} \pm m$	$\pm \sigma$	CV	Media aritmetică
3,6—4,5 ani	Băieţi	59	QR	61,00—100,00	86,00±2,00	12,00	13,96	79,00
			QI	40,00—120,00	90,00±4,00	20,00	22,12	75,00
	Fete	66	QR	46,00—100,00	85,00±3,00	14,00	16,47	78,00
			QI	50,00—140,00	93,00±5,00	22,00	23,66	53,00
4,6—5,5 ani	Băieţi	56	QR	35,00—100,00	84,00±2,00	15,00	17,86	66,00
			QI	40,00—120,00	90,00±2,00	17,00	18,89	64,00
	Fete	47	QR	60,00—100,00	88,00±3,00	17,00	19,32	67,00
			QI	60,00—160,00	96,00±2,00	15,00	15,63	89,00

CONCLUZII

Principalul scop al lucrării au fost atît determinarea normalităţii de creştere pentru vîrstele de 4 şi 5 ani în Bucureşti, în funcţie de sex, cît şi construirea somatogramelor respective pe baza datelor obţinute. Specifică acestei etape de vîrstă este încă predominanţa trunchiului asupra membrelor, cu creşteri în special în greutate, iar la nivelul segmentului cefalic predominanţa dimensiunilor transversale faţă de cele de lungime şi sagitale.

Dimorfismul sexual dimensional, puţin schiţat la 4 ani, se conturează, devenind semnificativ la 5 ani, pentru unele dimensiuni corporale şi cefalice, care sînt mai mari la băiat faţă de fată.

Psihic se constată un retard, în special pe plan cognitiv, la 4 ani, care la 5 ani se ameliorează la subiecţii din grădiniţele de copii şi se accentuează la subiecţii din casele de copii. Băieţii prezintă, indiferent din ce eşantion provin, un retard dublu faţă de fete, ceea ce ar indica o dezvoltare psihică mai accentuată în această perioadă în favoarea fetelor.

Growth and physical-psychical development of 4- and 5-year-old children

SUMMARY

A study of cephalo-facial and body sizes, carried out in 228 preschool children in Bucharest, allowed us to appraise the normalcy of growth and physical-psychical development according to sex. These data helped us to build up somatograms which allow an individualized

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

check-up of 4- and respectively 5-year-old children, thus proving to be a valuable tool in disclosing the growth and development abnormalities occurring in the cephalo-facial segment.

The role of the socio-affective factors in the children's psychical development all over this growth period is also emphasized.

BIBLIOGRAFIE

1. ANDREW ST. G., *Méthodes de la psychologie*, vol. 1, P.W.F., Paris, 1952.
2. CRISTESCU MARIA și colab., *Asupra variabilității dentiției permanente la copii și a factorilor determinanți*, St. cerc. antropol., 1970, **7**(1), 91.
3. FIRU P., *Stomatologie infantilă*, Edit. didactică și pedagogică, București, 1983.
4. FOLKNER F. și colab., *Croissance et développement de l'enfant normal*, Masson et Cie., Paris, 1961.
5. GLAVCE CRISTIANA, *Aspecte ale creșterii și dezvoltării segmentului cefalo-facial la copii între 5 și 8 ani*, St. cerc. antropol., 1985, **22**, 27.
6. GLAVCE CRISTIANA, PÎRVU E., *Considerații asupra nivelului de dezvoltare fizică și psihică a copiilor din culoarul Bran*, St. cerc. antropol., 1973, **10** (1). 75.
7. MORAR ECATERINA, *Identifying the ego as a socialiting level in preschool children*, Ann. Roum. Anthrop., 1985, **22**, 59.
8. MORAR ECATERINA, *The structure and evolution of affective relation-ships in the pre-school child*, Ann. Roum. Anthrop., 1985, **22**, 65.
9. MUREȘANU P., *Manual de statistică sanitară*, Edit. didactică și pedagogică, București, 1980.
10. TREBICI V. și colab., *Mică enciclopedie de statistică*, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1985.

Institutul „Dr. V. Babeș", București,
Laboratorul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

MODIFICĂRI FENOTIPICE LEGATE DE VÎRSTĂ LA POPULAȚIILE URBANE ROMÂNEȘTI

ELENA RADU și DAN CIOTARU

Cercetarea noastră se înscrie pe linia cunoașterii din punct de vedere antropologic a modificărilor fenotipice legate de vîrstă în populațiile urbane românești.

Modificările antropologice, fiziologice, psihologice odată cu vîrsta, instalate în mod insidios și gradual, intră în sfera problematicii fenomenului de îmbătrînire a populației.

Fenomen involutiv complex, în care factorii ecologici interferează strîns cu cei constituțional-genetici, îmbătrînirea fenotipică constituie actualmente un obiectiv major de cercetare în știința românească. Deși nu se referă la parametrii majori morfofuncționali la vîrste avansate, lucrarea noastră acoperă întreaga perioadă a vieții active a omului, în care apar și se amplifică modificările involutive legate de fenomenul de îmbătrînire.

MATERIAL ȘI METODĂ

Cercetările noastre au fost efectuate în perioada 1981—1985 și au cuprins un număr de 10 666 de persoane, dintre care 4 838 de bărbați și 5 828 de femei, în vîrstă între 18 și 60 de ani.

Studiul a fost întreprins asupra unor populații urbane din toate zonele țării, diferențiate geografic, ecologic și socio-profesional.

Avînd în vedere că industrializarea accelerată din ultimele două decenii a determinat o masivă migrație demografică dinspre rural spre urban, dinspre urbanul mic spre urbanul mare și metropolă, ceea ce denumim „populație urbană" reprezintă de fapt o „populație urbanizată", formată din populație urbană prin tradiție și populație urbană de origine rurală, care s-a născut și a copilărit în mediul rural, în condiții ecologice diferențiate față de mediul urban.

În cadrul populației globale s-au operat această diferențiere ecologică și o diferențiere socio-profesională prin studiul populației din domeniile terțiar (proiectare-cercetare) și secundar de activitate (industrie ușoară și grea).

Au fost luate în studiu principalele caracteristici care definesc structura antropologică a unei populații, urmărindu-se modificările lor cu vîrsta, și s-au aplicat metode de analiză matematică univariată pentru compararea datelor și interpretarea semnificației diferențelor.

DISCUȚIA REZULTATELOR

MODIFICĂRI INVOLUTIVE LEGATE DE VÎRSTĂ LA NIVELUL SEGMENTULUI CEFALO-FACIAL

Diametrul antero-posterior cefalic (G—OP) înregistrează odată cu vîrsta o involuție divergentă : pentru bărbați o creștere nesemnificativă (T = 1,92), legată de fenomenul de îmbătrînire individuală, în timp ce pentru femei se consemnează o diminuare nesemnificativă (T = 1,36) după

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 40—51

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

vîrsta de 55 de ani, rezultantă a modificărilor seculare, care „maschează" fenomenul de îmbătrînire individuală.

Creșterea lungimii capului este semnalată de Hooton și Dupertuis (1951) la populația masculină și de Lasker (1953) la populația feminină între 25 și 55 de ani. În studiul nostru, curba de involuție a lungimii capului nu este liniară, luînd formă de platou între 25 și 54 de ani, după care urmează diminuarea dimensională. Pentru bărbații din urbanul de tradiție, lungimea capului crește pînă la 44 de ani, după care diminuează, în timp ce pentru urbanul de origine rurală creșterea este liniară între 20 și 60 de ani. Femeile urmează aceeași involuție în urban, în timp ce în rural lungimea capului este relativ nemodificată de-a lungul vieții.

La populația din domeniul proiectării, lungimea capului crește la femei pînă la 29 de ani, după care scade liniar pînă la 60 de ani, în timp ce la bărbați diminuează pînă la vîrsta de 54 de ani, după care crește semnificativ. La populația din domeniul industrial, lungimea capului diminuează la bărbați între 34 și 60 de ani, iar la femei între 19 și 60 de ani.

Diametrul transvers cefalic maxim (Eu—Eu) prezintă același fenomen de involuție divergentă : crește la bărbați între 20 și 54 de ani (T = 3,69), după care apare o diminuare dimensională ; la femei, lărgimea capului are o involuție în platou între 20 și 54 de ani, urmată de o diminuare semnificativă. Această involuție divergentă este explicabilă prin interferarea fenomenului de îmbătrînire individuală cu cel al evoluției seculare la vîrste diferite pentru bărbați și femei.

La populația urbană prin tradiție, modificările involutive datorate îmbătrînirii se consemnează între 44 și 55 de ani la bărbați, în timp ce la femei fenomenul de îmbătrînire este mascat de influența evoluției seculare după vîrsta de 45 de ani. La populația rurală, bărbații prezintă o involuție în platou între 25 și 44 de ani, urmată de creștere dimensională, în timp ce femeile își diminuează lățimea calotei în mod liniar și semnificativ între 19 și 60 de ani. La populația din domeniul proiectării, fenomenul de îmbătrînire domină pe cel al evoluției seculare. Saller (1930), Coon (1950), Goldstein (1943), Lasker (1953) găsesc o creștere semnificativă a lărgimii calotei odată cu vîrsta, în timp ce Seul Jacho (1935) constată o diminuare.

Diametrul frontal minim (Ft—Ft) înregistrează atît pentru bărbați cît și pentru femei o diminuare legată de vîrstă, nesemnificativă la cei dintîi, dar semnificativă la femei, indiferent de locul nașterii sau de profesiune. De remarcat că între 20 și 55 de ani involuția lărgimii frunții este legată de evoluția seculară, în timp ce după 55 de ani augmentarea ei se datorează fenomenului de îmbătrînire.

Diametrul bizigomatic (Zy—Zy) prezintă, legat de vîrstă, o augmentare liniară între 20 și 54 de ani atît la bărbați cît și la femei, consecință a influenței fenomenului de îmbătrînire, urmată de o ușoară diminuare după vîrsta de 55 de ani. Această creștere este influențată de repartiția stratului de grăsime subcutanat, care scade după 55 de ani, așa cum de altfel studiul nostru o pune în evidență în special la femeile din mediile urban și rural. Rezultatele noastre concordă cu observațiile lui Marquer și Chamla (1961), Büchi (1950), Dahlberg și Wahlund (1941).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației masculine din România

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
20—24 ani	599	185,87	156,83	114,10	138,89	108,44	122,05	74,43	51,77	33,84	124,31	84,41	88,03	
25—29 ani	990	186,22	157,21	114,02	139,75	109,34	123,08	75,29	52,57	31,19	124,79	84,47	88,20	
30—34 ani	982	186,66	157,69	114,06	140,98	111,15	122,97	75,08	52,14	31,68	125,17	84,52	87,37	
35—44 ani	1157	186,40	157,47	113,37	141,29	112,59	122,81	75,32	52,22	35,15	124,74	84,51	87,06	
45—54 ani	825	186,68	158,12	113,57	142,24	113,61	123,43	76,59	53,05	35,95	124,83	84,74	86,93	
55—X ani	285	187,13	157,85	113,86	142,54	113,39	124,58	78,03	54,16	36,46	124,39	84,38	87,60	

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
20—24 ani	599	1729,08	899,87	583,49	193,55	829,21	389,94	192,87	389,69	282,37	910,52	807,00	68,30	1,32
25—29 ani	990	1729,40	909,78	587,45	193,59	825,62	393,85	200,59	392,06	289,75	934,97	840,63	70,97	1,37
30—34 ani	982	1731,44	906,76	593,25	195,86	824,67	397,39	205,73	392,99	295,02	957,84	872,25	73,62	1,41
35—44 ani	1157	1717,23	898,98	588,01	195,24	818,25	392,78	211,30	392,40	297,90	975,71	899,58	74,35	1,46
45—54 ani	825	1706,42	890,65	583,96	197,12	815,76	386,84	218,27	394,18	303,42	986,98	929,96	75,55	1,52
55—X ani	285	1692,61	883,23	579,85	196,84	809,38	384,01	221,27	387,89	304,58	984,61	935,35	74,53	1,53

1. Diam. G — OP
2. Diam. Eu—Eu
3. Diam. Ft—Ft
4. Diam. Zy—Zy
5. Diam. Go—Go
6. Diam. N—Gn
7. Diam. N — Sto
8. Diam. N—Sn
9. Diam. Al—Al
10. Diam. T—V
11. Indice cefalic
12. Indice facial
13. Statură
14. Șezîndă
15. Sst—așezat
16. Sst—xifoid
17. Lung. membru inf.
18. Xifoid—așezat
19. Diam. a—p toracic
20. Diam. a—a
21. Diam. Ic—Ic
22. Circ. toracică
23. Circ. abdominală
24. Greutate
25. Indice Rohrer

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 2

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației feminine urbane din România

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18—19 ani	358	177,65	150,84	108,44	132,83	103,02	111,30	68,66	47,58	31,13	120,69	84,92	83,90
20—24 ani	823	176,56	149,40	106,74	131,21	101,00	111,70	69,63	48,80	30,92	121,00	84,61	85,28
25—29 ani	1130	177,46	150,30	107,09	131,83	102,51	112,80	70,27	49,54	31,02	120,67	84,71	85,78
30—34 ani	1177	177,68	150,15	106,06	132,86	102,61	113,71	71,17	50,48	31,39	120,63	84,53	85,71
35—44 ani	1476	177,56	150,11	105,26	133,12	103,40	114,39	72,62	51,63	31,90	120,64	84,56	86,07
45—54 ani	814	177,25	149,83	104,29	134,11	103,83	115,52	74,18	52,64	32,55	121,01	84,55	86,27
55—X ani	50	176,31	147,28	102,06	132,40	102,20	114,54	73,48	52,28	33,38	119,52	83,55	86,64

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
18—19 ani	358	1601,41	849,17	554,50	172,63	751,94	381,87	178,53	351,81	275,83	843,92	720,22	56,55	1,37
20—24 ani	823	1602,12	850,93	555,39	172,55	751,18	382,84	181,75	352,10	278,39	846,95	722,93	56,52	1,37
25—29 ani	1130	1603,41	853,60	557,95	170,97	751,32	386,99	185,40	351,96	281,13	861,26	745,78	58,44	1,42
30—34 ani	1177	1604,36	855,97	562,33	168,83	748,39	393,51	189,19	352,75	282,63	886,06	768,89	60,80	1,47
35—44 ani	1476	1599,72	855,13	562,69	168,72	744,59	393,97	195,72	351,30	284,98	913,09	800,13	63,63	1,55
45—54 ani	814	1580,73	847,52	559,61	171,64	733,20	387,97	207,07	348,32	290,60	937,54	840,83	65,71	1,66
55—X ani	50	1572,80	842,94	552,68	167,84	729,86	381,84	205,60	346,74	287,90	932,58	857,78	65,36	1,68

Tabelul nr. 3

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației masculine urbane din România

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
20—21 ani	262	186,92	157,13	114,88	138,26	108,45	122,16	74,92	52,18	33,77	124,47	84,10	88,53
25—29 ani	474	187,67	157,41	113,99	139,51	109,18	123,25	75,85	52,81	34,20	124,66	83,91	88,48
30—34 ani	485	187,53	157,55	114,01	140,63	110,66	123,59	76,03	52,77	34,66	125,19	84,05	88,01
35—44 ani	522	187,67	157,56	113,04	141,46	112,29	123,52	76,36	52,85	35,18	124,82	83,99	87,44
45—54 ani	328	188,78	159,18	113,35	143,67	114,03	124,67	78,01	54,04	36,12	125,25	84,36	86,91
55—X ani	134	187,70	157,61	113,65	142,43	112,56	125,91	79,51	55,51	36,64	124,14	83,98	88,54

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
20—24 ani	262	1742,17	905,52	585,49	196,04	840,10	389,45	196,32	392,61	285,61	913,36	813,08	68,93	1,30
25—29 ani	474	1740,53	909,47	592,46	193,01	831,06	399,45	203,09	393,14	292,72	940,64	846,99	72,11	1,36
30—34 ani	485	1741,78	911,89	597,14	196,60	829,89	400,54	209,16	394,65	297,91	961,03	870,82	74,24	1,40
35—44 ani	522	1728,54	904,61	592,85	196,36	823,93	396,50	213,82	393,88	300,33	982,60	898,11	75,50	1,46
45—54 ani	328	1720,52	897,29	589,20	197,81	823,22	391,39	220,93	393,19	305,73	995,49	933,69	77,03	1,51
55—X ani	134	1700,26	888,10	583,43	198,11	811,86	385,12	218,50	386,85	304,15	988,51	945,17	74,13	1,54

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 4

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației feminine urbane de origine urbană

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18—19 ani	101	177,70	148,85	106,49	130,97	100,99	110,89	68,61	47,56	31,42	121,57	83,79	84,78
20—24 ani	308	177,30	149,48	106,32	130,15	101,26	112,21	70,40	49,57	30,77	121,05	84,34	86,41
25—29 ani	558	178,91	150,99	107,79	132,29	103,55	113,48	70,77	50,21	30,95	120,43	84,40	86,00
30—34 ani	611	178,63	150,65	106,38	132,93	103,21	114,20	71,86	50,73	31,36	120,51	84,37	86,02
35—44 ani	769	178,86	150,76	105,24	133,37	103,66	115,21	73,57	52,50	31,84	121,01	84,32	86,55
45—54 ani	370	178,04	149,96	103,73	134,28	103,42	116,23	75,46	53,82	32,67	121,46	84,25	86,69
55—X ani	28	176,48	146,41	101,16	132,68	103,28	115,20	75,84	54,60	33,21	119,58	83,02	86,92

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
18—19 ani	101	1595,52	849,32	555,13	172,99	746,21	382,44	178,66	350,39	272,22	830,22	701,26	55,42	1,36
20—24 ani	308	1613,13	858,87	562,00	170,65	754,56	391,35	181,39	349,94	275,73	817,12	720,28	56,82	1,35
25—29 ani	558	1619,14	861,70	563,45	173,13	760,52	390,32	185,88	352,81	280,71	869,56	745,97	58,83	1,38
30—34 ani	611	1613,56	861,26	566,19	168,38	752,29	397,82	186,74	352,64	280,67	878,67	759,05	59,73	1,42
35—44 ani	769	1611,42	861,30	567,25	166,05	750,12	401,21	194,15	350,59	282,84	910,37	789,27	63,19	1,51
45—54 ani	370	1589,97	850,65	562,38	165,99	739,32	396,39	207,49	347,16	286,86	936,86	832,05	65,39	1,63
55—X ani	28	1586,96	850,68	558,40	158,64	736,28	399,76	208,00	341,40	283,40	932,80	857,60	65,20	1,64

Tabelul nr. 5

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației masculine urbane de origine rurală

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
20—24 ani	337	185,06	156,59	113,49	139,39	108,43	121,97	74,05	51,45	33,89	123,67	84,64	87,65
25—29 ani	516	184,88	157,03	114,05	139,93	109,49	122,93	74,78	52,35	34,17	124,13	84,99	87,91
30—34 ani	497	185,81	157,83	114,10	141,32	111,63	122,35	74,16	51,52	34,71	124,85	84,98	86,71
35—44 ani	635	185,36	157,39	113,64	141,15	112,84	122,23	74,46	51,71	34,88	124,11	84,94	86,75
45—54 ani	497	185,36	157,42	113,39	141,30	113,32	122,62	76,65	52,39	35,84	124,15	84,98	86,94
55— X ani	151	186,63	158,05	111,06	142,58	114,13	123,39	76,69	52,96	36,29	124,06	84,73	86,78

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
20—24 ani	337	1718,91	898,16	581,94	191,62	820,74	390,32	190,77	388,58	280,67	911,02	804,69	67,97	1,31
25—29 ani	516	1719,57	898,55	592,46	194,12	820,63	388,72	198,30	391,07	287,62	929,76	834,78	69,83	1,37
30—34 ani	497	1721,54	901,77	597,14	195,15	819,58	394,31	202,38	391,37	292,21	954,76	873,65	73,01	1,43
35—44 ani	635	1707,94	894,35	592,85	194,32	813,59	389,72	209,23	391,19	295,90	970,05	900,78	73,41	1,47
45—54 ani	497	1697,12	886,27	589,20	196,67	810,84	383,84	216,52	390,35	301,91	981,37	927,50	74,57	1,52
55—X ani	151	1685,81	878,64	583,43	193,56	807,18	383,12	218,50	386,85	304,15	988,51	945,17	74,43	1,54

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 6

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației feminine urbane de origine rurală

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18—19 ani	257	177,63	151,61	109,21	133,56	103,82	111,46	68,67	47,58	31,02	120,36	85,36	83,55
20—24 ani	511	176,11	149,36	107,00	131,84	100,84	111,38	69,17	48,33	31,02	120,96	81,82	84,60
25—29 ani	572	176,04	149,63	106,41	131,37	101,50	112,14	69,78	48,86	31,09	120,93	85,01	85,57
30—34 ani	566	176,66	149,61	105,68	132,78	102,03	113,25	71,01	50,22	31,42	120,76	84,70	85,44
35—44 ani	707	176,16	149,40	105,27	132,86	103,12	113,47	71,59	50,69	31,96	120,23	84,83	85,56
45—54 ani	444	176,60	149,73	104,75	133,96	104,17	114,93	73,12	51,66	32,45	120,60	84,80	85,92
55—X ani	25	176,20	148,12	102,96	132,12	101,12	113,88	71,12	49,96	33,52	119,15	84,09	86,36

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
18—19 ani	257	1603,72	849,53	554,14	172,48	754,19	381,65	178,47	352,37	277,25	849,31	727,68	57,00	1,38
20—24 ani	515	1595,36	846,19	551,44	173,69	749,17	377,75	181,97	353,39	279,97	846,84	724,52	56,31	1,39
25—29 ani	572	1588,06	845,72	552,59	168,85	742,34	383,74	184,94	351,12	281,54	859,10	715,59	58,06	1,45
30—34 ani	566	1594,43	850,26	558,17	169,32	744,18	388,86	191,84	352,88	284,76	894,01	779,51	61,96	1,53
35—44 ani	707	1587,00	848,42	557,74	171,63	738,58	386,10	197,42	352,07	287,30	916,05	811,94	64,12	1,60
45—54 ani	444	1573,02	844,92	557,31	176,35	728,10	380,96	206,72	349,27	293,72	938,10	848,14	65,98	1,69
55—X ani	25	1538,16	835,20	546,96	177,04	723,44	369,92	203,20	349,08	292,40	932,36	857,96	65,52	1,73

Tabelul nr. 7

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației masculine din domeniul proiectare-cercetare

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
20—24 ani	46	187,72	155,04	113,37	137,57	108,76	122,50	75,54	51,85	33,61	124,89	82,66	89,21
25—29 ani	269	188,46	157,94	113,70	139,11	110,25	122,72	75,69	52,54	34,28	125,46	83,84	88,40
30—34 ani	545	187,19	157,80	113,74	140,77	111,58	123,24	75,57	52,42	34,63	125,61	84,33	87,71
35—44 ani	682	187,78	158,29	113,21	141,93	113,19	123,55	76,15	52,66	35,18	125,16	84,33	87,19
45—54 ani	452	187,85	158,97	113,21	143,50	114,71	124,29	77,29	53,49	36,11	125,09	84,66	86,49
55—X ani	175	189,45	158,99	111,52	144,18	114,54	126,13	79,10	54,99	36,94	124,72	83,93	87,66

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
20—24 ani	46	1743,35	913,54	600,22	201,83	829,80	398,39	198,91	390,46	286,09	918,41	810,76	69,09	1,30
25—29 ani	269	1749,67	912,45	596,59	197,44	837,22	399,15	204,25	393,60	295,47	945,41	846,65	72,81	1,36
30—34 ani	545	1747,90	914,53	600,19	198,05	833,37	402,14	207,47	393,39	298,56	962,15	870,65	74,39	1,39
35—44 ani	682	1732,43	906,80	595,54	196,46	825,64	399,08	212,89	394,44	301,13	982,23	897,21	75,58	1,45
45—54 ani	452	1721,91	901,19	593,55	196,90	820,72	396,65	219,77	391,37	305,70	1000,20	937,07	77,40	1,51
55—X ani	175	1706,08	892,06	587,91	197,30	814,02	390,62	224,22	387,93	304,37	988,94	933,74	75,57	1,52

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 8

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației feminine din domeniul proiectare-cercetare

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18—19 ani	18	177,89	147,56	100,11	129,39	98,00	115,28	71,56	53,33	32,44	122,89	82,96	89,07
20—24 ani	213	177,56	149,73	106,20	128,69	101,54	113,17	71,38	50,95	30,94	120,76	84,36	88,14
25—29 ani	524	179,24	151,55	108,23	131,34	103,92	113,91	71,30	50,86	30,98	120,44	84,56	86,98
30—34 ani	657	178,68	150,88	106,53	132,53	103,41	114,37	72,38	51,50	31,41	120,31	84,47	86,42
35—44 ani	893	178,70	151,01	105,66	132,85	103,04	115,47	73,91	52,96	31,97	120,88	84,53	87,06
45—54 ani	451	177,68	150,93	104,41	133,52	104,12	116,80	75,67	54,31	32,82	121,17	84,96	87,60
55— X ani	27	177,41	148,19	101,26	132,63	103,33	116,22	75,37	54,56	33,30	120,07	83,53	87,75

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
18—19 ani	18	1620,39	871,28	570,39	149,72	749,11	120,67	176,11	331,74	256,11	827,22	696,11	55,39	1,30
20—24 ani	213	1625,50	866,65	566,17	164,51	758,85	401,66	189,95	351,11	274,16	852,54	726,15	57,30	1,33
25—29 ani	524	1621,60	865,65	565,93	171,53	761,66	394,10	184,11	352,92	279,03	669,03	715,00	58,90	1,37
30—34 ani	657	1615,21	863,80	569,58	168,55	751,61	401,93	185,55	352,01	279,79	878,13	754,87	59,55	1,41
35—44 ani	893	1613,25	861,30	568,05	164,58	751,49	403,17	192,20	349,94	282,39	907,98	786,04	62,93	1,50
45—54 ani	451	1591,02	854,12	563,12	160,23	739,90	404,89	203,57	341,37	286,21	929,97	822,62	65,06	1,60
55—X ani	27	1583,19	850,96	559,63	147,01	732,22	112,59	205,33	318,70	283,81	936,67	855,56	66,70	1,68

Tabelul nr. 9

Variabilitatea antropologică cu vîrsta a populației masculine din domeniul industriei

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
20—24 ani	553	185,72	156,98	114,16	139,01	108,41	122,01	74,31	51,76	33,86	124,24	84,55	87,04
25—29 ani	721	185,38	156,94	114,14	139,98	109,01	123,22	75,15	52,59	34,15	124,44	84,71	88,12
30—34 ani	437	186,00	157,55	114,46	141,24	110,61	122,62	74,18	51,79	34,75	124,54	84,75	86,94
35—44 ani	475	184,42	156,29	113,60	140,38	111,73	121,75	74,13	51,60	34,67	123,92	84,78	86,88
45—54 ani	373	185,27	157,08	114,02	140,24	112,27	122,40	75,74	52,51	35,73	124,44	84,83	87,46
55—X ani	110	183,45	156,03	112,81	139,85	111,56	122,10	75,85	52,83	35,68	123,35	85,09	87,52

		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
20—24 ani	553	1727,90	898,73	582,10	192,87	829,16	389,21	192,36	389,62	282,06	909,86	806,69	68,23	1,32
25—29 ani	721	1721,84	900,54	584,03	192,15	821,30	391,88	199,23	391,49	287,61	931,07	838,38	70,29	1,37
30—34 ani	437	1710,90	897,08	584,59	193,13	813,82	391,46	203,56	392,50	290,62	952,49	874,25	72,65	1,45
35—44 ani	475	1695,41	887,76	577,21	193,48	807,65	383,73	209,03	389,47	293,26	966,36	902,07	72,60	1,48
45—54 ani	373	1687,65	877,89	572,35	197,40	809,76	374,96	216,44	391,61	300,67	970,97	921,34	73,30	1,52
55—X ani	110	1671,17	869,17	567,03	193,52	802,00	373,51	216,56	387,83	304,92	977,73	937,91	72,86	1,55

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 10

Variabilitatea antropologică cu vîrstă a populației feminine din domeniul industriei

Clase de vîrstă	Nr.	Dimensiuni											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18—19 ani	340	177,64	151,01	108,89	133,01	103,29	111,09	68,34	47,27	31,06	120,56	85,02	83,63
20—24 ani	610	176,20	149,29	106,93	132,08	100,81	111,18	69,02	48,05	30,92	121,10	84,71	84,28
25—29 ani	606	175,92	149,23	106,11	132,25	101,29	111,84	69,38	48,40	31,05	120,90	84,84	84,74
30—34 ani	520	176,43	149,23	105,43	133,28	101,67	112,96	70,31	49,20	31,35	121,07	84,60	84,88
35—44 ani	583	175,82	148,73	104,64	133,54	102,57	112,74	70,65	49,59	31,79	120,24	84,61	84,57
45—54 ani	363	176,73	148,47	104,14	134,83	103,47	113,93	72,34	50,56	32,21	120,73	84,04	84,61
55—X ani	23	175,04	146,22	103,00	132,13	100,87	112,57	71,26	49,61	33,48	118,74	83,58	85,33
		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
18—19 ani	340	1600,40	848,31	553,66	173,84	752,09	379,82	178,64	352,71	276,86	844,81	721,50	56,61	1,38
20—24 ani	610	1593,95	845,45	551,63	175,36	748,51	376,27	182,03	352,35	279,76	845,00	721,81	56,24	1,39
25—29 ani	606	1585,59	843,22	551,05	170,48	742,37	380,58	186,48	351,14	282,94	860,15	746,45	58,04	1,45
30—34 ani	520	1590,66	846,33	553,18	169,18	744,32	384,00	193,79	353,69	286,23	895,70	786,59	62,38	1,55
35—44 ani	583	1579,01	844,99	554,49	175,07	734,02	379,49	201,10	353,37	288,94	920,91	821,70	64,71	1,64
45—54 ani	363	1564,21	839,33	552,77	185,82	724,88	366,95	211,43	353,22	296,06	946,95	863,45	66,52	1,74
55—X ani	23	1560,61	833,52	544,42	192,26	727,09	352,26	205,91	344,43	292,70	927,78	860,39	63,78	1,68

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Diametrul bigoniac (Go—Go) urmează aceeași involuție liniară ca și diametrul bizigomatic, augmentare dimensională la populația globală între 20 și 54 de ani, urmată de diminuare după vîrsta de 55 de ani. Involuția dimensională este dominată de fenomenul de îmbătrînire, indiferent de diferențierile ecologice sau socio-profesionale ale populației.

Înălțimea totală a feței (N—Gn) înregistrează o creștere dimensională între 20 și 60 de ani la bărbați și între 19 și 54 de ani la femei, atît la populația globală cît și la cea diferențiată ecologic și socio-profesional.

Lărgimea bialară (Al—Al) se caracterizează printr-o creștere liniară cu vîrsta atît pentru populația globală cît și pentru cea diferențiată ecologic și socio-profesional, creștere datorată influenței fenomenului de îmbătrînire.

Înălțimea calotei (T—V) prezintă variații mici, nedirecționate și nesemnificative de-a lungul anilor, probabil datorită caracterului său mai puțin modificabil.

MODIFICĂRI INVOLUTIVE LEGATE DE VÎRSTĂ LA NIVELUL SEGMENTULUI POSTCEFALIC

Statura. Variația generală a staturii însumează efectul evoluției seculare și al modificărilor individuale legate de fenomenul de îmbătrînire. În analiza variației staturii cu vîrsta trebuie să se țină seama de caracterul ei puțin influențabil, de condițiile ecologice diferențiate (Susanne). În studiul nostru, involuția staturii datorată modificărilor care țin de fenomenul de îmbătrînire se instalează după vîrsta de 35 de ani la bărbați și după vîrsta de 45 de ani la femei și pare mai accentuată la bărbați.

În condiții ecologice diferențiate consemnăm instalarea modificărilor legate de fenomenul de îmbătrînire la aceleași vîrste pentru bărbați și femei, cu deosebire că la populația rurală amplitudinea modificărilor involutive pare mai mare decît la populația urbană. La populațiile diferențiate socio-profesional, modificările legate de fenomenul de îmbătrînire încep la aceleași vîrste ca și la populația globală, cu deosebire că involuția staturii pare mai accentuată la populația din industrie. Studiul nostru a evidențiat o involuție dimorfică a staturii în ceea ce privește momentul de apariție a modificărilor legate de fenomenul de îmbătrînire și evoluție seculară. Se pare că momentul de apariție a modificărilor involutive este influențat de factori genetici (Nishimura și Shimizu, 1963; Verscher, 1954; Vogt, 1939). Corelația pozitivă dintre longevitatea părinților și a copiilor lor, demonstrată de Jalavisto (1951), Kallman și colab. (1956), sugerează predominanța determinismului genetic în variațiile staturale.

Statura șezîndă înregistrează pînă la vîrsta de 34 de ani o augmentare dimensională pentru întreaga populație. Modificările involutive legate de fenomenul de îmbătrînire și manifeste prin diminuare dimensională apar după vîrsta de 35 de ani pentru întreaga populație, indiferent de condițiile ecologice și socio-profesionale diferențiate. Studiul nostru nu confirmă rezultatele cercetărilor lui Hooton și Dupertuis, Marquer și Chamla, Parot, Lasker, care indică vîrsta de 45 de ani ca moment al instalării modificărilor legate de fenomenul de îmbătrînire individuală atît pentru statură cît și pentru statura șezîndă. Susanne sugerează că schim-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

bările individuale date de îmbătrînire la nivelul staturii șezînde sînt relativ mai importante la nivel cervico-cefalic decît la nivelul trunchiului.

Înălțimea trunchiului (Sst—așezat) prezintă, ca și celelalte dimensiuni longitudinale somatice, o augmentare dimensională mai mult sau mai puțin semnificativă pînă la 34 de ani, datorată evoluției seculare. După vîrsta de 35 de ani, înălțimea trunchiului diminuează în mod liniar pînă după 55 de ani, diminuare mult mai redusă față de statură și statura șezîndă. Aceasta susține de altfel ideea, sugerată de Susanne și confirmată de Parot, că diminuarea de la nivelul cervico-cefalic este mai importantă decît diminuarea de la nivelul trunchiului, rezultată din tasarea coloanei vertebrale.

Înălțimea toracelui (suprasternale—xy) înregistrează o involuție divergentă : crește semnificativ la bărbați între 20 și 54 de ani și scade nesemnificativ la femei între 19 și 60 de ani.

Înălțimea abdomenului (Xy—așezat) urmează aceeași variație ca și înălțimea trunchiului : augmentare pînă la 34 de ani și diminuare după 35 de ani la bărbați și 45 de ani la femei. Variațiile acestei dimensiuni, datorate fie fenomenului de îmbătrînire individuală, fie evoluției seculare, nu prezintă diferențieri ecologice sau socio-profesionale, ci doar legate de sex, femeile înregistrînd variații mai mari.

Lungimea membrului inferior prezintă o diminuare globală de-a lungul anilor, însă momentul de instalare a modificărilor involutive legate de îmbătrînire pare a fi între 45 și 54 de ani la bărbați și între 35 și 44 de ani la femei. În ceea ce privește involuția legată de vîrstă a acestui parametru, Suzana Grințescu-Pop sugerează că ar fi determinată în cea mai mare măsură de căderea bolții piciorului. Vîrsta mai precoce de apariție a modificărilor involutive la femei poate fi explicată prin solicitarea fiziologică mai accentuată a acesteia în timpul maternității, ca și printr-o creștere ponderală evidentă la această vîrstă.

Diametrul antero-posterior toracic (DAP-To) înregistrează o augmentare semnificativă între 20 și 60 de ani pe populația globală, indiferent de diferențierile sale ecologice și socio-profesionale. Această creștere pare a fi mai accelerată după vîrsta de 35 de ani.

Lărgimea biacromială (a—a), care înregistrează variații imprecis direcționate, pare să crească pînă la 34 de ani, după care diminuează progresiv și liniar spre 60 de ani. Büchi (1950) găsește o augmentare legată de îmbătrînire între 32 și 55 de ani, în timp ce Parot (1961) consideră curba de involuție transversală a lărgimii biacromiale ca fiind nonliniară.

Lărgimea bieretală (IC—IC) prezintă o curbă de involuție liniară caracterizată prin augmentare dimensională globală. Rezultatele cercetării noastre sugerează că influența factorilor individuali de îmbătrînire este superioară celei a evoluției seculare, indiferent de condițiile ecologice sau socio-profesionale. Semnalăm o creștere mai puternică a lărgimii bazinului la bărbați față de femei.

Circumferința toracică înregistrează o creștere semnificativă legată de vîrstă mai accentuată pentru femei față de bărbați. Dacă această creștere este liniar progresivă între 20 și 60 de ani la bărbați, la femei ea se oprește la 54 de ani, după care se înregistrează o diminuare dimensională.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Circumferința abdomenului prezintă o involuție cu vîrsta legată de fenomenul de îmbătrînire individuală, manifestat prin creșterea dimensională începînd cu vîrsta de 20 de ani, evident mai accentuată la populația de femei.

Greutatea este una din caracteristicile cel mai mult condiționate ecologic și influențate de condițiile de alimentație în mod special. În evoluția cu vîrsta a greutății din punctul nostru de vedere, factorii determinanți țin de sfera culturii, de o anumită mentalitate vizavi de corporalitate. Creșterea greutății se înregistrează între 20 și 54 de ani; este mai accentuată la femei, în urban față de rural și la populația din domeniul proiectare-cercetare față de cea din industrie. După 55 de ani consemnăm o diminuare a greutății pentru întreaga populație.

CONCLUZII

Modificările legate de vîrstă ale principalelor dimensiuni antropologice evidențiate de cercetarea transversală a populației urbane românești sînt rezultanta interferenței fenomenului de îmbătrînire individuală și de evoluție seculară a populației. Rezultatele cercetării noastre concordă în mare măsură cu cercetările altor autori care s-au preocupat de fenomenul de îmbătrînire fizică a populației; neconcordanțele se referă cu precădere la momentul de instalare a modificărilor involutive legate de fenomenul de îmbătrînire mai precoce pentru populația noastră. Se semnalează o diferențiere în ceea ce privește ritmul modificărilor involutive și amploarea lor mai mare la bărbați decît la femei, mai accentuat pentru populația de proveniență rurală față de cea de proveniență urbană. Pe de altă parte, modificările involutive legate de vîrstă sînt fenotipic mai accentuate pentru segmentul postcefalic, involuția segmentului cefalic manifestîndu-se mai ales la nivel fizionomic, la care concură în egală măsură involuția fizică și psihică.

Age-related phenotypical changes in the Romanian urban population

ABSTRACT

This study discusses the anthropological investigations of the urban population carried out in the 1981—1985 period. Our sample comprised 10,660 subjects aged 18—60 years out of which 4,838 males and 5,828 females distinguished from a geographical and socio-occupational viewpoint.

It was found that the age-related changes of the major anthropological dimensions as revealed by a transversal study of the urban population are the consequences of the interference of individual aging with the population's secular evolution. The results of our investigations are in good agreement with those reported by other authors who studied the phenomenon of physical aging of a population; discrepancies concern largely the onset of age-related involutive changes which in our population

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

takes place earlier. Another difference concerns the higher rate of involutive modifications in man than in women which is higher too in the population of rural origin than in the urban one. Besides, age-related modifications are more significant phenotypically for the post-cephalic segment as the involution of the cephalic one is obvious especially at physiognomic level due both to the physical and psychical involution.

BIBLIOGRAFIE

1. BÜCHI E. C., *Änderung der Korperform beim erwachsenen Menschen*, Anthrop. Forsch., Wien, 1950, **1**, 6—44.
2. DAHLBERG G., WAHLUND S., *The Race Biology of the Swedish Lapps. II. Anthropometrical survey*, Uppsala, 1941, p. 88.
3. HOOTON E. A., DUPERTUIS C. W., *Age changes and selective survival in Irish males*, St. Phys. Anthrop., 1951, **2**, 1—129.
4. LASKER G. W., *The age factor in bodily measurements of adult male and female Mexicans*, Human Biol., 1953, **25**, 50
5. MARQUER P., CHAMLA M. C., *L'évolution des caractères morphologiques en fonction de l'âge chez 2089 Français de 20 à 91 ans*, Bull. Mém. Soc. Anthrop., Paris, 1961, **2**, 1—78.
6. PAROT S., *Recherches sur la biométrie du vieillissement humain*, Bull. Mém. Soc. Anthrop., Paris, 1961, **2**, 299—341.
7. RADU ELENA, *The anthropological structure of Romania's urban female population*, Ann. Roum. Anthrop., 1985, **22**, 25—35.
8. RADU ELENA, GLAVCE CRISTIANA, CIOTARU D., MOGA ELENA, ADAM M., LUBEN M., GAGHEȘ RODICA, CRĂCIUN PROICA, *The anthropological structure of Romania's male urban population*, Ann. Roum. Anthrop., 1984, **21**, 3—20.
9. SUSANNE C., *Les changements de la taille liés à l'âge*, Anthropologie (Paris), 1967, **72**.
10. SUSANNE C., *Les changements morphologiques liés à l'âge*, Anthropologie (Paris), 1974, **78**, 693—718.
11. WERTHEIMER J., *Vieillissement et monde contemporain*, Archives suisses d'Anthropologie générale, 1982, **41**, 1.

Institutul „Dr. V. Babeș", București,
Laboratorul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

CERCETĂRI DE ANTROPOLOGIE ÎN ZONA BISTRIȚA-NĂSĂUD

MARIA VLĂDESCU

Zona Bistrița-Năsăud este situată geografic în arcul intern descris de extremitatea nordică a Carpaților Răsăriteni, acolo unde masivele Țibleș, Rodnei, Bîrgău și Călimani se contopesc cu marele podiș.

Despre această zonă etnografică s-a publicat mult și variat. Ea a preocupat în egală măsură pe geografi, istorici, etnologi sau sociologi, așa încît trimiterile noastre bibliografice sînt foarte selective (1), (2), (3), (6), (9).

Cercetările de antropologie biologică în zona Bistrița-Năsăud s-au desfășurat în două etape. Cum era și firesc, ele s-au orientat mai întîi spre populațiile rurale, în continuarea celor care au debutat, cu decenii în urmă, în comuna Șanț. Datele noastre au fost colectate în perioada 1972—1980 și sînt sintetizate în două studii : primul se referă la caracterizarea tipologică și constituțională a populației de ambele sexe din Maieru (7), sat cu peste 5 000 de locuitori, cunoscut în țară ca așezarea, la un moment dat, cu cea mai mare rată a natalității ; al doilea privește numai seriile masculine din cinci comunități de pe văile rîurilor Șieu, Someș și Bistrița (9).

Cercetările de antropologie urbană, din a doua etapă, s-au desfășurat în Bistrița, capitală de județ și oraș vechi, a cărui atestare documentară urcă pînă în secolul al XIII-lea (1), (2).

DATE ȘI METODOLOGIE

Colectarea datelor s-a făcut în anul 1982. Cele două eșantioane privind populația de ambele sexe totalizează peste 500 de subiecți, cei mai mulți muncitori și tehnicieni, cu școlarizare elementară și medie, orașul fiind în plin avînt industrial.

Componența loturilor din punctul de vedere al apartenenței geografice este specific urbană, orașele fiind prin definiție localități exogame, cu largă deschidere demografică.

O statistică asupra seriei masculine scoate în evidență că numai 11% subiecți sînt orășeni propriu-zis. Restul de 89% sînt imigranți : din județul Bistrița-Năsăud 54% ; din alte județe, în majoritate transilvănene și limitrofe, 35%. Aceeași statistică arată că și femeile se ordonează la fel, respectiv 11%, 51%, 38%.

Datele oficiale referitoare la capitala județului Bistrița-Năsăud prevăd un spor de circa 40 000 de locuitori în decada 1980—1990 (de la 56 000 la 95 000) (2). Rezultatele obținute de noi privind originea subiecților pot fi interpretate ca un model al acestui proces, ele scoțînd în evidență aportul adus de autoreproducerea populației deja existente și de aportul imigrației în creșterea dimensiunilor demografice ale orașului.

Definirea tipologică (taxonomică și constituțională) se bazează pe 36 de caractere antropologice, dimensiuni și indici, inclusiv pigmentația irisului și a părului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Datele individuale au fost prelevate respectîndu-se metodologia clasică (5), dar în prelucrarea lor statistică s-au aplicat mijloace moderne de calcul automat. S-au evaluat, de asemenea, natura și intensitatea diferențelor urban/rural prin testul „t".

În tabelele nr. 1, 2 și 3 am concentrat variabilitatea antropometrică, valorile testului „t" și repartiția pe categorii pigmentare la populația din orașul Bistrița, iar în tabelul nr. 4 am introdus aceeași variabilitate exprimată în valori sintetice ale celor cinci sate la care ne-am referit anterior, fiindu-ne necesare ca martor în comparațiile urban/rural.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

ASPECTE CEFALO-FACIALE

Din punctul de vedere al valorilor absolute, indiferent de sex, dimensiunile calotei și ale feței sînt mai mari la populația urbană. Dacă fixăm aceste valori în scările clasice de clasificare, atunci la orășeni, cel mai frecvent, ele sînt de categorie mare, iar la săteni de categorie mijlocie sau la limita mijlociu/mare. Se abat de la acest model trei caractere: înălțimea etajului superior al feței (n-sto) și cele două dimensiuni ale nasului (n-sn și al-al), egale sau ceva mai mari la populația rurală și nu întotdeauna semnificative din punct de vedere statistic. Astfel, bărbații din Bistrița au capul lung, lat și mijlociu de înalt, fruntea lată, fața înaltă și lată atît prin go—go cît și prin zy—zy, nasul îngust, dar nu neapărat și înalt.

Caracterul macrodimensionat al bărbaților orășeni față de cei din mediul rural se desprinde cu evidență din valorile testului „t", cele mai multe intens semnificative: ex. dimensiunea eu—eu și, corelativ cu ea, zy—zy și go—go pe de o parte, g—op, t—v și ft—ft pe de alta.

Valorile ceva mai mici ale testului „t" între seriile feminine, dar tot puternic semnificative, trebuie interpretate ca un aspect ce ține de dimorfismul sexual, dar în cadrul unui specific general uman în care decalajul dimensional este întotdeauna în favoarea bărbaților.

Datele din tabelul nr. 3 scot în evidență paralelismul care există între sexe în repartiția pe categorii pigmentare. Atît la bărbați cît și la femei, valorile procentuale cresc progresiv de la proporțiile reprezentînd figuri cu păr blond și ochi albaștri spre cele intens pigmentate. Aspectele care merită a fi subliniate în cadrul acestui model sînt următoarele: proporția mare de bărbați cu păr negru (64%), nu însă și cu iris intens pigmentat (35%); indiferent de sex, frecvențe mai mari de iris albastru (circa 10%) decît de păr blond (circa 2%). Dacă totalizăm procentajele, atunci categoriile cu pigmentație intermediară sînt reprezentate în limitele 30—50%. Privită sub aspect dimorfic, pigmentația femeilor este mai armonică.

Diferențele urban/rural, atît de marcate între dimensiuni, se estompează sau chiar se anulează în conformații (indici), ceea ce înseamnă păstrarea unei anumite proporționalități privind planurile de simetrie în care sînt plasate caracterele cu valori mai mari. Dacă am trasa profiluri grafice, am observa că paralelismul dintre dimensiunile caracterelor corespondente, mai ales la bărbați, este aproape perfect. În ambele situații,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Variabilitatea caracterelor cefalice și corporale ale populației masculine din Bistrița, inclusiv testul „t" urban/rural

CARACTERUL	N	$\bar{X}$	$\pm m$	$\pm \sigma$	CV	„t"
G—OP	255	187,55	0,41	6,61	3,53	8,00
EU—EU	255	159,55	0,34	5,39	3,38	10,48
FT—FT	255	112,31	0,28	4,40	3,94	8,21
ZY—ZY	255	146,17	0,36	5,81	3,97	11,11
GO—GO	255	112,49	0,34	5,40	4,80	10,45
N—GN	255	127,12	0,37	5,92	4,66	4,49
N—STO	255	77,95	0,26	4,09	5,25	0,91
N—SN	255	56,54	0,21	3,28	5,79	—
AL—AL	255	33,78	0,17	2,77	8,20	5,00
T—V	255	125,77	0,28	4,41	3,51	8,92
I.C.	255	85,15	0,60	3,58	4,21	0,97
I.V.L.	255	67,12	0,18	2,88	4,29	1,36
I.V.T.	255	78,88	0,18	2,94	3,73	2,50
I.P.Z.	255	91,63	0,17	2,67	2,92	2,92
I.F.E.	255	70,43	0,17	2,71	3,84	—
I.F.Z.	255	76,89	0,17	2,66	3,46	1,54
I.G.Z.	255	76,99	0,19	3,03	3,93	1,54
I.F.	255	87,07	0,29	4,68	5,37	4,10
I.N.	255	59,94	0,37	5,87	9,80	4,08
V—SOL	255	1726,90	3,80	60,84	3,52	9,60
V—ȘEZ	255	903,74	2,04	32,57	3,60	5,08
L.M.I.	255	823,16	2,65	42,40	5,15	9,67
GREUTATE	255	72,23	0,66	10,56	14,62	8,61
SST—ȘEZ	255	589,04	1,65	26,36	4,48	—
DAP. TOR.	255	211,84	1,24	19,81	9,35	—
A—A	255	390,37	1,28	20,54	5,26	—
IC—IC	255	286,88	1,25	20,00	6,97	—
PER. TOR.	255	965,98	4,41	70,63	7,31	—
PER. ABD.	255	852,45	5,96	95,30	11,18	—
I.CR.	255	52,35	0,08	1,32	2,51	4,55
I. ROHRER	255	1,41	0,01	0,19	13,79	2,86
I.A.ST.	255	22,62	0,07	1,19	5,25	—
I.IC.ST.	255	16,62	0,07	1,12	6,71	—
I.A.IC.	255	73,63	0,36	5,69	7,73	—

urban/rural, și indiferent de sex, este vorba deci de populații brahi-, hipsi- și metriocefale, cu fruntea relativ lată în raport cu diametrul biparietal, dar nu și cu cel bizigomatic. Trăsăturile fizionomice prin care populațiile urbane diverg de cele rurale sînt indicii faciali și nazali, care tradue conformații mai leptoprosope la primele și mai mezorine la ultimele. De fapt, aceștia sînt și indicii care se înscriu cu cele mai mari valori ale lui „t", în special la bărbați. În rest, testele sînt nesemnificative sau semnificative la limită. Taxonomic vorbind, populațiile sînt variabile prin dimensiuni și unitare prin conformații.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 2

Variabilitatea caracterelor cefalice și corporale ale populației feminine din Bistrița, inclusiv testul „t" urban/rural

CARACTERUL	N	$\bar{X}$	$\pm m$	$\pm \sigma$	CV	„t"
G—OP	277	178,90	0,33	5,53	3,09	6,82
EU—EU	277	152,70	0,29	4,87	3,19	7,57
FT—FT	277	108,35	0,23	3,89	3,59	8,92
ZY—ZY	277	137,19	0,30	4,94	3,60	8,25
GO—GO	277	104,53	0,28	4,66	4,46	6,92
N—GN	277	117,23	0,33	5,48	4,67	3,86
N—STO	277	71,91	0,23	3,81	5,30	1,56
N—SN	277	52,36	0,22	3,69	7,06	—
AL—AL	277	30,72	0,12	2,07	6,75	—
T—V	277	121,11	0,27	4,53	3,74	3,51
I.C.	277	85,41	0,20	3,27	3,83	2,69
I.V.L.	277	67,73	0,16	2,62	3,87	1,67
I.V.T.	277	79,35	0,16	2,91	3,66	2,08
I.P.Z.	277	89,87	0,16	2,70	3,01	2,27
I.F.E.	277	70,99	0,15	2,47	3,48	—
I.F.Z.	277	79,03	0,17	2,80	3,54	1,92
I.G.Z.	277	76,22	0,18	2,94	3,86	1,25
I.F.	277	85,53	0,27	4,50	5,27	2,22
I.N.	277	58,96	0,34	5,60	9,49	2,24
V—SOL	277	1598,17	3,29	54,66	3,42	9,27
V—ȘEZ	277	853,69	1,72	28,63	3,35	6,38
L.M.I.	277	744,47	2,45	40,60	5,45	7,33
GREUTATE	277	61,02	0,55	9,13	14,96	3,29
SST—ȘEZ	277	556,23	1,78	22,96	4,13	—
DAP.TOR.	276	188,15	1,09	18,13	9,64	—
A—A	277	356,40	0,93	15,52	4,36	—
IC—IC	277	286,01	1,37	22,67	7,92	—
PER. TOR.	277	887,06	4,07	67,54	7,61	—
PER. ABD.	277	756,46	5,13	85,21	11,26	—
I.CR.	277	53,44	0,09	1,44	2,70	3,33
I. ROHRER	277	1,51	0,01	0,24	15,99	2,86
I.A.ST.	277	22,31	0,06	0,92	4,12	—
I.IC.ST.	277	17,91	0,09	1,45	8,12	—
I.A.IC.	277	80,29	0,36	5,91	7,36	—

ASPECTE CONSTITUȚIONALE

Posibilitățile de comparație urban/rural sînt mai limitate la nivelul conformației corporale. Totuși, patru dimensiuni, dintre care nu lipsesc statura și ponderea, și doi indici constituționali, unul de robustețe și altul de proporționare verticală, permit o prefigurare a ceea ce are specific morfologia corporală.

Populația masculină din Bistrița este înaltă (173 cm) și, în raport cu statura, bustul și ponderea sînt bine proporționate în indicii cormic și Rohrer (metriocormie, respectiv eutrofie). Deci, o constituție corporală de tip mediolin.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Cum era de așteptat, la femei aceiași indici exprimă tendința la brahimorfie (macrocormie și eutrofie la limita superioară), aceste proporții fiind însă determinate de o statură tot de categorie înaltă (160 cm).

Tabelul nr. 3

Variabilitatea pigmentației irisului și a părului la populația din Bihor

Categoria	Sexul	IRIS		PĂR	
		N	%	N	%
Deschis	B	30	11,8	6	2,4
	F	25	9,0	7	2,5
Intermediar deschis	B	49	19,2	39	15,3
	F	66	23,8	70	25,3
Intermediar închis	B	86	33,7	48	18,8
	F	66	23,8	74	26,7
Închis	B	90	35,3	162	63,5
	F	120	43,3	126	45,5

Tabelul nr. 4

Valori antropometrice sintetice ale unor populații din zona Bistrița-Năsăud

CARACTERUL	Bărbați					Femei				
	N	$\bar{X}$	±m	±σ	C.V.	N	$\bar{X}$	±m	±σ	C.V.
G—OP	426	183,57	0,30	6,14	3,34	343	175,99	0,29	5,31	3,02
EU—EU	426	155,24	0,25	5,15	3,32	343	149,87	0,25	4,63	3,09
FT—FT	426	109,05	0,27	5,48	5,03	343	105,07	0,30	5,59	5,32
ZY—ZY	426	141,15	0,26	5,30	3,75	343	133,94	0,27	5,04	3,76
GO—GO	426	107,92	0,28	5,79	5,37	343	101,80	0,26	4,87	4,78
N—GN	426	124,94	0,31	6,47	5,18	343	115,45	0,29	5,40	4,68
N—STO	426	78,16	0,21	4,35	5,57	343	72,40	0,22	4,09	5,65
N—SN	426	56,59	0,19	3,89	6,87	343	52,19	0,46	8,56	16,40
AL—AL	426	34,85	0,13	2,72	7,80	343	31,70	0,13	2,39	7,54
T—V	426	122,47	0,24	4,85	3,96	343	119,79	0,26	4,73	3,93
I.C.	426	84,63	0,17	3,56	4,21	343	84,74	0,18	3,37	3,98
I.V.L.	426	67,35	0,15	3,12	4,63	343	68,08	0,16	2,97	4,36
I.V.T.	426	79,50	0,16	3,37	4,24	343	79,97	0,18	3,29	4,11
I.P.Z.	426	90,94	0,16	3,21	3,53	343	89,42	0,15	2,86	3,20
I.F.Z.	426	77,32	0,20	4,02	5,20	343	78,50	0,22	4,01	5,11
I.G.Z.	426	76,49	0,17	3,58	4,68	343	75,99	0,18	3,38	4,45
I.F.	426	88,72	0,26	5,27	5,94	343	86,29	0,25	4,59	5,32
I.N.	426	61,89	0,31	6,49	10,49	343	61,06	0,34	6,30	10,32
V—SOL	426	1681,34	2,79	57,48	3,42	343	1558,99	2,78	51,34	3,29
V—SEZ	426	890,19	1,55	31,98	3,59	343	838,68	1,58	29,28	3,49
L.M.I.	426	791,15	1,99	41,16	5,20	343	720,37	2,20	40,64	5,64
GREUTATE	425	65,44	0,43	8,77	13,40	343	58,64	0,48	8,97	15,30
I.CR.	426	52,95	0,07	1,41	2,66	343	53,81	0,08	1,44	2,68
I.ROHRER	426	1,37	0,01	0,17	12,41	343	1,55	0,01	0,22	0,14
I.SK.	426	88,95	0,20	4,03	4,53	343	85,96	0,26	4,82	5,61

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Și la nivel corporal toate caracterele antropometrice ale populației de la oraș au valori mai mari. Diferențele sînt de ordinul a 1,4—4,5 cm pentru statură, bust și membre inferioare, de ordinul a 2,4—6,6 kg pentru pondere și semnificative din punct de vedere statistic.

Ceea ce se mai impune a fi subliniat este că, în interiorul unor tipologii constituționale urban/rural omologabile, bărbații de la sate sînt mai zvelți, iar femeile mai corpolente, de unde și valorile semnificative ale testului „t" privind indicii cormic și Rohrer.

CONCLUZII GENERALE

Aspectele antropologice ale variabilității urban/rural la populația din Transilvania se conturează mai complet dacă facem o paralelă între datele din Bistrița-Năsăud și cele pe care le-am publicat într-un studiu anterior despre zona Bihor (8).

Axîndu-ne pe seriile masculine, dubla comparație duce la concluzia că structura taxonomică a eșantioanelor din orașele Bistrița și Oradea este mai uniformă decît tipologia populațiilor rurale din ținuturile respective: dinaroidă în Bistrița-Năsăud, alpinoidă în Bihor. Altfel spus, populația din Bihor are calota, fruntea și fața late, este hiperbrahicefală, mezoprosopă și mezorină. La tipurile dinaroide, cele mai multe dimensiuni cefalo-faciale, fie ele sagitale sau orizontale, sînt de categorie mijlocie, iar calota și fața brahicefală, respectiv leptorină. De asemenea, la staturi practic egale, dinaroizii sînt mai zvelți, întrucît cîntăresc cu circa 5 kg mai puțin.

Toate aceste diferențe se estompează evident în condițiile ecologice urbane. Din punct de vedere taxonomic, conformațiile calotei, feței și nasului rezultă din cupluri de dimensiuni majoritar de categorie mare, iar din punct de vedere constituțional oscilațiile dimensionale nu depășesc decît excepțional valoarea de 1 cm.

Supradimensionarea antropometrică relevată la Bistrița nu este tot atît de generală și la Oradea. În zona Bihor, unitatea sat/oraș este chiar mai strînsă, ceea ce înseamnă că amestecul populațional generat de urbanizare nu este împins pînă acolo încît să anuleze specificul tipologic pe seama căruia se desfășoară. După datele noastre, unitatea sau diversitatea antropologică de care vorbim ar trebui să țină și de mărimea arealului geografic pe seama căruia orașul își sporește volumul demografic. Acest spațiu este limitat pentru Oradea, dar foarte întins pentru Bistrița.

Rolul selecției, ca factor cauzal esențial, în definirea tipului antropologic al orășeanului este bine precizat. Pentru claritatea rezultatelor noastre din Bistrița, împreună cu aceasta, alte două aspecte se impun a mai fi precizate: vîrsta și stratificarea culturală a eșantioanelor de ambele sexe. Să spicuim cîteva exemple. Într-adevăr, vîrsta medie a populației de la oraș este cu cel puțin 10 ani mai mică decît a eșantionului martor rural, tinerețul accelerat din punctul de vedere al creșterii și dezvoltării fiind cel care emigrează. Dar, cu toate că 50% din bărbați se încadrează în limitele 18—29 de ani, statura lor este numai cu 1 cm mai mare decît a bărbaților din decada a cincea (173 cm, respectiv 172 cm). La femei, involuția prin înălțime este mai clară și chiar de la 40 de ani (160 cm și 157 cm). Cu osci-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

laţii de numai 1 mm, şi de data aceasta la ambele sexe, se înscriu dimensiunile g—op şi eu—eu.

La caracterele cu determinism mezologic însemnat, situaţia se schimbă; de aceea, nici nu li se acordă pondere mare în determinările taxonomice. La greutate, de exemplu, şurplusurile progresive cu vîrsta ating 7 kg la bărbaţi şi 8 kg la femei.

Nu tot aşa se prezintă situaţia dacă o analizăm din perspectivă culturală. Din acest punct de vedere, diferenţele între prima treaptă de şcolarizare şi cea cu studii superioare sînt la ambele sexe de ordinul a 4—5 mm pentru cele două dimensiuni cefalice şi de 2—5 cm pentru statură. Numai că, în situaţia de acum, aportul subiecţilor cu calificare superioară la ridicarea nivelelor valorice medii este mic, această grupă fiind slab reprezentată procentual (18% bărbaţi şi 7% femei).

Recherches d'anthropologie dans le district de Bistriţa-Năsăud

RÉSUMÉ

L'étude analyse la structure anthropologique d'une population urbaine de la ville de Bistriţa, capitale du district Bistriţa-Năsăud.

En ce but, on utilise 34 caractères — portant sur les dimensions, les indices et la pigmentation — dont la variabilité statistique est présentée dans les tableaux 1—3.

Comparativement à une population rurale habitant le même district (tableau 4), les caractères anthropométriques de la population de Bistriţa sont plus grands, réalité attestée par les valeurs très significatives du test „t".

En ce qui concerne les indices, les différences statistiques sont plus réduites ou n'existent pas, ce qui signifie que les échantillons sont plus variables par les dimensions et plus unitaires par les conformations.

En même temps, si on amplifie le champ de comparaison aux autres données provenant de la région de Bihor, on peut remarquer que la structure anthropologique des citadins de Bistriţa et d'Oradea est plus uniforme que la typologie des populations rurales des mêmes régions : dinaroïde pour Bistriţa-Năsăud et alpinoïde pour Bihor.

BIBLIOGRAFIE

1. BOCA P., *Vechimea documentară a localităţilor din judeţul Bistriţa-Năsăud, sec. XII—XIV*, File de istorie, 1971, I, 85—105.
2. CRĂCIUN P., LUPŞAN S., ŞTEFĂNESCU P., PRAHASE M., URSA S., *Judeţul Bistriţa-Năsăud*, Edit. Sport-Turism, Bucureşti, 1979.
3. DUNĂRE N., *Bistriţa-Năsăud. Studii şi cercetări etnografice*, Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă a judeţului Bistriţa-Năsăud, 1977.
4. MORARIU T., BUTA I., MAIER A., *Judeţul Bistriţa-Năsăud*, Edit. Academiei, Bucureşti, 1972.
5. OLIVIER G., *Pratique anthropologique*, Vigot Frères, Paris, 1960.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

6. STAHL H. H., *Echipa monografică la Șanț*, C.E.S., 1935, **1** (6), 7.
7. VLĂDESCU MARIA, GLAVCE CRISTIANA, *Upon the typological and constitutional variability according to sex in the population of the Maieru Village (Bistrița-Năsăud country)*, Ann. Roum. Anthrop., 1977, **14**, 19—24.
8. VLĂDESCU MARIA, POPOVICI-BĂDĂRĂU IOANA, TUDORACHE MARIANA, *Recherches d'anthropologie urbaine dans la région de Bihor*, Ann. Roum. Anthrop., 1983, **20**, 45—53.
9. VLĂDESCU MARIA, GLAVCE CRISTIANA, SĂHLEANU VICTOR, CIOTARU OANA, *Structura antropologică a populației*, în *Civilizație tradițională românească în curbura carpatică nordică*, coordonator DUNĂRE N., Edit. științifică și enciclopedică, București, 1984, p. 33—38.
10. VLĂDESCU MARIA, *Aspects culturels de la variabilité anthropologique*, Ann. Roum. Anthrop., 1985, **22**, 37—42.

Institutul „Dr. V. Babeș", București,
Laboratorul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

DERMATOGLIFELE DIGITO-PALMARE ȘI ANOMALIILE DENTO-MAXILARE LA UN LOT DE COPII DIN ȘCOLILE AJUTĂTOARE DIN MUNICIPIUL IAȘI

ANA ȚARCĂ

În studiul de față am urmărit relația dintre caracteristicile dermatoglifice digito-palmare și anomaliile aparatului dento-maxilar la un lot de copii handicapați recuperabili din Moldova, cuprinși în școlile ajutătoare din municipiul Iași.

MATERIAL ȘI METODĂ

Cei 119 copii luați în studiu au fost grupați în două loturi : lotul de copii cu anomalii dento-maxilare, care cuprinde un număr de 44 de subiecți, din care 23 băieți și 21 fete, și lotul lipsit de astfel de anomalii, cu 75 de subiecți, din care 45 băieți și 30 fete.

Metoda de lucru utilizată este cea clasică (1).

REZULTATE OBȚINUTE

Trebuie să subliniem de la început că, dat fiind numărul relativ restrins de subiecți care au prezentat anomalii ale aparatului dento-maxilar, nu a fost posibilă gruparea lor în funcție de gravitatea anomaliei și, ca urmare, modificările survenite în tabloul lor dermatoglific au fost analizate pe ansamblul eșantionului și prin comparație cu lotul fără anomalii și cu normalitatea.

Referindu-ne mai întîi la frecvența principalelor modele digitale, pe care am înscris-o în tabelul nr. 1, constatăm că atît copiii cu anomalii, cît și cei fără anomalii înregistrează pentru toate cele trei tipuri principale de model frecvențe care se încadrează în limitele normale de variabilitate întîlnite în populația românească. Merită totuși remarcat faptul că lotul de copii cu anomalii dento-maxilare prezintă un procentaj de virtej (36, 36) care se situează spre limita maximă a valorilor găsite în populația românească, iar lotul de copii fără astfel de anomalii o frecvență de arcuri (8,40), care de asemenea tinde spre limita maximă întîlnită în populația noastră, situație ce se va reflecta în valorile indicilor de model și în valorile cantitative analizate. În ceea ce privește repartiția desenelor la cele două sexe, dacă în lotul cu anomalii ea se apropie de normalitate, în sensul unor valori mai ridicate pentru laturi la fete (59,13% față de 55,24% la băieți) și pentru virtejuri la băieți (38,09% față de 34,78% la fete), în lotul fără anomalii asistăm la o creștere substanțială a procentajului de arcuri la băieți (9,55% față de 6,66% la fete) și ușoară pentru virtejuri la fete.

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 60—69

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Repartiția procentuală a principalelor desene, în funcție de deget și mînă, în cele două loturi de copii handicapați

Degete	Mînă	Lotul afectat (44)										Lotul neafectat (75)									
		A		L^r		L^u		Σ L		V		A		L^r		L^u		Σ L		V	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
I	S	—	—	—	—	23	52,27	23	52,27	21	47,72	7	9,33	1	1,33	37	49,33	38	50,66	30	40,00
	D	—	—	1	2,27	17	38,63	18	40,91	26	59,10	3	4,00	—	—	35	46,66	35	46,66	37	49,33
	S+D	—	—	1	1,13	40	45,45	41	46,59	47	53,41	10	6,66	1	0,66	72	48,00	73	48,66	67	44,66
II	S	7	15,91	6	13,63	10	22,73	16	36,36	21	47,72	13	17,33	8	10,66	27	36,00	35	46,66	27	36,00
	D	4	9,10	4	9,10	15	34,09	19	43,18	21	47,72	15	20,00	7	9,33	22	29,33	29	38,66	31	41,33
	S+D	11	12,50	10	11,36	25	28,41	35	39,77	42	47,72	28	18,66	15	10,00	49	32,66	64	42,66	58	38,66
III	S	6	13,63	—	—	25	56,82	25	56,82	13	29,54	8	10,66	1	1,33	48	64,00	49	65,33	18	24,00
	D	3	6,82	1	2,27	28	63,63	29	65,91	12	27,27	5	6,66	—	—	53	70,66	53	70,66	17	22,66
	S+D	9	10,23	1	1,13	53	60,23	54	61,36	25	28,41	13	8,66	1	0,66	101	67,33	102	68,00	35	23,33
IV	S	5	11,36	1	2,27	22	50,00	23	52,27	16	36,36	3	4,00	—	—	41	54,66	41	54,66	31	41,33
	D	1	2,27	—	—	21	47,73	21	47,73	22	50,00	1	1,33	—	—	41	54,66	41	54,66	33	44,00
	S+D	6	6,82	1	1,13	43	48,86	44	50,00	38	43,18	4	2,66	—	—	82	54,66	82	54,66	64	42,66
V	S	2	4,54	—	—	38	86,36	38	86,36	4	9,10	4	5,33	1	1,33	58	77,33	59	78,66	12	16,00
	D	—	—	1	2,27	39	88,63	40	90,91	4	9,10	4	5,33	1	1,33	58	77,33	59	78,66	12	16,00
	S+D	2	2,27	1	1,13	77	87,50	78	88,63	8	9,10	8	5,33	2	1,33	116	77,33	118	78,66	24	16,00
I—V	S	20	9,09	7	3,18	118	53,63	125	56,82	75	34,09	35	9,33	11	2,93	211	56,26	222	59,20	118	31,46
	D	8	3,63	7	3,18	120	54,54	127	57,73	85	38,63	28	7,46	8	2,13	209	55,73	217	57,86	130	34,66
	S+D	28	6,36	14	3,18	238	54,09	252	57,27	160	36,36	63	8,40	19	2,53	420	56,00	439	58,53	248	33,06

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Urmărind comparativ variabilitatea celor trei modele la copiii din cele două loturi, constatăm un comportament mult mai omogen la seriile de fete, care aproape pentru toate modelele au prezentat valori procentuale destul de apropiate.

Distribuția modelelor pe cele două mîini se apropie în mare la ambele loturi de copii de schema clasică :

Băieți	Fete
A : s > d	A : s > d
L^r : d > s(s > d)	L^r : s > d
L^u : s > d	L^u : s > d(d > s)
V : d > s	V : d > s

Semnalăm totuși o importantă abatere de la schema clasică la seriile feminine din ambele loturi, unde laturile ulnare se distribuie cu frecvențe mai mari pe mîinile drepte față de cele stîngi, și numai la seria de băieți din lotul neafectat, la care laturile radiale se întîlnesc mai des pe mîinile stîngi comparativ cu cele drepte.

Și repartiția desenelor pe cele cinci degete este în general în ambele loturi conformă cu schema clasică. Trebuie totuși remarcată inversiunea II > III > IV > V > I pentru arcuri la copiii din lotul afectat și II > V > > I > III > IV pentru laturile radiale în lotul neafectat. Remarcăm de asemenea din tabelul nr. 1 că diferențele sexuale și cele bimanuale pentru majoritatea modelelor sînt mai ample în lotul de copii cu anomalii dento-maxilare.

Gradul de complexitate al modelelor digitale este bine exprimat în valorile principalilor indici de model, pe care i-am înscris în tabelul nr. 2. Indicele Dankmeijer, care în majoritatea populațiilor românești prezintă valori mai crescute la seriile feminine (ca urmare a frecvenței ridicate pentru arcuri la ele), în loturile noastre se comportă diferențiat. Astfel, dacă în lotul de copii cu anomalii dento-maxilare acest indice înscrie valori practic egale la cele două sexe (17,50), în lotul neafectat băieții înregistrează un indice net superior în raport cu fetele (29,25 față de 19,80), ca rezultat al procentajului neobișnuit de mare de arcuri la ei (9,55% față de 6,66% la fete) și ușor mai scăzut pentru vîrtejuri.

Indicele Furuhata, care exprimă raportul dintre vîrtejuri și laturi, în lotul afectat urmează îndeaproape situația întîlnită în colectivitățile normale cu valori mai ridicate la seriile masculine, în timp ce în lotul neafectat el prezintă valori practic egale la cele două sexe. Mai puțin ilustrativ din acest punct de vedere este indicele intensității de model al lui Cummins, deoarece frecvența mai mare de vîrtejuri la băieți este compensată la fete de un procentaj mai înalt de laturi și prin urmare băieții și fetele din cele două loturi înscriu valori ale acestui indice relativ apropiate.

Dintre aspectele dermatoglifice digitale calitative am mai urmărit și frecvența monomorfismului de mînă și individual și a modalităților posibile de combinare a modelelor pe degete fără predominanțe (tabelul nr. 3). Așa cum rezultă din tabel, monomorfismul, atît cel de mînă cît și cel individual, prezintă frecvențe destul de înalte în lotul neafectat (cu deosebire la băieți), ceea ce a condus la reducerea combinațiilor dimorfice și trimorfice. În lotul cu anomalii însă asistăm, dimpotrivă, la o creștere

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 2

Valorile medii ale principalilor indici de model în cele două loturi

Lotul	Sexul	Nr.	A (nr.)	L (nr.)	V (nr.)	Indicele Dankmeijer	Indicele Furuhata	Indicele Cummins
Afectat (44)	Băieți	21	14	116	80	17,50	60,96	13,14
	Fete	23	14	136	80	17,50	58,82	12,87
	B+F	44	28	252	160	17,50	63,49	13,00
Neafectat (75)	Băieți	45	43	260	147	29,25	56,54	12,31
	Fete	30	20	179	101	19,80	56,42	12,70
	B+F	75	63	439	248	25,40	56,49	12,46

Tabelul nr. 3

Frecvența monomorfismului și a diferitelor modalități de combinare a desenelor pe degete

Aspect dermatoglific	Lotul afectat						Lotul neafectat					
	Băieți (21)			Fete (23)			Băieți (45)			Fete (30)		
	S	D	Individual	S	D	Individual	S	D	Individual	S	D	Individual
A	—	—	—	—	—	—	2,22	—	—	—	—	—
L	19,05	14,28	4,76	13,04	21,74	4,35	24,44	13,32	8,88	10,00	10,00	3,33
V	4,76	4,76	—	—	4,35	—	8,88	8,88	6,66	6,66	3,33	—
A+L	14,28	4,76	4,76	17,39	13,04	13,04	15,54	19,98	17,77	19,99	13,33	16,66
L+V	61,90	66,66	80,95	65,22	60,87	69,56	46,66	51,10	57,77	56,66	66,66	69,99
A+V	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
A+L+V	—	9,52	9,52	4,35	—	8,69	2,22	6,66	8,88	6,66	6,66	10,00

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

substanțială a frecvenței combinațiilor dimorfe în detrimentul mai ales al celor trimorfe și în mai mică măsură al monomorfismului, care este încă destul de bine reprezentat și aici.

Dintre caracteristicile dermatoglifice cantitative am analizat valorile cantitative (individuală, maximă și medie pe degete) după Christine Bonnevie, ca indicator al mărimii modelelor, ale căror medii, abateri standard și coeficienți de variabilitate i-am înscris în tabelul nr. 4. Se poate observa din tabel că în lotul afectat băieții prezintă pentru toate valorile cantitative analizate medii mai mari decît fetele, ca rezultat al frecvenței mult crescute pentru vîrtejuri la ei. În lotul neafectat însă, procentajul înalt de arcuri și relativ scăzut pentru lațuri și vîrtejuri la băieți a condus la medii ale valorilor cantitative mai mici decît la fete, ca și față de multe loturi de copii normali studiați de noi (4). Remarcăm din tabel că fetele din cele două loturi, privite comparativ, prezintă o variabilitate mult mai restrînsă decît băieții și din punctul de vedere al valorilor cantitative.

Din cele șapte valori cantitative analizate, mai sugestive pentru a ilustra mărimea desenelor sînt valorile cantitative medii calculate pentru fiecare din cele cinci degete. Astfel, observăm că valorile medii cele mai mari în ambele loturi de copii și la ambele sexe le găsim pe degetele I și IV, pe care prevalează vîrtejurile, urmate de degetele V și III, care dețin procentajul cel mai înalt de laturi, degetul II situîndu-se din acest punct de vedere pe ultimul loc, ca urmare a marii lui variabilități de model și a frecvenței crescute pentru laturile radiale și arcuri.

Dintre caracteristicile dermatoglifice ale palmei am analizat: frecvența modelelor în arealele configurationale (Hp și Th/I) și spațiile interdigitale (II, III și IV); frecvența principalelor formule palmare și indicele M.L.I. pentru aprecierea gradului de înclinare al crestelor palmare; frecvența formelor suprimate parțial și a celor abortive ale liniei C (C_X, C_x și C_o); poziția triradiusului bazal „t" și incidența sulcusului palmar transvers — formele clasice și cele de tranziție.

Repartiția modelelor în arealele configurationale și spațiile interdigitale, pe care am înscris-o în tabelul nr. 5, urmează în ambele loturi de copii ordinea din schema clasică: IV > Hp > III > Th/I > II. Și ca distribuție a modelelor la cele două sexe și pe cele două mîini, copiii din loturile studiate se înscriu în limitele de variabilitate întîlnite în populațiile normale. Merită totuși subliniat faptul că, la mulți din subiecții cu afecțiuni dento-maxilare și doar în parte la cei fără astfel de afecțiuni, s-a semnalat prezența în spațiul interdigital IV a modelului de vîrtej sau tendință de vîrtej, iar în arealul hipotenar a arcului și lațului cu direcție radială, situație destul de des întîlnită la copiii cu deficiențe mintale, tulburări de comportament, oligofrenie, afecțiuni dento-maxilare etc. (7).

Analizînd principalele formule palmare după H. H. Wilder, ca prim indicator al gradului de înclinare a crestelor papilare palmare, așa cum rezultă din tabelul nr. 6, copiii din cele două loturi, cu deosebire cei cu afecțiuni dento-maxilare, înregistrează o tendință de reducere pentru orientarea transversală a crestelor, exprimată prin frecvența scăzută a formulei 11 — 9 — 7 și prin frecvența crescută în special a formulei 7 — 5 — 5 în raport cu multe din colectivitățile normale studiate (8). Subliniem de asemenea că multe din palmele subiecților, cu precădere ale acelora cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 4

Mediile valorilor cantitative

Valori cantitative		Lotul afectat						Lotul neafectat					
		Băieți			Fete			Băieți			Fete		
		M	σ	V	M	σ	V	M	σ	V	M	σ	V
Individuală		13,53	4,83	35,69	12,87	4,67	36,28	11,84	4,97	11,97	12,30	3,38	27,48
Maximă		20,24	6,05	29,89	19,13	4,18	21,85	18,40	5,29	28,75	19,54	3,11	15,91
Medie pe	degel I	17,05	6,06	35,54	14,00	4,68	33,43	15,49	5,95	38,41	14,23	4,65	32,68
	degel II	11,38	5,68	49,91	11,83	6,37	53,84	10,85	6,36	58,62	10,50	5,99	57,05
	degel III	11,76	5,03	42,77	12,65	5,09	40,24	10,54	5,17	49,05	10,74	4,64	43,20
	degel IV	14,76	5,83	39,50	14,60	5,63	38,56	13,53	5,16	38,14	14,30	4,88	34,12
	degel V	13,76	4,27	31,03	12,60	4,57	36,27	11,20	4,98	44,46	12,64	4,50	35,60

Tabelul nr. 5

Repartiția procentuală a modelelor în arealele configurationale și spațiile interdigitale

Sexul	Mîna	Lotul afectat					Lotul neafectat				
		Areale		Spații interdigitale			Areale		Spații interdigitale		
		Hp	Th/I	II	III	IV	Hp	Th/I	II	III	IV
Băieți	S	28,57	14,28	—	38,09	47,62	42,22	11,11	2,22	17,77	37,77
	D	38,09	4,76	4,76	42,86	38,09	44,44	4,44	4,44	55,55	33,33
	S+D	33,33	9,52	2,38	40,47	42,86	43,33	7,77	3,33	36,66	35,55
Fete	S	47,82	13,04	—	26,08	52,17	43,33	13,33	3,33	40,00	60,00
	D	39,13	4,35	4,35	30,43	47,82	43,33	13,33	6,66	36,66	53,33
	S+D	43,48	8,69	2,17	28,26	50,00	43,33	13,33	5,00	38,33	56,66
B+F	S	38,63	13,63	—	31,82	50,00	42,66	12,00	2,66	26,66	46,66
	D	38,63	4,54	4,54	36,36	43,18	44,00	8,00	5,33	48,00	41,33
	S+D	38,63	9,09	2,27	34,09	46,59	43,33	10,00	4,00	37,33	44,00

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 6

Frecvența principalelor formule palmare

Lotul	Sexul	Mîna	11—9—7 11—x—7 11—0—7	9—7—5 9—x—5 9—0—5	7—5—5 7—x—5 7—0—5	Alte formule
Afectat	Băieți (21)	S	33,33	23,81	14,28	28,57
		D	47,62	19,04	19,04	14,28
	Fete (23)	S	17,39	30,43	21,74	30,43
		D	13,04	30,43	21,74	34,78
	B+F (44)	S	25,00	27,27	18,18	29,54
		D	29,54	25,00	20,45	25,00
Neafectat	Băieți (45)	S	28,88	42,22	13,33	15,55
		D	51,11	20,00	11,11	17,77
	Fete (30)	S	10,00	30,00	26,66	33,33
		D	33,33	43,33	13,33	10,00
	B+F (75)	S	21,33	37,33	18,66	22,66
		D	44,00	29,33	12,00	14,66

anomalii, prezintă un traseu schimbat al crestelor palmare, evidențiat de procentajul ridicat pentru alte formule decît cele principale. Ponderea mai mare a formulei 11 — 9 — 7 pe palmele drepte și a formulei 7 — 5 — 5 pe cele stîngi indică o transversalitate mai ridicată a crestelor în primul caz și o oblicitate accentuată a lor în cel de-al doilea, situație pe care o întîlnim doar la copiii din lotul neafectat. Copiii din lotul afectat se abat într-o oarecare măsură de la regula clasică, la ei fie nesemnalîndu-se diferențe bimanuale, fie prezentînd oblicitate mai frecventă pe palmele drepte față de cele stîngi.

Referindu-ne la suprimarea parțială și totală a formelor liniei C considerate în totalitate (tabelul nr. 7), constatăm o creștere substanțială a frecvenței lor în raport cu normalitatea (32,0% în lotul neafectat și 23,86% în cel afectat). Formele suprimate parțial ale liniei C ating la copiii din lotul neafectat un procentaj de 22,66, care iese din limitele de variabilitate normală întîlnite în populația românească. Formele abortive ale liniei C (C_0) înscriu în cele două loturi studiate valori care se apropie de pragul maxim găsit în colectivitățile normale. Subliniem de asemenea că formele suprimate parțial se întîlnesc mai frecvent la băieți, iar cele abortive la fete. Ca distribuție pe cele două mîini, remarcăm din tabel că în lotul neafectat ambele forme de suprimare prevalează pe palmele stîngi la ambele sexe, în timp ce în lotul afectat diferențe bimanuale se evidențiază numai pentru formele suprimate parțial și doar la fete, unde ele predomină pe palmele drepte față de cele stîngi.

Sugestive în aprecierea caracteristicilor dermatoglifice ale palmei sînt și pozițiile trriadiusului bazal „t" și prezența combinațiilor de două sau trei triradiusuri pe aceeași palmă (tabelul nr. 8). Așa cum rezultă din tabel, prin frecvența pozițiilor t și t', copiii din lotul afectat se apropie mai mult

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 7

Repartiţia procentuală a formelor suprimate parţial şi a celor abortive ale liniei C

Formele liniei C	Mîna	Lotul afectat			Lotul neafectat		
		Băieţi	Fete	Total	Băieţi	Fete	Total
C_X	S	4,76	8,69	6,81	22,22	13,33	18,66
	D	9,52	17,39	13,63	17,77	3,33	12,00
	S+D	7,14	13,04	10,22	20,00	8,33	15,33
C_x	S	14,28	4,35	9,09	13,33	3,33	9,33
	D	9,52	—	4,54	4,44	6,66	5,33
	S+D	11,90	2,17	6,81	8,88	5,00	7,33
C_0	S	4,76	8,69	6,81	13,33	10,00	12,00
	D	4,76	8,69	6,81	4,44	10,00	6,66
	S+D	4,76	8,69	6,81	8,88	10,00	9,33

de normalitate decît cei din lotul neafectat, care înregistrează un procentaj destul de ridicat pentru combinaţiile de două sau trei triradiusuri, din care cel puţin unul este situat în poziţie supraînălţată sau pe marginea ulnară a palmei (t^u), ceea ce ne indică prezenţa în arealul hipotenar a modelului în arc sau laţ cu direcţie radială, care peste un anumit procent este considerat ca adevărat stigmat malformativ în tabloul dermatoglific. O situaţie deosebită în raport cu colectivităţile normale se semnalează în lotul afectat la seria de fete, care înscrie o frecvenţă foarte înaltă de palme lipsite de triradius bazal (8,69%), cu precădere la mîinile drepte (13,04% faţă de 4,35% pe cele stîngi), ceea ce în lotul neafectat întîlnim doar cu totul excepţional (1,11%) şi numai la băieţi.

O ultimă caracteristică şi dintre cele mai importante din tabloul dermatoglific palmar se referă la frecvenţa sulcusului palmar transvers

Tabelul nr. 8

Frecvenţa diferitelor poziţii şi combinaţii ale triradiusului axial „t"

Poziţii şi combinaţii	Lotul afectat						Lotul neafectat					
	Băieţi (21)			Fete (23)			Băieţi (45)			Fete (30)		
	S	D	S+D	S	D	S+D	S	D	S+D	S	D	S+D
t	66,66	66,66	66,66	60,87	43,48	52,17	53,33	35,55	44,44	50,00	46,00	48,00
t′	19,04	14,28	16,66	13,04	8,69	10,87	11,11	13,33	12,22	20,00	10,00	15,00
t″	—	4,76	2,38	4,35	8,69	6,52	2,22	4,44	3,33	—	3,33	1,66
t^u	—	—	—	—	—	—	—	2,22	1,11	—	3,33	1,66
tt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,33	1,66
tt′	—	—	—	—	4,35	2,17	11,11	4,44	7,77	3,33	10,00	6,66
tt″	9,52	4,76	7,14	4,35	4,35	4,35	11,11	8,88	10,00	10,00	13,33	11,66
tt^u	4,76	9,52	7,14	8,69	13,04	10,87	6,66	17,77	12,22	10,00	3,33	6,66
t′t″	—	—	—	—	—	—	4,44	—	2,22	3,33	—	1,66
$t't^u$	—	—	—	4,35	4,35	4,35	—	2,22	1,11	—	3,33	1,66
$tt't^u$	—	—	—	—	—	—	—	4,88	4,44	—	3,33	1,66
$tt''t^u$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,33	—	1,66
0	—	—	—	4,35	13,04	8,69	—	2,22	1,11	—	—	—

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

(formele clasice I^a și I^b și cele de tranziție I^a și I^b). Formele clasice ale sulcusului sînt prezente numai în lotul de copii cu anomalii dento-maxilare, unde întrunesc un procentaj aproape dublu (4,54) față de colectivitățile normale (2,60). Ele se întîlnesc cu precădere la băieți (7,14% față de numai 2,17% la fete), unde prevalează pe palmele stîngi (9,52% față de 4,76% pe cele drepte), în timp ce la fete apar exclusiv pe palmele drepte (4,35%).

Formele de tranziție ale sulcusului se întîlnesc însă în ambele loturi de copii și cu frecvențe mai mari tot la cei afectați (5,68% față de 4,00% la neafectați). Subliniem că, dacă în lotul afectat fetele înscriu procentaje mai mari decît băieții (8,69 și, respectiv, 2,38), în cel neafectat băieții se situează cu valori ușor mai ridicate decît fetele (4,44 și, respectiv, 3,33). Cu excepția fetelor din lotul neafectat, la care formele de tranziție ale sulcusului apar exclusiv pe palmele drepte, la restul subiecților din cele două loturi ele se întîlnesc pe palmele stîngi, ca și în cazul formelor clasice. Menționăm de asemenea că ambele forme de sulcus sînt prezente mai des pe o singură mînă decît concomitent pe amîndouă.

CONCLUZII

Din analiza caracteristicilor dermatoglifice digito-palmare la copiii handicapați recuperabili cu și fără anomalii ale aparatului dento-maxilar am surprins importante modificări în tabloul dermatoglific digito-palmar. La copiii din lotul afectat, ele se referă la incidența crescută a vîrtejurilor, repartizarea lațurilor ulnare la fete pe mîinile drepte în locul celor stîngi, atenuarea diferențelor sexuale și a celor bimanuale pentru multe din caracteristicile urmărite, prezența în procentaj mare în spațiul IV a modelelor foarte rare (vîrtej sau tendință de vîrtej) și în arealul hipotenar a arcului și a lațului cu direcție radială, tendința spre orientarea oblică a crestelor palmare, procentajul foarte ridicat al palmelor lipsite de triradius axial și frecvența foarte înaltă a formelor clasice ale sulcusului palmar transvers.

În lotul de copii fără anomalii asistăm la o creștere neobișnuită a frecvenței arcurilor la băieți, care a condus la scăderea valorilor cantitative în raport cu fetele, repartizarea lațurilor radiale la băieți pe mîinile drepte în locul celor stîngi, creșterea frecvenței monomorfismului de mînă și individual și a formelor suprimate parțial sau total ale liniei C, precum și prezența unui număr ridicat de combinații de două sau trei triradiusuri axiale.

Faptul că și copiii lipsiți de anomalii ale aparatului dento-maxilar prezintă unele distorsiuni importante în tabloul dermatoglific sugerează că acestea nu sînt asociate numai cu anomalia dento-maxilară, mai ales că ambele loturi provin din rîndul copiilor handicapați recuperabili, care prezintă tulburări de comportament, dificultăți școlare, oligofrenie de diferite grade etc. Ca urmare se impun cercetări multidisciplinare, în baza cărora să putem beneficia de mai multe posibilități de interpretare a tabloului dermatoglific, putînd astfel corela caracteristicile dermatoglifice și cu alți parametri de ordin psihologic, endocrinologic și eventual ereditar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Digital and palmar dermatoglyphies and dento-maxillar abnormalities in a children population from a special school in Iaşi county

ABSTRACT

The present study analyses the relationship between the digital and palmar dermatoglyphic characteristics and some dento-maxillar abnormalities using statistical data collected from 119 recoverable handicapped children among whom 44 have dento-maxillar abnormalities while the others, i.e. 75 children have not.

Although, by many of the aspects studied, both categories of children are partly normal, we pointed out some important modifications in the digital and palmar dermatoglyphic characteristics which prove that these alterations are not always coexisting with dento-maxillar abnormalities.

BIBLIOGRAFIE

1. CUMMINS H., MIDLO CH., *Finger prints, palms and soles*, New York, 1961.
2. PENROSE S. L., *Memorandum on dermatoglyphic nomenclature*, New York, 1968.
3. ŢARCĂ ANA, *Variabilitatea sulcusului palmar transvers şi a variantelor sale la o populaţie de pe Valea Marei, jud. Maramureş*, St. cerc. antropol., 1973, **10** (1), 67—74.
4. ŢARCĂ ANA, *Studiul dermatoglifelor digitale la populaţia de pe Valea Marei*, 1979, **16**, 57—63.
5. ŢARCĂ ANA, *Contributions to the study of sulcus transversus palmaris in populations to three submountain areas in the eastern Carpathians*, Ann. Roum. Anthrop., 1984, **21**, 37—44.
6. ŢARCĂ ANA, *Studiul dermatoglifelor digito-palmare la un lot de copii din şcolile ajutătoare din municipiul Iaşi*, St. cerc. antropol., 1985, **22**, 52—61.
7. ŢURAI C., LEONIDA C. I., *Amprente papilare, palmoscopia şi plantoscopia în medicină*, Edit. medicală, Bucureşti, 1979.
8. VULPE C., RUDESCU AL., *Contribution à l'étude des empreintes digitales, palmaires et plantaires chez la population de cinq villages de la zone du bassin supérieur du Teleajen*, Ann. Roum. Anthrop., 1968, **5**, 81—97.

Centrul de cercetări biologice Iaşi,
Colectivul de antropologie

Primit în redacţie la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

VARIABILITATEA DERMATOGLIFELOR LA O POPULAȚIE DIN ZONA SUBCARPATICĂ A MUNȚILOR VRANCEI

CORNELIU VULPE și CECILIA-GABRIELA TOMA

Zona de Curbură a Munților Carpați prezintă un evident interes pentru cercetările de antropologie, atît datorită poziției de contact a celor două mari provincii istorice — Moldova și Muntenia —, cît și pentru posibilul aport adus la structura populațiilor de aici de către locuitorii veniți de peste munte, din Transilvania (locuitori ce au format așa-numitele așezări de „ungureni" alături de cele de „pămînteni").

Într-o serie de cercetări antropologice efectuate anterior au fost investigate și unele localități situate în partea subcarpatică a Munților Buzău (1), (2), (3).

În prezentul studiu abordăm o așezare situată tot în zona de Curbură (Cimpuri, jud. Vrancea), însă de data aceasta din partea subcarpatică a Munților Vrancei.

Eșantionul pe care am lucrat este alcătuit din 197 de persoane, din care 110 de sex masculin și 87 de sex feminin. Cu acest prilej am introdus și unele elemente de apreciere a distribuțiilor simetrice și asimetrice ale desenelor papilare, mod de interpretare a datelor semnalat de noi într-o lucrare anterioară (4).

ANALIZA REZULTATELOR

Din tabelul nr. 1 rezultă că bărbații dețin, ca de obicei, mai multe virtejuri decît femeile, iar acestea posedă mai multe bucle comparativ cu bărbații; arcurile se găsesc aproximativ în aceeași proporție la ambele sexe.

În cadrul dispozițiilor simetrice (dreapta-stînga) se observă că buclele înregistrează frecvențe aproximativ duble față de verticile (♂ : L = =47,5%, V = 24,2%; ♀ : L = 51,2%, V = 22,6%), în timp ce dispozițiile asimetrice prezintă procente oarecum apropiate între bucle și verticile (♂ : L = 12,9%, V = 11,4%; ♀ : L = 11,7%, V = 9,8%). Arcurile înscriu, atît la bărbați cît și la femei, un număr oarecum egal de dispoziții simetrice și asimetrice (circa 2%).

Repartițiile asimetrice prezintă la ambele sexe procente mai ridicate de arcuri și bucle la mîna stîngă și de verticile la mîna dreaptă.

Potrivit tabelului nr. 2, se constată că dispozițiile simetrice (74,7%) sînt mult mai numeroase decît cele asimetrice (25,3%).

Distribuția în suita desenelor digitale (A + L + V) repartizate simetric pe cele cinci degete arată astfel: V > III > IV > I > II, iar repartiția desenelor dispuse asimetric se prezintă invers: II > I > IV > III > V, atît la seria masculină cît și la cea feminină.

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 70—76

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 1

Repartiția dermatoglifelor digitale în funcție de latură și sex

Sex	Mînă		Repartiții simetrice			Repartiții asimetrice			Repartiții simetrice + asimetrice			Nr. degete
			A	L	V	A	L	V	A	L	V	
♂	dr.	n	10	259	132	10	52	82	20	311	214	545
		%	1,8	47,5	24,2	1,8	9,5	15,0	3,7	57,1	39,2	
	st.	n	10	259	132	13	89	42	23	348	174	545
		%	1,8	47,5	24,2	2,4	16,3	7,7	4,2	63,9	31,9	
	dr. + st.	n	20	518	264	23	141	124	43	659	388	1090
		%	1,8	47,5	24,2	2,1	12,9	11,4	3,9	60,5	35,6	
♀	dr.	n	10	220	97	6	47	50	16	267	147	430
		%	2,3	51,2	22,6	1,4	10,9	11,6	3,7	62,1	34,2	
	st.	n	10	220	97	15	54	34	25	274	131	430
		%	2,3	51,2	22,6	3,5	12,5	7,9	5,8	63,7	30,5	
	dr. + st.	n	20	440	194	21	101	84	41	541	278	860
		%	2,3	51,2	22,6	2,4	11,7	9,8	4,8	62,9	32,3	
♂ + ♀		n	40	958	458	44	242	208	84	1200	666	1950
		%	2,1	49,1	23,5	2,2	12,4	10,7	4,3	61,5	34,2	

Tabelul nr. 2

Distribuții simetrice și asimetrice ale dermatoglifelor digitale

Desen st. + dr. \ Deget	♂						♀						♂ + ♀
	I	II	III	IV	V	Total	I	II	III	IV	V	Total	
	Repartiții simetrice												
A	2	2	3	2	1	10	2	3	3	2	—	10	20
	1,8	1,8	2,8	1,8	0,9	1,8	2,3	3,5	3,5	2,3	—	2,3	2,1
L	35	37	65	45	77	259	29	32	59	30	70	220	479
	32,1	33,9	59,6	41,3	70,6	47,5	33,7	37,2	68,6	34,9	81,3	51,2	49,1
V	42	27	15	34	14	132	30	19	10	33	5	97	229
	38,5	24,8	13,8	31,2	12,8	24,2	34,9	22,1	11,6	38,4	5,8	22,5	23,5
Total	79	66	83	81	92	401	61	54	72	65	75	327	728
	72,5	60,6	76,1	74,3	84,4	73,6	70,9	62,8	83,7	75,6	87,2	76,0	74,7
	Repartiții asimetrice												
st.—dr.													
A—L	2	6	2	1		11	3	4	3	1	2	13	24
	1,8	5,5	1,8	0,9		2,0	3,5	4,7	3,5	1,2	2,3	3,0	2,5
A—V			2			2			1	1		2	4
			1,8			0,4			1,2	1,2		0,5	0,4
L—A	2	4	2		1	9		3		2	1	6	15
	1,8	3,7	1,8		0,9	1,7		3,5		2,3	1,2	1,4	1,5
L—V	22	20	8	19	11	80	13	13	6	12	4	48	128
	20,2	18,3	7,3	17,4	10,1	14,7	15,1	15,1	6,9	13,9	4,7	11,2	13,1
V—A		1				1							1
		0,9				0,2							0,1
V—L	4	10	14	8	5	41	9	12	4	5	4	34	75
	3,7	9,2	12,8	7,3	4,6	7,5	10,5	13,9	4,7	5,8	4,7	7,9	7,7
Total	39	43	26	28	17	144	25	32	14	21	11	103	247
	27,5	39,4	23,9	25,7	15,6	26,4	29,1	37,2	16,3	24,4	12,8	24,0	25,3
N		109				545			86			430	975

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 3

Traseul principalelor radiante palmare în funcție de latură și sex

Linia	PT*	Repartiții simetrice				Repartiții asimetrice				Repartiții simetrice + asimetrice			
		♂		♀		♂		♀		♂		♀	
		s	d	s	d	s	d	s	d	s	d	s	d
	1	2	2			14		7		16	2	7	
		1,8	1,8			12,7		8,0		14,5	1,8	8,0	
	2	2	2	1	1	11	1	8	1	13	3	9	2
		1,8	1,8	1,1	1,1	10,0	0,9	9,2	1,1	11,8	2,7	10,3	2,3
	3	17	17	11	11	34	11	33	9	51	28	44	20
A		15,5	15,5	12,6	12,6	30,9	10,0	37,9	10,3	46,4	25,5	50,6	23,0
	4	2	2	3	3	10	18	7	15	12	20	10	18
		1,8	1,8	3,4	3,4	9,1	16,4	8,0	17,2	10,9	18,2	11,5	20,7
	5	17	17	17	17	1	40		30	18	57	17	47
		15,5	15,5	19,5	19,5	0,9	36,3		34,5	16,4	51,8	19,5	54,0
	3					2				2			
						1,8				1,8			
	4					2				2			
						1,8				1,8			
	5	26	26	30	30	44	6	22	1	70	32	52	31
B		23,6	23,6	34,5	34,5	40,0	5,5	25,3	0,9	63,6	29,1	59,8	35,6
	7	30	30	32	32	6	45	3	21	36	75	35	53
		27,3	27,3	36,8	36,8	5,5	40,9	3,4	24,1	32,7	68,2	40,2	60,9
	9						3		3		3		3
							2,7		2,7		2,7		2,7
	5	10	10	7	7	14	5	10	2	24	15	17	9
		9,1	9,1	8,0	8,0	12,7	4,5	11,5	2,3	21,8	13,6	19,5	10,3
	7	4	4	6	6	28	11	17	9	32	15	23	15
		3,6	3,6	6,9	6,9	25,5	10,0	19,5	10,3	29,1	13,6	26,4	17,2
	9	18	18	11	11	2	42	7	30	20	60	18	41
		16,4	16,4	12,6	12,6	1,8	38,2	8,0	34,5	18,2	54,5	20,7	47,1
	10						3				3		
							2,7				2,7		
C	11								3				3
									3,4				3,4
	X	2	2	5	5	26	11	13	9	28	13	18	14
		1,8	1,8	5,7	5,7	23,6	10,0	14,9	10,3	25,4	11,8	20,7	16,1
	0	2	2	4	4	4	2	7	1	6	4	11	5
		1,8	1,8	4,6	4,6	3,6	1,8	8,0	1,1	5,5	3,6	12,6	5,7
	7	10	10	7	7	13	5	10	2	23	15	17	9
		9,1	9,1	8,0	8,0	11,8	4,5	11,5	2,3	20,9	13,6	19,5	10,3
	9	9	9	14	14	41	9	21	9	50	18	35	23
D		8,2	8,2	16,1	16,1	37,3	8,2	24,1	10,3	45,5	16,4	40,2	26,4
	11	33	33	34	34	4	42	1	21	37	75	35	55
		30,0	30,0	39,1	39,1	3,6	38,2	1,1	24,1	33,6	68,2	40,2	63,2
	12						2				2		
							1,8				1,8		
N		110		87		110		87		110		87	

* PT = puncte de terminație.

Degetul V deține un număr ridicat de dispoziții simetrice, în timp ce degetul II înregistrează un număr sporit de repartiții asimetrice (♂ și ♀).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Traseul principalelor radiante palmare (A, B, C, D) prezintă, ca și în alte cazuri studiate anterior, o tendință de transversalitate a crestelor mai accentuată la mîna dreaptă comparativ cu stînga (♂ și ♀), diferențele de latură fiind, sub acest aspect, mai mari decît la oricare alte structuri digitopalmare (tabelul nr. 3). Din același tabel se poate sesiza un mod interesant de exprimare a diferențelor de latură, unde mîna dreaptă înscrie frecvențe mai mari în puncte de terminație (PT) mai ridicate față de stînga. Astfel, radiantul A înregistrează la mîna dreaptă procente mai ridicate pentru punctul de terminație 5, iar la mîna stîngă pentru punctul 3, radiantul B la dreapta pentru 7 și la stînga pentru 5, radiantul C la dreapta pentru 9 și la stînga pentru 5 și 7, iar radiantul D la dreapta pentru 11 și la stînga pentru 9.

Făcînd o apreciere de ansamblu asupra aspectelor de simetrie, se observă că radiantele A și C prezintă mai multe dispoziții asimetrice ale traseelor lor, în timp ce radiantele B și D au mai multe repartiții simetrice decît asimetrice :

	Repartiții simetrice (%)		st. și dr.	Repartiții asimetrice (%)	
	♂(n = 110)	♀(n = 87)		♂(n = 110)	♀(n = 87)
A :	36,4	36,8		63,6	63,2
B :	50,9	71,3		49,1	28,7
C :	32,7	37,9		67,3	62,1
D :	47,3	63,2		52,7	36,8

Estimînd repartiția dermatoglifelor din diferitele regiuni ale palmei, se constată că ele nu depășesc frecvența de 43,6%, pe care o deține spațiul interdigital IV, cea mai mică valoare găsindu-se în spațiul interdigital II (♂ : 2,7%; ♀ : 1,2%).

Distribuția în suita dermatoglifelor palmare poate fi reprezentată schematic în felul următor :

♂ : sp. IV> sp. III> reg. hipoten.> reg. ten. +I> sp. II
♀ : sp. IV> reg. hipoten. > sp. III> reg. ten. +I> sp. II

Din punctul de vedere al simetriei se observă că pentru regiunea hipotenară și spațiul interdigital IV există un număr vizibil mai ridicat de dispoziții simetrice, pe cînd în regiunea tenară și în spațiul interdigital III se înregistrează un număr mai ridicat de dispoziții asimetrice atît la bărbați cît și la femei. În cadrul repartițiilor asimetrice, mîna dreaptă deține un număr apreciabil de desene în spațiul interdigital III, în timp ce mîna stîngă prezintă frecvențe evident mai ridicate în spațiul interdigital IV și în regiunile tenară și hipotenară (tabelul nr. 4).

Triradiusul axial indică o proporție mai mare de poziții proximale (t) la seria masculină, pe cînd pozițiile combinate (tc) înscriu frecvențe mai ridicate la seria feminină (tabelul nr. 5). Același lucru se reflectă și în repartiția simetrică (stînga-dreapta), unde bărbații dețin frecvențe mai mari pentru pozițiile proximale, iar femeile pentru dispozițiile combinate. În privința repartiției asimetrice (stînga-dreapta) se observă, atît la eșantionul bărbătesc cît și la cel feminin, că triradiusul în poziție proximală este mai des întîlnit la mîna dreaptă, în timp ce pozițiile combinate apar mai frecvent la mîna stîngă. Triradiusul în poziție mediană (t′) și distală (t″)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 4

Repartiţia dermatoglifelor palmare în funcţie de latură şi sex

Mîna st. + dr.		♂ II	♂ T+I	♂ II	♂ III	♂ IV	♀ II	♀ T+I	♀ II	♀ III	♀ IV
a. Repartiţii simetrice											
0	n	58	88	105	47	46	37	63	84	37	34
	%	52,7	80,0	95,5	42,7	41,8	43,5	74,1	98,9	43,5	40,0
p	n	27	7	1	19	32	24	6	1	13	23
	%	24,5	6,4	0,9	17,3	29,1	28,2	7,1	1,2	15,3	27,0
b. Repartiţii asimetrice											
st. — dr.											
0—p	n	10	4	4	42	4	10	4	—	30	5
	%	9,1	3,6	3,6	38,2	3,6	11,8	4,7	—	35,3	5,9
p—0	n	15	11	—	2	28	14	12	—	5	23
	%	13,6	10,0	—	1,8	25,5	16,5	14,1	—	5,9	27,0
c. Repartiţii simetrice + asimetrice											
	dr. n	73	99	105	49	74	51	75	84	42	57
	%	66,4	90,0	95,5	44,5	67,3	60,0	88,2	98,8	49,4	67,1
0	st. n	68	92	109	89	50	47	67	84	67	39
	%	61,8	83,6	99,0	80,9	45,5	55,3	78,8	98,8	78,8	45,9
	dr. + n	141	191	214	138	124	98	142	168	109	96
	st. %	64,1	86,8	97,3	62,7	56,4	57,6	83,5	98,8	64,1	56,5
	dr. n	37	11	5	61	36	34	10	1	43	28
	%	33,6	10,0	4,5	55,5	32,7	40,0	11,8	1,2	50,6	32,9
p	st. n	42	18	1	21	60	38	18	1	18	46
	%	38,2	16,4	0,9	19,0	54,5	44,7	21,2	1,2	21,2	54,1
	dr. + n	79	29	6	82	96	72	28	2	61	74
	st. %	35,9	13,2	2,7	37,3	43,6	42,4	16,5	1,2	35,9	43,5
	N	110					85				

este mult mai rar întîlnit la ambele sexe, iar diferenţele dreapta-stînga sînt atît de mici, încît nu se poate vorbi de diferenţe de latură semnificative.

Şanţurile de flexiune palmare, cu o frecvenţă predominantă a formelor normale (Fn) dispuse simetric la cele două mîini (♂ şi ♀), prezintă un număr destul de mic de dispoziţii asimetrice, cu diferenţe de latură în favoarea mîinii drepte pentru formele normale şi în favoarea mîinii stîngi pentru forma de tranziţie I. Linia simiană (LS) şi forma de tranziţie 2, găsindu-se într-o proporţie foarte redusă, fac ca diferenţele de latură să fie practic neglijabile (tabelul nr. 6).

Din analiza datelor înregistrate la eşantionul din Cîmpuri rezultă unele deosebiri în funcţie de sex şi latură. Astfel, proporţia mai ridicată de vîrtejuri la bărbaţi şi de bucle la femei se corelează şi cu numărul mai crescut de dispoziţii simetrice pe care îl deţin vîrtejurile la bărbaţi şi buclele la femei. Radiantele B şi C înscriu mai multe dispoziţii simetrice la seria feminină şi, invers, mai multe repartiţii asimetrice la seria mascu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Tabelul nr. 5

Poziţiile triradiusului axial în funcţie de latură şi sex

Sex	Mînă	Repartiţii simetrice				Repartiţii asimetrice				Repartiţii simetrice + asimetrice				N
		t	t′	t″	tc	t	t′	t″	tc	t	t′	t″	tc	
♂	dr.	45	4	3	26	15	5	1	11	60	9	4	37	110
		40,9	3,6	2,7	23,6	13,6	4,5	0,9	10,0	54,5	8,2	3,6	33,6	
	st.	45	4	3	26	10	4	2	16	55	8	5	42	110
		40,9	3,6	2,7	23,6	9,1	3,6	1,8	14,5	50,0	7,3	4,5	38,2	
	dr. +st.	90	8	6	52	25	9	3	27	115	17	9	79	220
		40,9	3,6	2,7	23,6	11,4	4,1	1,4	12,3	52,3	7,7	4,1	35,9	
♀	dr.	24	4	1	26	16	3	2	11	40	7	3	37	87
		27,6	4,6	1,1	29,9	18,4	3,4	2,3	12,6	46,0	8,0	3,4	42,5	
	st.	24	4	1	26	10	5	4	13	34	9	5	39	87
		27,6	4,6	1,1	29,9	11,5	5,7	4,6	14,9	39,1	10,3	5,7	44,8	
	dr. +st.	48	8	2	52	26	8	6	24	74	16	8	76	174
		27,6	4,6	1,1	29,9	14,9	4,6	3,4	13,8	42,5	9,2	4,6	43,7	
♂+♀		138	16	8	104	51	17	9	51	189	33	17	155	394
		35,0	4,1	2,0	26,4	12,9	4,3	2,3	12,9	47,9	8,4	4,3	39,3	

Tabelul nr. 6

Distribuţii ale şanţurilor de flexiune palmare în funcţie de latură şi sex

Sex	Mînă	Repartiţii simetrice				Repartiţii asimetrice				Repartiţii simetrice + asimetrice				N
		Fn	F1	F2	I.S	Fn	F1	F2	LS	Fn	F1	F2	LS	
♂	dr.	80	6	3	1	14	4	1	1	94	10	4	2	110
		72,7	5,5	2,7	0,9	12,7	3,6	0,9	0,9	85,5	9,1	3,6	1,8	
	st.	80	6	3	1	6	11	2	1	86	17	5	2	110
		72,7	5,5	2,7	0,9	5,5	10,0	1,8	0,9	78,2	15,5	4,5	1,8	
	dr. + st.	160	12	6	2	20	15	3	2	180	27	9	4	220
		72,7	5,5	2,7	0,9	9,1	6,0	1,4	0,9	81,8	12,3	4,1	1,8	
♀	dr.	71	3	1		8	2	1	1	79	5	2	1	87
		81,6	3,4	1,1		9,2	2,3	1,1	1,1	90,8	5,7	2,3	1,1	
	st.	71	3	1		3	6	2	1	74	9	3	1	87
		81,6	3,4	1,1		3,4	6,9	2,3	1,1	85,1	10,3	3,4	1,1	
	dr. + st.	142	6	2		11	8	3	2	153	14	5	2	174
		81,6	3,4	1,1		6,3	4,6	1,7	1,1	87,9	8,0	2,9	1,1	
♂+♀		302	18	8	2	31	23	6	4	333	41	14	6	394
		76,6	4,6	2,0	0,5	7,9	5,8	1,5	1,0	84,5	10,4	3,6	1,5	

lină. Femeile înregistrează un număr mai mare de desene în regiunile tenară şi hipotenară, pe cînd bărbaţii deţin o proporţie ceva mai ridicată de desene în spaţiul interdigital III. Triradiusul axial indică un procent mai crescut de poziţii proximale la seria masculină şi de poziţii combinate la seria feminină; şanţurile de flexiune arată că formele normale sînt ceva

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

mai frecvente la femei, în timp ce formele de tranziție sînt mai des întîlnite la bărbați.

Diferențele de latură sînt puse în evidență de frecvența mai ridicată a verticilelor la mîna dreaptă și a buclelor și arcurilor la mîna stîngă, însă cel mai bine exprimă această diferență principalele radiante palmare A și D prin tendința lor de transversalitate mai accentuată la mîna dreaptă atît la bărbați cît și la femei. Desenele palmare înscriu frecvențe mai ridicate în spațiul interdigital III al mîinii drepte, în timp ce la mîna stîngă proporția cea mai crescută de desene se află în spațiul interdigital IV și în regiunile tenară și hipotenară. Triradiusul axial în poziție proximală apare mai frecvent la mîna dreaptă, iar cel combinat la mîna stîngă. Formele normale ale șanțurilor de flexiune sînt mai des întîlnite la mîna dreaptă, în timp ce forma de tranziție I se găsește mai des la mîna stîngă.

Variabilité des dermatoglyphes chez une population habitant la zone sous-carpatique des monts Vrancei

RÉSUMÉ

Le présent ouvrage évalue, à part les éléments de dimorphisme sexuel et d'encadrement de l'échantillon dans le contexte des populations de notre pays, quelques aspects de latéralité, tout en faisant une distinction entre la proportion des distributions symétriques et, respectivement, asymétriques. Ce fait a été également signalé dans une étude relativement récente portant sur la symétrie des dermatoglyphes.

BIBLIOGRAFIE

1. VULPE C., *Observations sur les dermatoglyphes digitaux chez une série de populations du nord-est de la Munténie*, Ann. Roum. Anthrop., 1977, **14**, 59—64.
2. VULPE C., *Studiul antropologic al populației din Muntenia de nord-est*, teză de doctorat, Iași, 1980.
3. VULPE C., TOMA CECILIA-GABRIELA, LUCA ELEONORA, *Contribuție la studiul dermatoglifelor digito-palmare privind populația din Nehoiu*, St. cerc. antropol., 1983, **20**, 67—72.
4. VULPE C., TOMA CECILIA-GABRIELA, *Aspecte ale simetriei în cercetarea dermatoglifelor*, St. cerc. antropol., 1985, **22**, 62—67.

Institutul „Dr. V. Babeș", București,
Laboratorul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

CERCETĂRI COMPARATIVE PRIVIND STRUCTURA CORPORALĂ A ÎNOTĂTORILOR ȘI ATLEȚILOR ALERGĂTORI

MIHAIL ADAM

Problema modelelor structurale corporale și a relației cu o probă sportivă oarecare a dobîndit o maximă importanță în activitatea de selecție pentru sportul de performanță.

Studiul de față face parte dintr-o cercetare de perspectivă a disciplinelor sportive olimpice, strîns legată de îmbunătățirea selecției pentru sportul de performanță, vizînd reliefarea unor structuri corporale optime pentru anumite discipline sportive. Ne-am oprit asupra unor discipline sportive net diferențiate sub aspectul efortului și al mediului în care se desfășoară.

Cercetarea noastră urmărește să evidențieze o diferențiere fenotipică a sportivilor în funcție de: tipul de disciplină sportivă, tipul de probă în cadrul aceleiași discipline sportive, stilul practicat în cadrul aceleiași probe sportive. Plecînd de la principiul adoptat în selecția sportivă, referitor la conformațiile asemănătoare ale sportivilor care practică discipline diferite, dar care au ca punct comun aceeași distanță de parcurs (3), am urmărit și dacă acest principiu are caracter de generalitate.

MATERIAL ȘI METODĂ

Loturile luate în studiu sînt formate din 116 înotători juniori (16—18 ani) de la cluburile sportive din București — sportivi deja specializați pe distanța de concurs (sprint sau fond), ca și pe stilul de înot (liber sau bras) —, 36 de atleți alergători din București, de aceeași vîrstă, specializați pe distanțe similare, și un lot de nesportivi de aceeași vîrstă de la Liceul „Gh. Lazăr" din București (lot martor).

Studiul nostru a avut în vedere un număr de 11 caractere corporale și patru dimensiuni de plică corporală (triceps, subscapular, abdomen și genunchi), conform metodei propuse de Tittel și Wutscherck (6). Acestea au fost utilizate în calcularea următorilor indici:

1. Complex structural corporal A (definește extremitățile):

$$(LMS \times PB) + (LMI \times PC)\ (dm^2) = \text{suma suprafețelor membrelor superioare și inferioare}$$

2. Complex structural corporal B (definește trunchiul):

$$\frac{(A - A + Ic - Ic) \times I}{2\,G} \qquad \left(\frac{cm^2}{kg}\right)$$

3. Complex structural corporal C (sintetic):

$$\frac{0{,}5(A\text{-}A + Ic\text{-}Ic) \times I}{(LMS \times PB) + (LMI \times PC) \times G} \qquad \left(\frac{cm^2}{dm^2\,kg}\right)$$

St. cerc. antropol., 1986, t. 23, p. 77—82

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

4. Grăsime totală

$$(\text{Gr. T}) \text{ (în kg)} = 0{,}802 \times G \sqrt{\frac{\frac{\text{suma plicilor}}{8} \times 0{,}739}{G}} \times 0{,}03$$

5. Masă corporală activă (MCA) (în g) = G — Gr.T

6. Grăsime % (Gr. %) = $\frac{\text{Gr.T}}{\text{MCA}} \times 100$

7. Indicele de masă corporală activă (ind. MCA) = $\frac{\text{MCA}}{l^3} \times 100$

S-a efectuat o analiză matematică univariată (testul „t").

ANALIZA REZULTATELOR

Față de lotul martor (fig. 1), loturile de înotători se comportă oarecum diferit : o serie de caractere (greutatea, perimetrul toracic, perimetrul brațului, perimetrul coapsei, complexul A și masa corporală activă) sînt semnificativ mai mari la toate loturile sportive față de lotul martor. Statura, lungimea membrului superior și lungimea membrului inferior sînt semnificativ mai mari doar la loturile de sprint, nu și la lotul de fond.

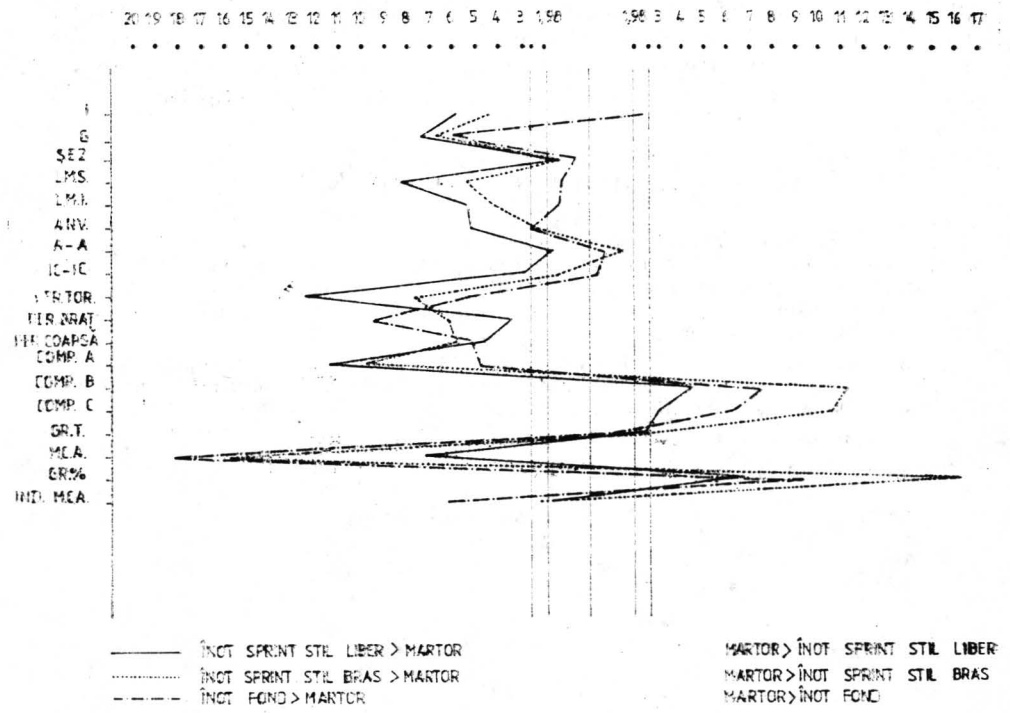

Fig. 1. — Grafic al testului „t" cumulativ de semnificație al diferențelor dintre lotul martor și loturile de înotători pe distanțe și stiluri diferite.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Alte caractere sînt semnificativ mai mari faţă de lotul martor doar în cazul unei singure probe sportive (anvergura şi diametrul bicretal în cazul probei de 100 m liber şi indicele MCA în cazul probei de fond).

Lotul martor este semnificativ mai mare faţă de toate loturile sportive la complexul B, complexul C şi grăsime %.

Comparînd loturile de înotători (fig. 2 şi 3) între ele, se constată următoarele : înotătorii pe distanţă scurtă sînt mai macrosomatizaţi faţă de înotătorii pe distanţe lungi (indiferent de stil) pentru statură, lungimea membrului superior, lungimea membrului inferior, perimetrul toracic şi complexul A, în timp ce înotătorii de fond sînt mai macrosomatizaţi decît înotătorii de sprint pentru grăsime totală şi grăsime %.

Stilul de înot determină o triere a sportivilor la nivel structural morfologic, dar în mod diferenţiat : înotătorii de 100 m bras sînt semnificativ mai mari faţă de înotătorii de 100 m liber doar la greutate, perimetrul coapsei şi masa corporală activă, în timp ce înotătorii de 100 m liber sînt semnificativ mai mari faţă de brasişti la următoarele caractere : lungimea membrului superior, anvergură, lăţimea umerilor, complexul B, complexul C şi grăsime %.

În sfîrşit, comparînd grupul de înotători fondişti cu grupul de atleţi fondişti, precum şi grupurile de înotători sprinteri cu grupul de atleţi sprinteri, constatăm că înotătorii fondişti sînt semnificativ mai mari decît atleţii fondişti la un număr de opt caractere : greutate, lungimea membrului superior, anvergură, perimetrul braţului, complexul A, grăsime totală, masă corporală activă şi grăsime %, în timp ce atleţii fondişti sînt mai

Tabelul nr. 1

Variabilitatea caracterelor metrice şi conformative pentru loturile sportive (înot şi atletism) şi un lot martor

Caractere	Probe de sprint (100 şi 200 m)						Probe de fond				Lot martor	
	înot (liber)		înot (bras)		atletism		înot—1500 m		atletism			
	n = 26		n = 38		n = 16		n = 42		n = 20		n = 101	
	$\bar{X}$	± σ	$\bar{X}$	± σ	$\bar{X}$	± σ	$\bar{X}$	± σ	$\bar{X}$	± σ	$\bar{X}$	± σ
Înălţime	180,4	3,5	179,2	4,4	178,8	3,5	173,6	3,1	172,4	3,1	175,2	5,6
Greutate	73,0	6,0	76,3	5,8	76,4	6,7	74,4	5,4	61,2	4,7	63,4	5,8
Şezîndă	91,4	4,1	91,3	4,2	91,4	3,9	90,4	3,3	91,8	2,4	89,9	8,4
L.M.S.	81,8	2,9	79,5	3,0	80,6	3,1	76,7	3,4	74,2	1,9	75,9	4,5
L.M.I.	88,1	3,5	87,8	4,7	86,7	3,7	84,4	5,5	88,5	2,9	83,4	5,6
Anvergură	185,9	5,8	181,7	4,7	180,2	3,8	181,5	3,4	174,3	3,4	179,2	6,1
A—A	40,1	2,4	38,0	3,0	40,8	2,4	38,8	2,6	37,5	2,1	39,1	3,8
Ic—Ic	28,9	1,5	27,8	1,7	28,1	1,4	27,3	1,5	27,1	1,8	27,4	1,3
Per. toracic	98,1	4,3	97,5	4,7	94,2	4,5	94,1	4,1	88,8	4,0	86,4	4,1
Per. braţ	29,7	1,4	31,0	1,9	28,4	1,6	29,8	1,4	25,1	2,4	26,9	1,9
Per. coapsă	52,9	3,0	56,0	3,5	57,2	3,4	51,9	3,4	51,3	3,1	49,3	4,9
Complex A	71,3	3,7	73,9	3,2	72,4	3,4	66,0	4,2	64,0	4,1	61,5	4,6
Complex B	88,0	3,8	77,3	3,6	80,8	2,9	77,4	3,2	91,0	4,6	91,9	4,2
Complex C	1,23	0,3	1,04	0,2	1,04	0,1	1,17	0,3	1,42	0,2	1,49	0,3
Grăsime totală	11,0	1,2	10,2	1,0	8,1	0,8	12,4	1,3	7,6	1,1	12,1	1,7
Masă corporală activă(M.C.A.)	59,9	5,9	66,1	5,4	68,3	7,5	62,0	4,1	53,6	7,5	51,3	2,7
Grăsime (%)	15,5	1,9	13,5	2,7	11,9	1,3	16,7	3,0	14,2	2,6	23,6	3,1
Ind. M.C.A.	1,03	0,2	1,14	0,2	1,24	0,1	1,17	0,3	1,05	0,1	0,95	0,3

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

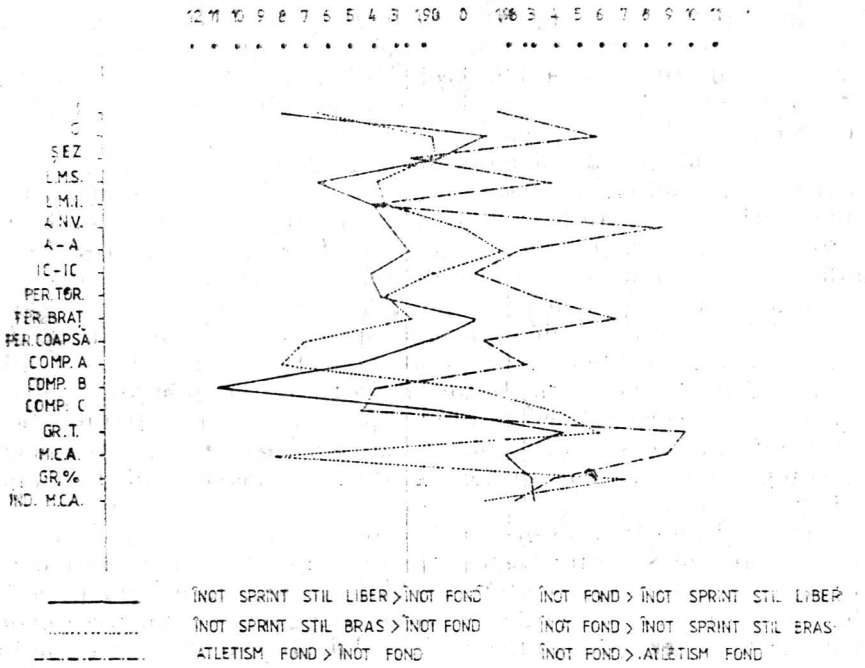

Fig. 2. — Grafic al testului „t" cumulativ de semnificație al diferențelor dintre loturile de înotători pe distanțe diferite și lotul de atletism fond.

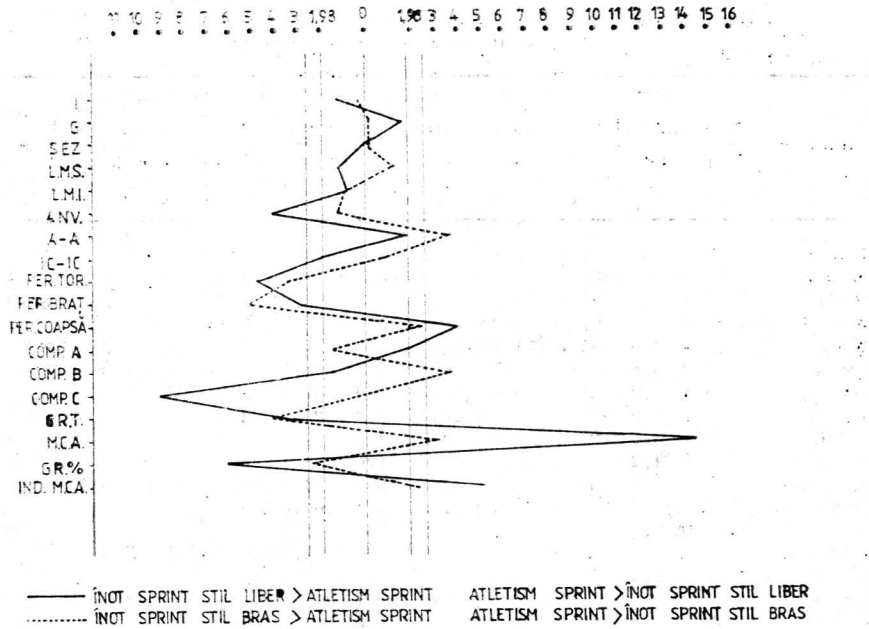

Fig. 3. — Grafic al testului „t" cumulativ de semnificație al diferențelor dintre diferitele discipline de sprint.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

mari decît înotătorii fondiști la trei caractere : lungimea membrului inferior, complexul B și complexul C. Sprinterii se comportă diferit, în funcție de stilul de înot : în timp ce înotătorii de 100 m liber se îndepărtează mult de grupul de atleți de 100 m plat — dar, oricum, în mai mică măsură decît grupurile de fond între ele —, înotătorii de 100 m bras se îndepărtează foarte puțin de atleții de 100 m plat, aceasta fiind singura asociere care confirmă teoriile menționate în partea introductivă a lucrării. Astfel, înotătorii pe distanțe lungi sînt semnificativ mai mari decît atleții pe distanțe lungi la șase caractere : anvergură, perimetrul toracic, perimetrul brațului, complexul C, grăsime totală și grăsime %, iar atleții sînt mai mari decît înotătorii de 100 m liber la trei caractere : perimetrul coapsei, masa corporală activă și indicele de masă corporală activă, în timp ce înotătorii de 100 m bras sînt mai mari decît atleții de 100 m plat doar la trei caractere : perimetrul toracic, perimetrul brațului și grăsime totală, iar atleții sînt mai mari decît înotătorii de 100 m bras tot la trei caractere : lățimea umerilor, complexul B și masa corporală activă.

CONCLUZII

Analiza rezultatelor pune în evidență următoarele :

1. În ceea ce privește diferențierea fenotipică a sportivilor în funcție de tipul de disciplină sportivă față de lotul martor, consemnăm următoarele aspecte :

— Înotătorii, indiferent de tipul de probă, se diferențiază de lotul martor prin greutate, perimetrul toracic, perimetrul brațului, complexul B și masa corporală activă, semnificativ mai mari față de lotul martor, și prin grăsimea relativă, semnificativ mai mică.

— Alergătorii de sprint se îndepărtează puternic de lotul martor prin greutate, perimetrul toracic, complexele A și B și mai ales prin grăsime totală, grăsime relativă și masa corporală activă, în timp ce alergătorii de fond prezintă o diferențiere lipsită de semnificație, cu excepția parametrilor legați de adipozitate, semnificativ mai mici decît la lotul martor.

2. Luînd în considerare sportivii din cadrul aceleiași discipline sportive, se semnalează : în cadrul probei de înot, înotătorii pe distanțe scurte se diferențiază de înotătorii de fond, mai apropiați de valorile martorului, cu excepția masei corporale active.

— În funcție de stilul practicat pe aceeași distanță (100 m), stilul liber se diferențiază de stilul bras printr-o îndepărtare mai puternică de lotul martor, cu excepția masei corporale active mai mici.

— În cadrul probelor atletice, atleții probelor de fond se apropie mult de lotul martor, în timp ce atleții de 100 m plat se îndepărtează puternic pozitiv de lotul martor și implicit de atleții de fond.

Cercetarea noastră nu susține întru totul ipoteza, avansată de Medved, cu privire la faptul că sportivii care practică discipline diferite, dar care au ca punct comun aceeași distanță de parcurs, ar prezenta conformații somatice asemănătoare. Pe materialul nostru, această ipoteză se verifică pentru sportivii care practică înotul și alergări pe distanțe scurte (100 m), dar nu se verifică pentru sportivii probelor de fond.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Concluziv, datele noastre sugerează că, din complexul de dimensiuni și indici cercetați, masa corporală activă și parametrii legați de adipozitate au cel mai ridicat potențial de diferențiere față de lotul martor.

Comparative research into the body structure of swimmers and runners

ABSTRACT

The present paper emphasizes some aspects concerning the phenotype of sportmen in swimming and running events.

Swimmers as well as runners move strongly away from the nonsportsmen control lot in respect of a series of features under study (especially adiposity and active body mass record strong differences). The long-distance runners score an insignificant difference compared with the control lot.

Some differences are also noted within the same sportive discipline (swimming or running) pending on distance or style.

As regards the phenotype, the similarity between a swimmer and a runner over the same distance suggested by some authors, is partially validated by our study only for swimmers and short-distance runners (100 m).

BIBLIOGRAFIE

1. ADAM MIHAIL, *Unele aspecte privind structura corporală a alergătorilor*, Ses. I.V.B., 1983.
2. JOCKUSCH L., TOPEL D., *Der Einfluss betont betriebener physischer Entwicklung von Kindern im mittleren Schulalter*, Th. Praxis Körp, 1971, *3*.
3. MEDVED R., *Body height and predisposition for certains sports*, J. Sports Med., 1966, *6*.
4. RODRIGUEZ L., ROJAS A., RODRIGUEZ C., *Cross section on development and growth of swimmers and non swimmers aged 9 and 10*, B.C.T., Inder Cuba, 1973, *3—4*.
5. RODRIGUEZ L., RODRIGUEZ C., *Longitudinal study of growth and development in swimmers*, B.C.T., Inder Cuba, 1976, *1—2*.
6. TITTEL K., WUTSCHERCK H., *Sportanthropometrie*, Johann Ambrosius Berth, Leipzig, 1972.
7. WUTSCHERCK H., *Körperbaumerkmale der leistungsbesten Freistilschwimmer der DDR*, Wiss. Z. Dtsch. Hochsch. Körperkult., Leipzig, 1968 a.
8. WUTSCHERCK H., *Körpermasse und Körperbautyp leistungsstarker Schwimmerinnen*, Wiss. Z. Dtsch. Hochsch. Körperkult., Leipzig, 1968 b.

Institutul „Dr. V. Babeș", București,
Laboratorul de antropologie

Primit în redacție la 15 martie 1986

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

Revista „Studii și cercetări de antropologie" publică lucrări originale de nivel științific superior din următoarele domenii : paleoantropologie, antropologie contemporană, antropologie aplicată, antropologie socială și culturală. Sumarele sînt completate cu alte rubrici, ca : *Viața științifică*, în care prin note scurte sînt aduse la cunoștința cititorilor unele manifestări din domeniul de specialitate (congrese, simpozioane, consfătuiri, schimburi de experiență între cercetătorii români și străini etc.) : *Recenzii*, care cuprind prezentări ale celor mai recente lucrări de specialitate apărute în țară și peste hotare.

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Autorii sînt rugați să înainteze articolele, notele și recenziile dactilografiate la două rînduri, în două exemplare. Bibliografia, tabelele și explicația figurilor vor fi dactilografiate pe pagini separate, iar diagramele vor fi executate în tuș pe hîrtie de calc. Tabelele vor fi numerotate cu cifre arabe. Figurile din planșe vor fi numerotate în continuarea celor din text. Numărul de ilustrații și în special de fotografii va fi redus la minimum posibil. Se va evita repetarea acelorași date în text, tabele și grafice. Referințele bibliografice, grupate la sfîrșitul articolului, vor fi clasate în ordine alfabetică. Referirile la un articol vor conține numele și inițiala autorilor, titlul lucrării (subliniat cu o linie), numele periodicului, prescurtat conform uzanțelor internaționale, anul, volumul (subliniat cu două linii), fascicula (subliniată cu o linie) și paginile. Referirea la o carte va cuprinde numele și inițiala autorilor, titlul lucrării (subliniat cu o linie), volumul, editura, orașul, anul și pagina. Lucrările vor fi însoțite de o prezentare de maximum 10 rînduri într-o limbă de circulație internațională. Textele lucrărilor, inclusiv bibliografia, explicația figurilor și tabelele, nu trebuie să depășească 8 pagini. Responsabilitatea asupra conținutului articolelor revine în exclusivitate autorilor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

MEDICAMENT ORIGINAL ROMANESC
conținînd extract purificat
de **Helleborus** species

TERAPIA

ACȚIUNE TERAPEUTICĂ

Aplicat local, are o acțiune antialgică imediată și uneori durabilă, putînd fi urmată de o decontracturare secundară a mușchilor scheletici.

PRINCIPALELE INDICAȚII

În diverse algii : migrene esențiale, neuromialgii, miozite, fibrozite, tendinite, sindrom de disc intervertebral, diverse nevralgii.

BOICIL forte

ALTE INDICAȚII

În stadiile dureroase ale artropatiilor degenerative (artroză, spondiloză) și în unele boli ale sistemului locomotor.

MOD DE ADMINISTRARE

Microinfiltrații în zonele și în punctele dureroase după depistarea corectă a acestora.

PREZENTARE

Fiole conținînd 2 ml soluție injectabilă

PRODUCĂTOR

Fabrica de medicamente „TERAPIA"
Cluj-Napoca, România

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

BOICIL

unguent antialgic, spasmolitic, antireumatic

Unguentul antireumatic BOICIL conține 2,5% extract de **Helleborus,** încorporat într-o bază formată din lanolină, stearină, glicerină, alcool cetilic, nipagin și apă deionizată.

Componentele extractului selectiv de **Helleborus** au acțiune antialgică, spasmolitică și antireumatică, acțiune care se explică prin intervenția particulară a acestor componente în sistemul complex de metaboliți ai acidului arahidonic (prostaglandine).

Unguentul BOICIL este indicat în :

- reumatism cronic degenerativ (mono- sau poliartroze, spondiloze)
- reumatism inflamator în stadii neevolutive (P.C.E., spondilită anchilopoetică)
- reumatism abarticular (tendinite, tenosinovite, bursite, periartrite)
- afecțiuni ale nervilor periferici (plexalgii, nevralgii diverse)
- sechele dureroase după traumatisme accidentale (fracturi, entorse, luxații) sau chirurgicale (ortopedice)

Efectele terapeutice realizate cu BOICIL fiole injectabile se mențin pe durată lungă.

Unguentul BOICIL se aplică „loco dolenti" prin masaj. Pentru a-i favoriza pătrunderea în țesuturi, se recomandă o degresare prealabilă cu spirt sau apă caldă și săpun. Aplicarea unguentului poate fi urmată – după avizul medicului curant – de iradiere, masaj cu aer cald sau ultrasunete.

Se prezintă în tuburi din aluminiu de 40 g și 60 g.

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE BRAȘOV — ROMÂNIA

Str. Karl Marx nr. 49
Telefon: 14812
Telex: 61213

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro

PERSPECTIVE ÎN ANTROPOLOGIA CONTEMPORANĂ

Cercetările, deja de notorietate, ale psihologiei contemporane asupra structurii și funcțiilor inconștientului uman, ca și, mai nou, ale etologiei asupra comportamentului uman — știință aflată la interferența dintre biologie, psihologie (animală și umană), sociologie și antropologie filozofică — aduc date și interpretări de natură să lumineze și mai mult sfera largă a umanului în toată complexitatea sa.

Antropologul Vasile Dem. Zamfirescu, autor al unor lucrări științifice ca „Etică și psihanaliză" (1973) și „Etică și etologie" (1982), analizează recent, într-o lucrare sintetică, sugestiv intitulată „Între logica inimii și logica minții" (1985), într-un stil eseistic, saturat însă de științificitate, sub emblema problemelor spirit-suflet și natură-cultură, un evantai de interpretări și soluții conferite, pe de o parte, din perspectiva cercetării psihologiei umane prin grilă psihanalitică (de la cea freudiană, ortodoxă, la cea a psihanalizei jungiene și culturale), iar pe de altă parte, prin utilizarea rezultatelor etologiei într-o manieră cuprinzătoare *temei omului*, de la Rousseau, Kant, Marx la Max Scheler sau Lucian Blaga și de la Freud la Konrad Lorenz. Astfel, analiza ideii de inconștient la Marx și Blaga sau analiza simultan metapsihologică și etologică a teoriei resentimentului sau comentariul etologic adîncit cu privire la afirmația lui Rousseau asupra bunătății originare a omului natural ș.a. sînt de natură să releve și să evidențieze sporul cognitiv pe care îl aduce cercetarea în antropologie atunci cînd sînt puse în conexiune fapte, explicații, venite din direcții și orizonturi interpretative diverse: literatură, cultura populară, axiologie, filosofia culturii, biologie, psiho-sociologie.

În fapt, antropologia își redefinește obiectivele sale majore în funcție de rezultatele multor cercetări particulare, secvențiale, dar vizează totodată mai mult: explicarea omului în ansamblul formelor sale de manifestare, a acestuia ca ființă integrală.

Eeaterina Morar

ST. CERC. ANTROPOL., BUCUREȘTI, TOMUL 23, 1986

RM — ISSN 0039—3886

I.P. Informația, c.2295

43 881

Lei 40

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.antropologia.ro